

ห้องสมุดคณะเทคโนโลยีการเกษตร
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าฯ ลาดกระบัง

ปัญหาพิเศษ

เรื่อง

แนวทางการพัฒนาตลาดเกษตรอินทรีย์ภายในประเทศไทย

An approach to develop organic agricultural market in Thailand

T096337

โดย

นาย อิศระ อินทรสุด

ภาควิชาเทคนิคเกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กทม.

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (พัฒนาการเกษตร)

พ.ศ. 2548

ป/พ.

ฉ 76496

2548

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน 96337
วันเดือนปี..... 2 JUN 2008

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใบรับรองปัญหาพิเศษ
ภาควิชาเทคนิคเกษตร
คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กทม.

เรื่อง

แนวทางการพัฒนาตลาดเกษตรอินทรีย์ภายในประเทศไทย

An approach to develop organic agricultural market in Thailand

โดย

นาย อิศระ อินทรสูต

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร

วท.บ. (พัฒนาการเกษตร)

เมื่อวันที่ 25 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2548

ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พีรชัย กุลชัย)

กรรมการปัญหาพิเศษ

(ดร.ปัญญา หมั่นเก็บ)

หัวหน้าภาควิชา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพามาภรณ์ ชันธ์ศรี)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : แนวทางพัฒนาตลาดเกษตรอินทรีย์ภายในประเทศ ปี 2548

โดย : อิศระ อินทรสุด

ชื่อปริญญา : วิทยาศาสตร์บัณฑิต (พัฒนาการเกษตร)

สาขาวิชาเอก : พัฒนาการเกษตร

ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ : 108/5/ด.ก. 48

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไพรัช กุลชัย)

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ทำการศึกษาเรื่องแนวทางพัฒนาตลาดเกษตรอินทรีย์ภายในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์ของงานวิจัย 2 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาปัญหาในการพัฒนาตลาดเกษตรอินทรีย์ภายในประเทศไทย 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาตลาดเกษตรอินทรีย์ภายในประเทศไทย

จากผลการศึกษาพบว่าปัญหาในการพัฒนาตลาดเกษตรอินทรีย์ จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ปรากฏว่า ปัญหาที่มีผลต่อการพัฒนาตลาดเกษตรอินทรีย์ มีทั้งหมด 67 ปัญหา ทำการจัดกลุ่มปัญหาได้ 4 กลุ่ม คือ ปัญหาในส่วนของรัฐบาล องค์กร และสถาบันต่างๆ ปัญหาในส่วนของผู้ผลิต ปัญหาในส่วนของผู้บริโภค และปัญหาในส่วนของผู้ที่ทำหน้าที่การตลาด และใน 4 กลุ่ม ได้ทำการจัดอันดับได้ดังนี้ 1) ปัญหารัฐบาลไม่มีความชัดเจน และการสนับสนุนต่ำ 2) ผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์มีจำนวนน้อย 3) ผู้บริโภครู้จักเกษตรอินทรีย์จริงๆ มีน้อย 4) ห้างไม่ให้ความสำคัญกับจุดขาย แนวทางในการพัฒนาตลาดเกษตรอินทรีย์ภายในประเทศ โดยแนวทางในการพัฒนาจะต้องเป็นการพัฒนาตั้งแต่ ภาครัฐ การผลิต ผู้บริโภค ผู้จำหน่าย การวิจัยพัฒนา การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว และด้านต่างๆ ไปพร้อมกันอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาตลาดเกษตรอินทรีย์อย่างจริงจัง การอุดหนุนจากภาครัฐต่อผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ การจัดทำรูปแบบการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ที่มีประสิทธิภาพ และด้านอื่นๆ รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการพัฒนาจากทุกๆ ส่วน ทั้งหน่วยงานรัฐ หน่วยงานราชการ สถาบันการศึกษา องค์กรเอกชน และเกษตรกร จะต้องมีความเข้าใจ และมีความร่วมมือต่อดำเนินการพัฒนาตลาดเกษตรอินทรีย์ จึงจะเกิดการพัฒนาอย่างแท้จริง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำนิยม

การดำเนินงานวิจัยในครั้งนี้ ในหัวข้อ การศึกษาแนวทางพัฒนาตลาดเกษตรอินทรีย์ภายในประเทศ ซึ่งกว่าจะได้หัวข้อที่เหมาะสมกับผู้วิจัย นั้นใช้เวลาในการเรียนรู้และปรับเปลี่ยนเป็นเวลานาน จากการดำเนินงานวิจัย ผู้วิจัยได้รับการเรียนรู้ ความสนุกสนาน ประสบการณ์ การพบปะผู้ทรงคุณวุฒิที่ประกอบด้วยความรู้ ถือได้ว่าเป็นงานวิจัยที่มุ่งหวังไว้อย่างแท้จริง ในกาลนี้ กว้างงานวิจัยชิ้นนี้จะสำเร็จลุล่วง ต้องใช้เวลา ทุนทรัพย์ ค่าปรึกษาอันทรงคุณค่าจาก อาจารย์ที่ปรึกษาทั้งสอง ผศ.พีรชัย กุลชัย และ ดร.ปัญญา หมั่นเก็บ และคำแนะนำที่ดี จาก อาจารย์กัลยาณี กุลชัย ดร.กนก เลิศพานิช และอาจารย์ทุกท่านในภาควิชา รวมทั้งเพื่อนๆ ที่เป็นกำลังใจ และคอยให้ความช่วยเหลือเสมอมา น้องๆ ที่คอยถามไถ่ ว่าเมื่อไหร่จะจัดทำปัญหาพิเศษเสร็จลุล่วงซะที ซึ่งกำลังใจและคำปรึกษามากมายนั้น ได้ส่งผลให้งานวิจัยประสบความสำเร็จไปด้วยดี

ผู้วิจัยต้องขอกล่าวขอบคุณอาจารย์ทุกท่าน เพื่อน และน้องๆ ที่ให้คำปรึกษา และเป็นกำลังใจ จนกระทั่งงานวิจัยสำเร็จไปด้วยดี รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ให้ข้อมูลซึ่งเป็นกุญแจสำคัญต่อการดำเนินงานวิจัยในครั้งนี้ด้วย

อิสระ อินทรสูต

มีนาคม 2548

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	(ก)
สารบัญภาพ	(ข)
บทที่ 1 บทนำ	1
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	4
บทที่ 3 วิธีวิจัย	17
บทที่ 4 ผลการวิจัยและวิจารณ์ผล	20
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	45
เอกสารอ้างอิง	49
ภาคผนวก	51

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงราคาเปรียบเทียบของผักสดวางจำหน่ายที่ซูเปอร์มาร์เก็ต ใน กรุงเทพฯ	13
2	ปัญหา และอุปสรรคในการพัฒนาตลาดเกษตรอินทรีย์	32
3	แสดงปัญหาที่ได้รับการจัดอันดับ ในส่วนรัฐบาล องค์กร และสถาบันต่างๆ	36
4	แสดงปัญหาที่ได้รับการจัดอันดับ ในส่วนผู้ผลิต	37
5	แสดงปัญหาที่ได้รับการจัดอันดับ ในส่วนผู้บริโภค	38
6	แสดงปัญหาที่ได้รับการจัดอันดับ ในส่วนผู้ทำหน้าที่การตลาด	38
7	ปัญหาจากส่วนของรัฐบาล องค์กร และสถาบันต่างๆ	39
8	ปัญหาจากส่วนของผู้ผลิต	40
9	ปัญหาจากส่วนของผู้บริโภค	41
10	ปัญหาจากส่วนของผู้ทำหน้าที่การตลาด	41

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	แสดงกระบวนการตลาดสินค้าเกษตร	9
2	แสดงกระบวนการตลาดและระบบการตลาดข้าวโพด	10
3	แสดงวิธีการตลาดสินค้าข้าวโพด	11
4	แสดงการเลือกตัวอย่างแบบต่อเนื่อง (Snowball Sampling)	18
5	คุณวัลลภ พิษณุพงศ์ษา	23
6	คุณจันทิมา ดิยะวัชรพงศ์	25
7	แสดงแนวทางการพัฒนาที่คุณปริญญาเสนอแนะ	29
8	คุณอโณทัย ฤทธิขจร	30

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ (Introduction)

ความสำคัญปัญหาพิเศษ

เกษตรอินทรีย์เป็น ระบบเกษตรกรรมแบบองค์รวมที่ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน การรักษาแหล่งน้ำให้สะอาดและความหลากหลายทางชีวภาพ ทำการผลิตโดยอาศัยหลักการและกระบวนการของระบบนิเวศ พยายามเสริมสร้างความผสมผสานและเกื้อกูลในระบบนิเวศ และไม่ใช่ปัจจัยการผลิตที่เป็นสารเคมีสังเคราะห์ทุกชนิดซึ่งทำลายความสมดุลของนิเวศการเกษตรและส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

หากมองในภาพรวม ตลาดเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทยเป็นตลาดของผู้ผลิต เพราะอุปทานผลผลิตเกษตรอินทรีย์ยังมีอยู่น้อย ผู้ผลิตจึงยังเป็นฝ่ายกำหนดตลาดได้ค่อนข้างมาก ปกติราคาผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์มีแนวโน้มจะสูงกว่าราคาผลิตภัณฑ์ประเภทอื่นประมาณ 20-50% แต่จากข้อมูลการวิจัยผู้บริโภค ประมาณได้ว่าผู้บริโภคโดยทั่วไปน่าจะยอมรับราคาผลผลิตเกษตรอินทรีย์ในราคาที่สูงกว่าไม่เกิน 15-20% (วิฑูรย์ ปัญญากุล และ เจษณี สุขจิตติกาล, 2546) ซึ่งการที่ผลผลิตเกษตรอินทรีย์ยังมีราคาสูง ไม่ใช่เพียงเพราะ ว่ามีปริมาณการผลิตที่ต่ำกว่าความต้องการของตลาดเท่านั้น หากแต่ระบบเกษตรอินทรีย์ยังต้องมีหลักประกันเรื่องราคาผลผลิตที่ยุติธรรมให้กับผู้ผลิต ซึ่งต้นทุนการผลิตเกษตรอินทรีย์ค่อนข้างสูงกว่าการผลิตทั่วไป เพราะต้องใช้แรงงานอย่างมากและประเด็นจึงจะจัดการฟาร์มให้เป็นไปตามมาตรฐานได้ อีกทั้งผลตอบแทนที่ให้กับเกษตรกรก็ต้องอยู่ในระดับรายได้ที่พอเพียงแก่การยังชีพด้วย แต่ระบบเกษตรอินทรีย์เองก็ยังคงไม่สามารถแก้ไขปัญหาค่าพื้นฐานเกี่ยวความต่อเนื่องของสินค้า ความสม่ำเสมอของคุณภาพ การมีหลักประกันในเรื่องการตรวจสอบรับรองมาตรฐาน ทำให้ผลิตภัณฑ์ขาดความแข็งแกร่งในการเข้าสู่ตลาด ปัญหานี้เป็นปัญหาสืบเนื่องมานาน แต่ยังไม่ได้รับการแก้ไข หรือแก้ไขให้ถูกจุด เพราะขาดการวางแผนอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวางแผนร่วมกันของฝ่ายการผลิตและการตลาด อีกปัญหาหนึ่งที่เป็นปัญหาค่าพื้นฐานก็คือ ไม่มีการจัดการในการรวบรวมผลผลิต และการขนส่งซึ่งทำให้มีต้นทุนเพิ่ม และโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีการจัดการที่อ่อนแอ ก็จะเกิดผลกระทบต่อคุณภาพของสินค้าอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขณะเดียวกันในปี พ.ศ. 2545 ในภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทยที่กำลังฟื้นตัวดีขึ้น และตลาดภายในประเทศก็เริ่มซบเซาบ้าง แต่ผู้บริโภคส่วนใหญ่ยังไม่เห็นถึงความสำคัญของการบริโภคผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์มากนัก และยังไม่สามารถแยกแยะผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์กับผลิตภัณฑ์ปลอดภัยจากสารพิษที่มีการวางขายในท้องตลาดได้ ทำให้ผลผลิตเกษตรอินทรีย์ที่มีการรับรองแล้วเกือบทั้งหมดส่งออกไปในต่างประเทศ จะมีวางจำหน่ายในประเทศเพียงเล็กน้อย เฉพาะ ผักสดและธัญพืชซึ่งส่วนใหญ่เป็นข้าวและถั่วเท่านั้น

การพัฒนาตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ภายในประเทศเป็นการพัฒนาตลาดที่สามารถเป็นแหล่งรองรับผลผลิตในยามที่เกิดปัญหาการค้ากับตลาดต่างประเทศ โดยเฉพาะเมื่อเกิดภาวะราคาตกต่ำได้ และด้วยระบบการผลิตเกษตรอินทรีย์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทุกฝ่ายคือผู้ผลิตมีโอกาสทำการผลิต พร้อมทั้งช่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและยังมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นเนื่องจากปลอดภัยจากพิษภัยของสารเคมีสังเคราะห์ ขณะเดียวกันผู้บริโภคก็ยังได้ผลิตภัณฑ์ที่ปลอดภัยจากการปนเปื้อนของสารเคมี มีผลดีต่อสุขภาพ และเป็นการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชนคนไทยจากความสำคัญ และอุปสรรคที่เกิดขึ้นอย่างมากมายนี้ การค้นหาแนวทางแก้ปัญหา และแนวทางในการพัฒนาตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ภายในประเทศก็ยิ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ไม่อาจละเลยได้

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาตลาดเกษตรอินทรีย์ภายในประเทศไทยโดยเฉพาะตลาดเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

วัตถุประสงค์ของการศึกษา (Objective of the Study)

1. เพื่อศึกษาปัญหาในการพัฒนาตลาดเกษตรอินทรีย์ภายในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาตลาดเกษตรอินทรีย์ภายในประเทศไทย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (Significance of the Study)

เพื่อเป็นแนวทางให้เกิดการพัฒนาตลาดเกษตรอินทรีย์ และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินการตลาดเกษตรอินทรีย์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขอบเขตและข้อจำกัด (Scope and Limitation)

เป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนาตลาดเกษตรอินทรีย์ภายในประเทศไทย โดยเฉพาะส่วนตลาดเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แล้ว โดยเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านเกษตรอินทรีย์ และมีความรู้ด้านตลาดเกษตรอินทรีย์จำนวน 5 คน ด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview)

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ (Operational Definition of Terms)

เกษตรอินทรีย์ หมายถึง เป็นระบบการผลิต ผลผลิตทางการเกษตร ที่หลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีสังเคราะห์ ทั้งปุ๋ยเคมี และสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช โดยคำนึงถึงระบบนิเวศวิทยา และวงจรชีวิตในระบบ และใช้วิธีทางชีวภาพ และวิธีกล เพื่อการผลิตที่ยั่งยืน รวมทั้งนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่ มาปรับใช้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับธรรมชาติ และสภาพแวดล้อม

สินค้าเกษตรอินทรีย์ หมายถึง ผลผลิตที่ได้จากการผลิตในระบบเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ทั้งบริโภคสด และได้รับการแปรรูปแล้ว

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) หมายถึง ผู้มีคุณวุฒิในด้านเกษตรอินทรีย์ และมีความเกี่ยวข้องกับตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์

หน่วยงานที่สาม (Third Party) หมายถึง ผู้ให้การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ทั้งที่มาจากภายในประเทศ และต่างประเทศ

มาตรฐานแห่งชาติ (Nation Standard) หมายถึง มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ หรือกฎหมายที่แต่ละประเทศตั้งขึ้นเพื่อเป็นการตรวจสอบสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่มีการนำเข้าและเป็นมาตรฐานสำหรับผู้ผลิตด้วยวิธีการเกษตรอินทรีย์

Perma Culture หรือ Permanent Culture หรือ Permanent Agriculture หมายถึง ระบบการทำเกษตรแบบยั่งยืน ซึ่งเน้นเรื่องของการสร้างความคิดในการนำธรรมชาติมาปรับใช้ในการดำรงชีวิต และการเกษตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

ตรวจเอกสาร (Review of Related Literature)

การศึกษาแนวทางการพัฒนาตลาดเกษตรอินทรีย์ภายในประเทศไทยผู้ศึกษาได้ค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ความหมายของเกษตรอินทรีย์
2. มาตรฐานเกษตรอินทรีย์
3. ตลาดสินค้าเกษตร
4. ตลาดเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทย
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความหมายของเกษตรอินทรีย์

วิฑูรย์ ปัญญากุล (2546 : 12) ได้ให้ความหมายของเกษตรอินทรีย์ไว้ว่า เกษตรอินทรีย์อาจเป็นวาทะกรรมใหม่สำหรับสังคมไทย คำว่า "อินทรีย์" หมายถึง "สารที่ได้จากพืชหรือสัตว์" ซึ่งมาจากภาษาอังกฤษว่า "organic" ทำให้หลายคนเข้าใจผิดคิดว่า เกษตรอินทรีย์ คือ ระบบการเกษตรที่ใช้ปัจจัยการผลิตจากสารอินทรีย์ (สารจากธรรมชาติ) เท่านั้น แต่ที่จริงแล้วในภาษาอื่นๆ ที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษมีการใช้คำเรียกอื่นที่มีความหมายเดียวกัน เช่น ecological, biological และ bio เป็นต้น ซึ่งชื่อเหล่านี้สะท้อนแนวคิด และหลักการของเกษตรอินทรีย์ได้มากกว่า เพราะเกษตรอินทรีย์เป็นการเกษตรที่อนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นองค์รวม

สหพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ (International Federation of Organic Agriculture Movements หรือที่ชื่อย่อกันว่า IFOAM) ได้ให้ความหมายของเกษตรอินทรีย์ไว้ว่า "ระบบการเกษตรที่ผลิตอาหารและเส้นใย ด้วยความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจ โดยเน้นที่หลักการปรับปรุงบำรุงดินการเคารพต่อศักยภาพทางธรรมชาติของพืช สัตว์ และนิเวศการเกษตรเกษตรอินทรีย์จึงลดการใช้ปัจจัยการผลิตจากภายนอก และหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีสังเคราะห์ เช่น ปุ๋ย สารกำจัดศัตรูพืช และเวชภัณฑ์ สำหรับสัตว์ แต่ในขณะเดียวกันก็พยายามประยุกต์ใช้ธรรมชาติในการเพิ่มผลผลิต และพัฒนาความต้านทานต่อโรคของพืช และสัตว์เลี้ยง หลักการเกษตรอินทรีย์นี้เป็นหลักการสากลที่สอดคล้องกับเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ-สังคม ภูมิอากาศ และวัฒนธรรมท้องถิ่นด้วย"

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.) (2546 : 10) ได้ให้ความหมายของคำว่า เกษตรอินทรีย์ไว้ดังนี้ เกษตรอินทรีย์ หมายถึง ระบบการผลิตที่ไม่มีการใช้ปุ๋ยเคมี และสารเคมีในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช และเป็นระบบการผลิตที่ปฏิบัติตามเงื่อนไขในมาตรฐาน มกท.

ไพรวลัย บุษราคัม (2544 : 6) ได้ให้ความหมายของคำว่า เกษตรอินทรีย์ ไว้ดังนี้ เกษตรอินทรีย์ เป็นระบบการผลิตพืชผลทางการเกษตรที่หลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีสังเคราะห์ใดๆ ทั้งปุ๋ยเคมี และสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช ที่อาจก่อให้เกิดมลภาวะเป็นพิษ จะใช้แต่วิถีทางชีวภาพและวิถีกลเพื่อการผลิตที่ยั่งยืน ไม่ทำลายสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตทั้งในดิน น้ำและอากาศ เป็นการผลิตที่อยู่บนพื้นฐานของการปฏิบัติอย่างถูกต้องเหมาะสม เน้นการปลูกพืชหมุนเวียน การใช้ปุ๋ยหมักปุ๋ยคอก ปุ๋ยพืชสด (ซากพืชซากสัตว์) เพื่อความอุดมสมบูรณ์ของดินเป็นหลัก

วงศ์ ไตรพิทักษ์ (2544) ได้ให้ความหมายของคำว่า เกษตรอินทรีย์ไว้ดังนี้ เกษตรอินทรีย์ เป็น การเกษตรที่หลีกเลี่ยงการใช้สารเคมี เพื่อความปลอดภัยต่อสุขภาพ ใช้ซากพืช มูลสัตว์ การปลูกพืชหมุนเวียน แร่ธาตุตามธรรมชาติในการปรับปรุงดิน ผสมผสานกับการกำจัดศัตรูพืชโดยชีววิธี หรือ สิ่งมีชีวิตที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติช่วยในการควบคุมและทำลายศัตรูพืช

จากความหมายของเกษตรอินทรีย์ข้างต้นทำให้พอจะสรุปความหมายเกษตรอินทรีย์ว่าเป็น ระบบการผลิตพืชผลทางการเกษตรที่หลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีสังเคราะห์ใด ๆ ทั้งปุ๋ยเคมีและสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช โดยคำนึงถึงระบบนิเวศ และวงจรชีวิตในระบบ และใช้วิถีทางชีวภาพ และวิถีกลเพื่อการผลิตที่ยั่งยืน รวมทั้งนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่ มาปรับใช้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับ ธรรมชาติ และสภาพแวดล้อม รวมทั้งเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีความปลอดภัยต่อสุขภาพ ผู้ผลิต และผู้บริโภค

2. มาตรฐานเกษตรอินทรีย์

2.1 ความเป็นมาของมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

ชมรมเกษตรอินทรีย์แห่งประเทศไทย (2545) ได้กล่าวไว้ถึงความเป็นมาของมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ไว้ดังนี้

- ประเทศสหรัฐอเมริกา (United State of America : U.S.A) ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติผลิตภัณฑอาหารอินทรีย์ (Organic Food Production Act : OFPA) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533
- ตลาดร่วมกลุ่มประเทศยุโรป (European Unity : EU.) ได้มีการรวบรวมข้อกำหนดของผลิตผลเกษตรอินทรีย์ ไว้ในข้อกำหนดของสภาตลาดร่วมยุโรป (ECC No.2092/91) และฉบับแก้ไขข้อกำหนดส่วนใหญ่ให้คำแนะนำในการนำเข้าอาหารอินทรีย์ที่ผลิตจากประเทศอื่นๆภายใต้มาตรฐานการผลิต และมาตรฐานการตรวจสอบที่เหมือนกันทุกประการ
- ประเทศญี่ปุ่น (Japan) รัฐบาลญี่ปุ่น ได้ประกาศใช้มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2544 โดยอ้างอิงกฎหมายมาตรฐานเกษตรญี่ปุ่น (Japan Agriculture Standard : JAS)
- ประเทศไทย (Thailand) ได้มีการกำหนดใช้มาตรฐานการผลิตพืชเกษตรอินทรีย์ หลังการปรับปรุงแก้ไขครั้งสุดท้าย เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม พ.ศ. 2543 โดยคณะทำงานเฉพาะกิจปรับปรุงมาตรฐานการผลิตพืชอินทรีย์ของประเทศไทยและผ่านการเห็นชอบ ของคณะกรรมการบริหารงานวิจัยและพัฒนาเกษตรอินทรีย์ กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- สมาพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ (International Federation of Organic Agriculture Movement : IFOAM) ได้จัดเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำสำหรับตรวจสอบรับรองเกษตรอินทรีย์ เป็นที่ยอมรับในกลุ่มประเทศยุโรป โดยมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ตรวจสอบรับรอง คือ IOAS (International Organic Accreditation Service)
- สมาคมดินแห่งสหราชอาณาจักร (Soil Association UK.) องค์กรที่ให้ความสำคัญต่อเกษตรอินทรีย์ มีประวัติศาสตร์ความเป็นมายาวนาน ได้พัฒนามาตรฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์ และเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางในสหราชอาณาจักร
- องค์กรเครือข่าย (Pesticide Network Action : PNA) เป็นองค์กรเครือข่าย ของสหราชอาณาจักร และประเทศเนเธอร์แลนด์ ที่กำลังปฏิบัติการเคลื่อนไหว ซึ่งจะทำให้มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2 หน่วยงานรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทย

2.2.1 โครงการพีชีอินทรีย์กรมวิชาการเกษตร

สำหรับมาตรฐานการผลิตพีชีอินทรีย์ของประเทศไทยโดยสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย กรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์และกรมวิชาการเกษตรได้ร่วมกันจัดทำขึ้นและใช้เป็นมาตรฐานการผลิตพีชีอินทรีย์ และในส่วนของกรมวิชาการเกษตรนั้นทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบและรับรองมาตรฐานการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์

2.2.2 สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ หรือ มกท.

เป็นหน่วยงานตรวจสอบรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ที่ดำเนินงานภายใต้ "มูลนิธิมาตรฐานเกษตรอินทรีย์" มกท. ก่อตั้งขึ้นโดยความร่วมมือของกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน สถาบันวิชาการ หน่วยงานของรัฐ องค์กรผู้บริโภค และเครือข่ายร้านค้าสีเขียวมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 ในปีพ.ศ. 2545 มกท. ได้รับการรับรองระบบประกันคุณภาพของสหพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ (IFOAM Accreditation Programme) ซึ่งทำให้มาตรฐาน มกท. เป็นมาตรฐานที่เทียบเท่าสากล ส่งผลให้ผู้ผลิตและผู้ประกอบการที่ได้รับการรับรองจาก มกท. สามารถส่งสินค้าเกษตรอินทรีย์ไปจำหน่ายยังต่างประเทศได้สะดวกขึ้น

3. ตลาดสินค้าเกษตร

3.1 ความหมายตลาดสินค้าเกษตร

ศึณีย์ สังข์ศรีศรี (2527) ได้ให้ความหมายของคำว่าตลาดสินค้าเกษตรไว้ดังนี้ ตลาดสินค้าเกษตร คือ ตลาดที่เกี่ยวข้องกับพีชีผลการเกษตรเริ่มตั้งแต่การเก็บพีชีผลจากทุ่งนา การคัดเลือกเกรด การบรรจุ การจัดมาตรฐานเพื่อให้ได้คุณภาพที่ดี การขนส่งแล้วนำวัตถุดิบจากเกษตรกรไปสู่มือผู้บริโภค หรือเป็นการดำเนินการธุรกิจในการนำสินค้าให้เคลื่อนย้ายจากผู้ผลิตไปยังผู้บริโภค ในเวลา สถานที่ รูปร่าง ที่ผู้บริโภคต้องการ หรือหมายถึงการให้บริการต่างๆ หลังจากที่ได้ผลิต (กลสิกร) ขายพีชีผลจนกระทั่งผู้บริโภคซื้อ หรือ หมายถึง การดำเนินงานทุกชนิดและหน่วยงานที่ทำหน้าที่ดังกล่าว บางทีก็ให้คำนิยามรวมถึง การจัดรูปหน่วยงาน วิธีการใช้ และวิธีปฏิบัติที่ใช้ในการเคลื่อนย้ายสินค้าและกรรมสิทธิ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2 กระบวนการตลาด ระบบการตลาด และวิธีการตลาดสินค้าเกษตร

ไพฑูรย์ รอดวินิจ (2537 : 16) ได้กล่าวไว้ว่า กระบวนการตลาดและระบบการตลาด หมายถึงกระบวนการกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นและดำเนินต่อเนื่องกันเป็นลำดับ เพื่อให้สินค้าเคลื่อนย้ายจากผู้ผลิตไปสู่ผู้บริโภค กระบวนการกิจกรรมต่างๆ ที่ดำเนินการโดยผู้ทำหน้าที่การตลาดทุกรายและประเภทต่างๆ เช่น การออกไปรับซื้อผลผลิตตามไร่นา การเก็บรักษา แปรรูป ขนส่ง และขายของพ่อค้าท้องถิ่น ต่อเนื่องด้วยการรับซื้อ เก็บรักษา และขายปลีกให้กับผู้บริโภคโดยพ่อค้าในตลาดขายปลีก เป็นต้น และกิจกรรมทางสังคม สถาบันที่มีผลโดยทางอ้อมต่อการตลาด ได้แก่ กิจกรรมที่ดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐ องค์กร และสถาบันต่างๆ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวก ส่งเสริม และควบคุมการดำเนินงานของผู้ทำหน้าที่การตลาด (คนกลาง) เช่น ค่านิยมของสังคม วัฒนธรรม ประเพณี กฎหมาย และกฎระเบียบทางการค้า เป็นต้น

กิจกรรมทางเศรษฐกิจต่างๆ ในกระบวนการตลาดสินค้าเกษตรที่เกิดขึ้น ปกติแล้วสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ

- 1) การรวบรวมสินค้าจากผู้ผลิต (Assembly)
- 2) การปรับให้เกิดสมดุลระหว่างการผลิต (อุปทาน) และการบริโภค (อุปสงค์) หรือระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย
- 3) การแจกแจงและการกระจายสินค้าไปสู่ผู้บริโภค (Distribution)

ลักษณะของกิจกรรมในกระบวนการตลาดสินค้าเกษตรที่ปรากฏนี้จะบอกให้ทราบว่า การตลาดสินค้าเกษตรชนิดนั้นๆ มีระบบการตลาดเป็นอย่างไร ดังรายละเอียดในภาพที่ 1 สินค้าเกษตรบางชนิดที่ผลิตได้เฉพาะท้องถิ่นหนึ่งในขณะที่มีผู้บริโภคกระจายกระจายทั่วไป จะมีระบบการตลาดแบบกระจายออกจากจุดศูนย์กลาง (Decentralize) ส่วนสินค้าเกษตรที่มีแหล่งผลิตกระจายและผลผลิตถูกส่งเกือบทั้งหมด จะมีลักษณะเป็นระบบการตลาดเข้าสู่จุดศูนย์กลาง (Centralize) สำหรับสินค้าเกษตรซึ่งประกอบด้วยผู้ผลิตและผู้บริโภคจำนวนมากมาย ระบบตลาดจะมีลักษณะประกอบกันทั้งเข้าหาจุดศูนย์กลางและกระจายออกจากจุดศูนย์กลาง

วิธีการตลาด (Marketing channel) หมายถึง ครอบงอมการเคลื่อนย้ายผลผลิตหรือสินค้าจากผู้ผลิตไปสู่ผู้บริโภค ทั้งนี้โดยชี้ให้เห็นว่าผลผลิตหรือสินค้าทั้งหมดจากผู้ผลิตได้ผ่านผู้ทำหน้าที่การตลาดประเภทและระดับต่างๆ เป็นจำนวนเท่าใดและอย่างไร จนไปถึงมือผู้บริโภค

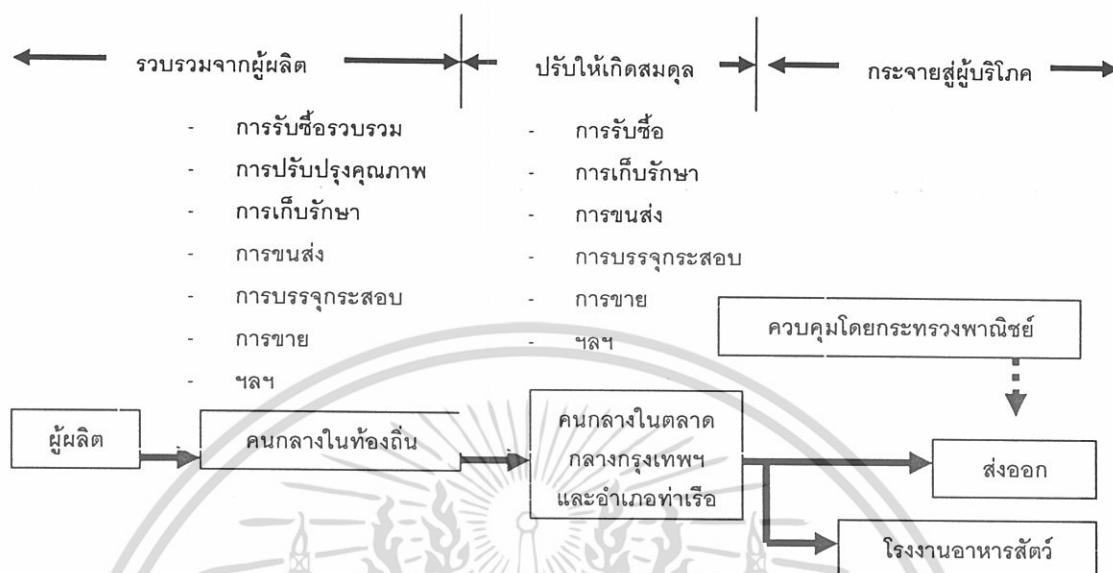
เพื่อให้เกิดความเข้าใจในส่วนนี้ จึงขอแนะนำกรณีการตลาดสินค้าข้าวโพดมาเป็นตัวอย่าง ดังรายละเอียดในภาพที่ 2 ทั้งนี้โดยเริ่มต้นจากชาวไร่ข้าวโพดซึ่งทำหน้าที่ผลิตและเสนอขายผลผลิต ข้าวโพดให้กับตลาด ซึ่งนับว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการตลาด ในขั้นนี้คนกลางในท้องถิ่น อันได้แก่ พ่อค้า ข้าวโพด สหกรณ์การเกษตรและอื่นๆ จะรับซื้อและรวบรวมผลผลิตจากชาวไร่รายต่างๆ ซึ่งอยู่กระจัด กระจายเข้าด้วยกัน นอกจากนี้อาจทำกิจกรรมหรือทำหน้าที่การตลาดอื่นๆ ควบคู่ไปด้วย เช่น การ ปรับปรุงคุณภาพสินค้า เก็บรักษา ขนส่ง และบรรจุกระสอบ เป็นต้น แต่หน้าที่การตลาดที่สำคัญ

ภาพที่ 1 แสดงกระบวนการตลาดสินค้าเกษตร

ที่มา : ไพฑูรย์ รอดวินิจ (2537)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

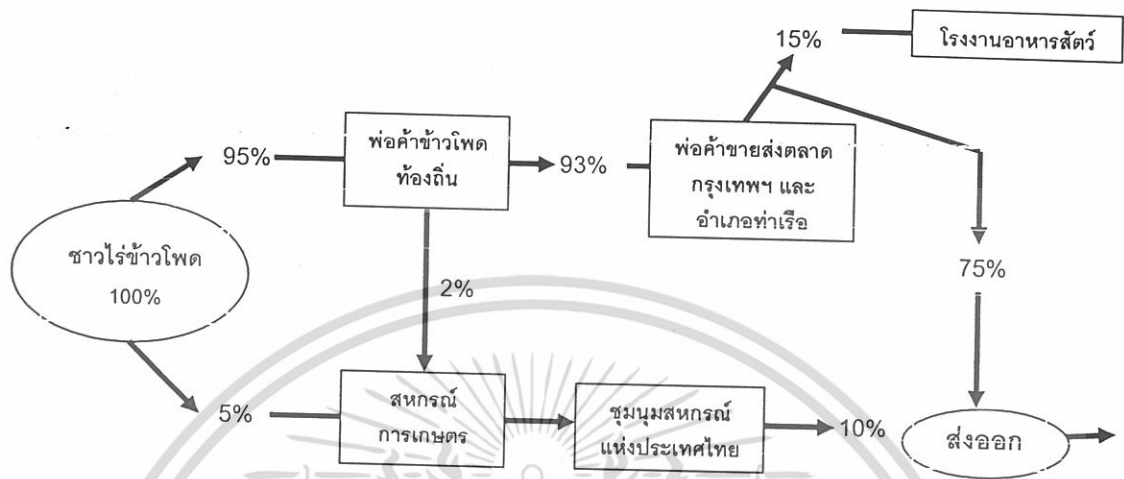
ภาพที่ 2 แสดงกระบวนการตลาดและระบบการตลาดข้าวโพด

ที่มา : ไพฑูรย์ รอดวินิจ (2537)

กระบวนการตลาดระดับนี้คือ การรวบรวมผลผลิตข้าวโพดจากเกษตรกร จากนั้นคนกลางในท้องถิ่นจะขายข้าวโพดที่รวบรวมได้ให้กับคนกลางในตลาดขายส่งกรุงเทพฯ และอำเภอท่าเรือ อันได้แก่ พ่อค้าขายส่ง ชุมชนสหกรณ์แห่งประเทศไทย และอื่นๆ คนกลางในระดับนี้ นอกจากจะทำหน้าที่ในการรับซื้อและรวบรวมผลผลิตจากคนกลางในระดับท้องถิ่นแล้วยังอาจทำหน้าที่หรือให้บริการขนส่ง การเก็บรักษา การอบ และการบรรจุกระสอบด้วย ตลาดในระดับนี้จะเน้นการทำหน้าที่การเก็บรักษา เป็นการปรับให้เกิดความสมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทาน และในลำดับสุดท้าย คนกลางในตลาดกรุงเทพฯ และอำเภอท่าเรือจะขายผลผลิตข้าวโพดให้กับผู้ซื้อในต่างประเทศ และโรงงานอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ภายในประเทศ ซึ่งเป็นผู้บริโภคผลผลิตข้าวโพดโดยตรงอีกทีหนึ่ง

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นนี้ ให้ทราบถึงกระบวนการตลาดข้าวโพดได้ทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจหรือหน้าที่การตลาดในด้านใดบ้าง และหน้าที่การตลาดนั้นๆ ดำเนินงานโดยใคร ในตลาดระดับต่างๆ ขั้นตอนเป็นอย่างไร ทำให้เห็นถึงภาพระบบการตลาดสินค้าข้าวโพดว่ามีลักษณะเป็นแบบรวมเข้าหาจุดศูนย์กลาง นอกจากนั้นยังเห็นถึงความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันระหว่างหน่วยการผลิต การตลาด และการบริโภคในระบบธุรกิจข้าวโพดด้วย ซึ่งรายละเอียดเหล่านี้เมื่อนำมาประมวลเข้าด้วยกันจะสามารถแสดงให้เห็นถึงภาพการไหลของสินค้าจากมือผู้ผลิต ผ่านคนกลางต่างๆ ในตลาดไปสู่มือผู้บริโภคหรือที่เรียกกันทั่วไปว่า วิธีการตลาดของสินค้าข้าวโพด ดังรายละเอียดในภาพที่ 3

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3 แสดงวิธีการตลาดสินค้าข้าวโพดโดยสมมุติ

ที่มา : ไพฑูรย์ รอดวินิจ (2537)

จากกระบวนการตลาด ระบบการตลาด และวิธีการตลาดที่ได้กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยพอจะสรุปได้ว่า ลักษณะของตลาดสินค้าเกษตร และกระบวนการตลาดสินค้าเกษตรนั้นมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์เป็นอย่างมากเนื่องจากเป็นสินค้ามีลักษณะ และประเภทของสินค้านั้นเหมือนกัน แต่จะแตกต่างกันเนื่องจากสินค้าเกษตรอินทรีย์ให้ความสำคัญกับกระบวนการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์ซึ่งหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมี ปุ๋ยเคมี และมีกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้บริโภคซึ่งห่วงใยต่อสุขภาพในการบริโภคอาหาร โดยปัจจุบันยังถือว่าตลาดของสินค้าเกษตรอินทรีย์นั้นยังคงเป็นตลาดเฉพาะอยู่

4. ตลาดเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทย

ตลาดเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทยนั้น เป็นตลาดสินค้าเกษตรที่มีความสำคัญ เป็นตลาดที่ช่วยเพิ่มมูลค่าสินค้าให้แก่ผู้ผลิตอีกทั้งยังปลอดภัยแก่ผู้บริโภค ทั้งนี้ใคร่ขอยกแนวคิดของ วิฑูรย์ ปัญญากุล และ เจษณี สุขจิตตติกาล (2546 : 65) กล่าว มาไว้ ณ ที่นี้ คือ

ในปี พ.ศ. 2545 ภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทยฟื้นตัวดีขึ้น และตลาดภายในประเทศก็เริ่มขยับตัวบ้าง แต่ผู้บริโภคส่วนใหญ่ยังไม่เห็นถึงความสำคัญของการบริโภคผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์มากนัก และยังไม่สามารถแยกแยะผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์กับผลิตภัณฑ์ปลอดภัยจากสารพิษที่มีการวางขายในท้องตลาด ทำให้ผลผลิตเกษตรอินทรีย์ที่มีการรับรองแล้วเกือบทั้งหมดยังคงส่งออกไปใน

ต่างประเทศ จะมีวางจำหน่ายในประเทศเพียงเล็กน้อย เฉพาะผักสดและธัญพืชซึ่งส่วนใหญ่เป็นข้าว และถั่วเท่านั้น

ทว่าก็มีสินค้าผักสดอินทรีย์ออกวางจำหน่ายภายในประเทศหลายตราสินค้ามากขึ้น ตราสินค้า ที่ดูจะเป็นผู้นำของตลาดผักอินทรีย์คือ "ไร่ปลูกรัก" และ "รังสิตฟาร์ม" ซึ่งมีผักวางจำหน่ายตามห้างสรรพสินค้าต่างๆ มากที่สุดและต่อเนื่องที่สุด ถึงช่วงปลายปีปรากฏว่าเริ่มมีผักอินทรีย์ที่มีตรา รับรองจากตราสินค้าใหม่ๆ ออกวางจำหน่ายในซูเปอร์มาร์เก็ตในกรุงเทพฯ สร้างความคึกคักให้กับ วงการเกษตรอินทรีย์ไม่น้อย

แต่การวิเคราะห์ตลาดเกษตรอินทรีย์ก็ยังมีอุปสรรคสำคัญทั้งในแง่ที่ขาดแหล่งข้อมูลสถิติ และ ปัญหาความสับสนในเรื่องมาตรฐานผลผลิตของเกษตรอินทรีย์และอาหารเพื่อสุขภาพอื่นๆ โดยเฉพาะ ความแตกต่างระหว่างมาตรฐานผลผลิตเกษตรปลอดภัยจากสารพิษและเกษตรอินทรีย์ ซึ่งทำให้ไม่สามารถแยกแยะความต้องการซื้อและการตลาดระหว่างผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์กับผลิตภัณฑ์อื่นได้ อย่างถูกต้อง

ถึงอย่างไรก็ตามทางสหกรณ์กรีนเนท จำกัด/มูลนิธิสายใยแผ่นดินได้ประมาณการไว้ว่า สินค้า เกษตรอินทรีย์ที่จำหน่ายภายในประเทศในปี พ.ศ.2545 มีมูลค่าเกือบ 3,000 ล้านบาท

4.1 โครงสร้างราคาเกษตรอินทรีย์

หากมองในภาพรวม ตลาดเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทยเป็นตลาดของผู้ผลิต เพราะอุป ทานผลผลิตเกษตรอินทรีย์ยังมีอยู่น้อย ผู้ผลิตจึงยังเป็นฝ่ายกำหนดตลาดได้ค่อนข้างมาก ปกติราคา ผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์มีแนวโน้มจะสูงกว่าราคาสถิตภัณฑ์ประเภทอื่นประมาณ 20-50% แต่จาก ข้อมูลการวิจัยผู้บริโภคประมาณได้ว่าผู้บริโภคโดยทั่วไปน่าจะยอมรับราคาสถิตเกษตรอินทรีย์ใน ราคาที่สูงกว่าไม่เกิน 15-20%

การที่ผลผลิตเกษตรอินทรีย์ยังมีราคาสูง ไม่ใช่เพียงเพราะว่ามีปริมาณการผลิตที่ต่ำกว่า ความต้องการของตลาดเท่านั้น หากแต่ระบบเกษตรอินทรีย์ยังต้องมีหลักประกันเรื่องราคาผลผลิตที่ ยุติธรรมให้กับผู้ผลิต ซึ่งต้นทุนการผลิตเกษตรอินทรีย์ค่อนข้างสูงกว่าการผลิตทั่วไป เพราะต้องใช้ แรงงานอย่างมากและประเด็นจึงจะจัดการฟาร์มให้เป็นไปตามมาตรฐานได้อีกทั้งผลตอบแทนที่ให้กับ เกษตรกรก็ต้องอยู่ในระดับรายได้ที่พอเพียงแก่การยังชีพด้วย

แต่ในรอบปีที่ผ่านมา สหกรณ์กรีนเนท จำกัด ได้ทำการสำรวจราคาของผักสดซึ่งขายในซูเปอร์มาร์เก็ตภายในกรุงเทพฯ ปรากฏผลว่า โดยเฉลี่ยผลิตภัณฑ์ผักเกษตรอินทรีย์มีราคาสูงกว่าผักอนามัยประมาณ 38% แต่สูงกว่าผักเกษตรเคมีถึง 84%

นอกจากนั้นยังมีผลจากการสำรวจตลาดผักอินทรีย์ซึ่งขายในซูเปอร์มาร์เก็ตในกรุงเทพฯ เมื่อเดือนมีนาคม 2546 ปรากฏว่าผักอินทรีย์ราคาสูงกว่าผักอนามัย 46% และผักอินทรีย์ราคาสูงกว่าผักทั่วไป 69% ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตารางแสดงราคาเปรียบเทียบของผักสดวางจำหน่ายที่ซูเปอร์มาร์เก็ตในกรุงเทพฯ (บาท/ก.ก.)

ชนิดของผัก	ธันวาคม 2544	กรกฎาคม 2545	มีนาคม 2546
ผักทั่วไป	40.18	41.28	38.98
ผักอนามัย	54.79	60.28	45.29
ผักเกษตรอินทรีย์	88.375	66.99	65.94
ผักอินทรีย์ราคาสูงกว่าผักอนามัย	61%	11%	46%
ผักอินทรีย์ราคาสูงกว่าผักทั่วไป	120%	62%	69%

ที่มา : วิฑูรย์ ปัญญากุล และเจษฎี สุขจิตติกาล. (2546)

4.2 ผู้บริโภคเกษตรอินทรีย์ภายในประเทศ

ผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์กำลังเป็นที่รู้จักของผู้บริโภคมากยิ่งขึ้น เนื่องจากผู้บริโภคกังวลถึงเรื่องพิษภัยจากอาหารซึ่งปรากฏบ่อยครั้งขึ้น แต่ทว่าอาหารเพื่อสุขภาพที่วางตลาดกันอยู่ทั่วไปก็สร้างความสับสนให้ผู้บริโภคที่ไม่ได้ติดตามข่าวสารอย่างใกล้ชิดเป็นอันมาก จะเห็นได้ว่าผลิตภัณฑ์อาหารมากมายมีข้อความระบุว่าอาหารปลอดภัย, ปลอดภัยสารพิษ, ไร้สารพิษ, ปลอดภัยจากสารพิษ, ปลอดภัยเคมี กระทั่งต่อท้ายด้วยคำว่าอินทรีย์ก็มี ซึ่งโดยทั่วไปมักเป็นการรับรองจากผู้ผลิต ไม่ได้มีตรารับรองอย่างถูกต้อง หรือที่มีมาตรฐานรับรองก็ยังไม่อาจมั่นใจ เพราะเป็นการรับรองจากหลายระบบหลายหน่วยงาน จนผู้บริโภคเกิดความสับสนอย่างยิ่ง ไม่แน่ใจว่าตรารับรองใดบ้างที่น่าเชื่อถือ

จากประสบการณ์ด้านการตลาดของสหกรณ์กรีนเนท จำกัดสรุปได้ว่า ผู้บริโภคผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ส่วนใหญ่คือครอบครัวชนชั้นกลางในเมืองที่มีบุตร 1-2 คน รายได้เฉลี่ยของ

ค่านึงถึงประโยชน์ด้านสุขภาพเป็นสำคัญ ซึ่งผู้บริโภครับรู้ข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับประโยชน์และแหล่งจับจ่ายผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์จากหนังสือพิมพ์, นิตยสาร, โทรทัศน์ และวิทยุ ทั้งนี้ผู้บริโภคส่วนมากจะเลือกซื้ออาหารที่ "ปลอดภัย" และอาหารเกษตรอินทรีย์เป็นประจำจากซูเปอร์มาร์เก็ต โดยทั่วไปหรือจากร้านเฉพาะด้าน

แม้ว่าขณะนี้จะมีกลุ่มผู้บริโภคส่วนหนึ่งเข้าใจถึงความปลอดภัยของอาหารเกษตรอินทรีย์ และประโยชน์ทางด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจากระบบการผลิตเกษตรอินทรีย์ จึงยอมจับจ่ายผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ในราคาที่สูงกว่า แต่ก็กว้างยิ่งขึ้นต่อไป เพื่อให้หันมาบริโภคผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์กันมากขึ้น ทั้งนี้ก็เพื่อประโยชน์ทั้งของผู้บริโภค ผู้ผลิต และท้ายที่สุดก็คือส่วนรวม

นอกจากนี้การพัฒนาลาดภายในประเทศก็เป็นสิ่งสำคัญที่ไม่อาจจะเลยได้ เพราะยังสามารถเป็นแหล่งรองรับผลผลิตในยามที่เกิดปัญหาการค้ากับตลาดต่างประเทศโดยเฉพาะเมื่อเกิดภาวะราคาต่ำลง

แต่ที่ผ่านมาก็ยังไม่มีผู้ผลิตหรือผู้ค้ารายใดประชาสัมพันธ์ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ให้แก่ผู้บริโภคอย่างจริงจัง จะมีก็แต่การเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลเพียงเล็กน้อยในสื่อต่างๆ เท่านั้น

4.3 ช่องทางการกระจายสินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทย

ขณะนี้ผู้ประกอบการค้าเพียงไม่กี่รายที่เป็นผู้จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานแล้วภายในประเทศ ได้แก่ สหกรณ์ กรีนเนท จำกัด บริษัทนครหลวงค้าข้าว จำกัด และบริษัททิพวรรณเบสท์ฟู้ด จำกัด โดยช่องทางการกระจายสินค้านี้อยู่สามทางคือ เครือซูเปอร์มาร์เก็ต ร้านค้าเฉพาะ และการขายตรงหรือระบบสมาชิก นอกจากนี้ยังมีกลุ่มผู้ผลิตอีกมากที่จำหน่ายผลผลิตเกษตรอินทรีย์ภายในท้องถิ่นหรือมีลูกค้าประจำ แต่ก็ยังเป็นเพียงส่วนการตลาดขนาดเล็ก

ช่องทางการจำหน่ายผลผลิตเกษตรอินทรีย์ภายในประเทศพัฒนาไปอย่างมาก นับตั้งแต่สหกรณ์กรีนเนท จำกัด ริเริ่มทำการตลาดเกษตรอินทรีย์เมื่อเกือบสิบปีที่แล้ว โดยช่องทางการกระจายสินค้าเกษตรอินทรีย์ในช่วงแรกคือ ร้านค้าขนาดเล็กที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อสุขภาพ ซึ่งขยายตัวอย่างรวดเร็วทั่วประเทศในเวลาต่อมา และระยะที่ได้รับความนิยมสูงสุดก็มีร้านค้าประเภทนี้กว่า 100 ร้าน กระทั่งเมื่อไม่กี่ปีมานี้ ผู้ประกอบกิจการค้าปลีกเริ่มเล็งเห็นถึงแนวโน้มทิศทางของ

ผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์การตลาดเกษตรอินทรีย์จึงขยายเข้าสู่ห้างร้านขนาดใหญ่เพิ่มมากขึ้น ปัจจุบันซูเปอร์มาร์เก็ตแทบทุกแห่งวางจำหน่ายผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อสุขภาพและเกษตรอินทรีย์และบางแห่งถือเป็นนโยบายหลักที่จะจำหน่ายสินค้าประเภทนี้ด้วย

ด้านการส่งออกผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ของประเทศไทยไปจำหน่ายในต่างประเทศยังมีช่องทางที่สดใส เพราะอุปสงค์ของผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ในตลาดโลกยังคงมีมากกว่าอุปทาน และผลผลิตเกษตรอินทรีย์ที่ประเทศไทยสามารถทำการผลิตได้อย่างเช่น ฝรั่ง ผัก และผลไม้เขตร้อน ก็ยังเป็นที่ต้องการของตลาดต่างประเทศอยู่อีกมาก ซึ่งประเทศไทยเองมีความได้เปรียบด้านการผลิตทางการเกษตร และส่งผลิตภัณฑ์อาหารออกสู่ตลาดโลกค่อนข้างมากอยู่แล้ว ศักยภาพของประเทศไทยในการผลิตและส่งออกสินค้าเกษตรอินทรีย์ในภายหน้าจึงยังอยู่สูง ปัจจุบัน มีผู้ประกอบการส่งออกสินค้าเกษตรไปจำหน่ายยังต่างประเทศเพียงไม่กี่ราย ได้แก่ สหกรณ์กรีนเนท จำกัด บริษัทนครหลวงค้าข้าว จำกัด และบริษัท ริเวอร์แควอินเตอร์เนชั่นแนลอุตสาหกรรม จำกัด

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อรอุมา รัตนโชติ (2542) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนการตลาดและผลลัพธ์ของตลาดทางเลือก :ศึกษาเฉพาะกรณีตลาดทางเลือกของกรีนเนท ผลการศึกษา พบว่า กระบวนการตลาดทางเลือกของกรีนเนทประกอบด้วย 2 ขั้นตอนหลัก คือ (1) โอกาสทางการตลาดทางเลือก และ (2) กลยุทธ์ของตลาดทางเลือก โดยขั้นตอนที่ 1 มี ขั้นตอนย่อย ดังนี้ (1.1) โอกาสทางการตลาดทางเลือกจากการพัฒนาการผลิต และการตลาดบนฐานความร่วมมือกับทั้งผู้ผลิต และผู้บริโภคอันจะเอื้อต่อ การพัฒนาภาคเกษตรกรรม (1.2) การวิเคราะห์สถานการณ์จากความต้องการของผู้ผลิตและผู้บริโภคที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม และขั้นตอนที่ 2 กลยุทธ์ของตลาดทางเลือก ซึ่งประกอบด้วย (2.1) กลยุทธ์และแผนงานการจัดจำหน่ายในการรวบรวมสินค้าจากผู้ผลิตเกษตรกรทางเลือก และการกระจายสินค้าปลอดสารเคมีให้กับร้านค้าทางเลือกและผู้บริโภคโดยตรง การขายตรง การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภค โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการตอบสนองความต้องการของผู้ผลิตและผู้บริโภคที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม

วิลาสินี วงทะพันธ์ (2547) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความคิดเห็นและพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความดีในการ

ซื้อผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ 1 ครั้งต่อสัปดาห์ เหตุผลสำคัญที่ซื้อเพราะความห่วงใยต่อสุขภาพของตนเองและสมาชิกในครอบครัว ประเภทของผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ที่กลุ่มตัวอย่างเลือกซื้อมากที่สุดคือซื้อผักและผลไม้ และนิยมเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์จากซูเปอร์มาร์เกต โดยพิจารณาถึงความสดใหม่ของสินค้าเป็นอันดับแรก ด้านการรับรู้ข้อมูล พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รู้จักผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์จากสื่อสิ่งพิมพ์ หนังสือ นิตยสารและวารสาร โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเชื่อมั่นในการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ที่ปรากฏบนบรรจุภัณฑ์ ในด้านความคิดเห็นที่มีต่อผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยอย่างยิ่ง ในเรื่องผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ปลอดภัยต่อสิ่งแวดล้อม มีความคิดเห็นไม่แน่ใจในเรื่องที่คนส่วนใหญ่รู้จักเกษตรอินทรีย์ และมีความคิดเห็นไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ในเรื่องที่ผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์มีคุณภาพไม่แตกต่างกับผลิตภัณฑ์เกษตรเคมีทั่วไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

วิธีวิจัย (Research Methodologies)

การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ภายในประเทศไทย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ผู้เชี่ยวชาญด้านการตลาดเกษตรอินทรีย์ และเริ่มต้นในการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือทั่วไป วารสาร และงานวิจัยที่มีการศึกษามาแล้ว

2. กลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) คือผู้ทรงคุณวุฒิ ในด้านตลาดเกษตรอินทรีย์ โดยผู้วิจัยเลือกผู้ทรงคุณวุฒิด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบจงใจ (Purposive Sampling) และวิธีการเลือกตัวอย่างแบบต่อเนื่อง (Snowball Sampling) มีขั้นตอนดังนี้

ผู้วิจัยเลือกผู้ทรงคุณวุฒิท่านแรกด้วยวิธีการเลือกแบบจงใจ (Purposive Sampling) จำนวน 1 คน โดยกำหนดเกณฑ์การเลือกผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ และประสบการณ์ด้านตลาดเกษตรอินทรีย์ ซึ่งต้องเคยทำงานที่เกี่ยวข้องกับเกษตรอินทรีย์มาแล้วไม่ต่ำกว่า 5 ปี รวมทั้งเคยตีพิมพ์สิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับตลาดเกษตรอินทรีย์อย่างน้อย 1 ฉบับ ต่อจากนั้นใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบต่อเนื่อง (Snowball Sampling) เริ่มต้นจากผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับเลือกแล้วท่านแรก โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ เสนอรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ อีกจำนวน 5 คน แล้วผู้วิจัยจะทำการติดต่อกับ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ถูกแนะนำเหล่านั้น จนกระทั่งเก็บรวบรวมข้อมูล และสัมภาษณ์แบบเจาะลึก พร้อมขอให้ผู้ทรงคุณวุฒิ เสนอชื่อผู้ทรงคุณวุฒิท่านอื่น อีก 5 คน จนกระทั่งทำการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลครบ 5 คน

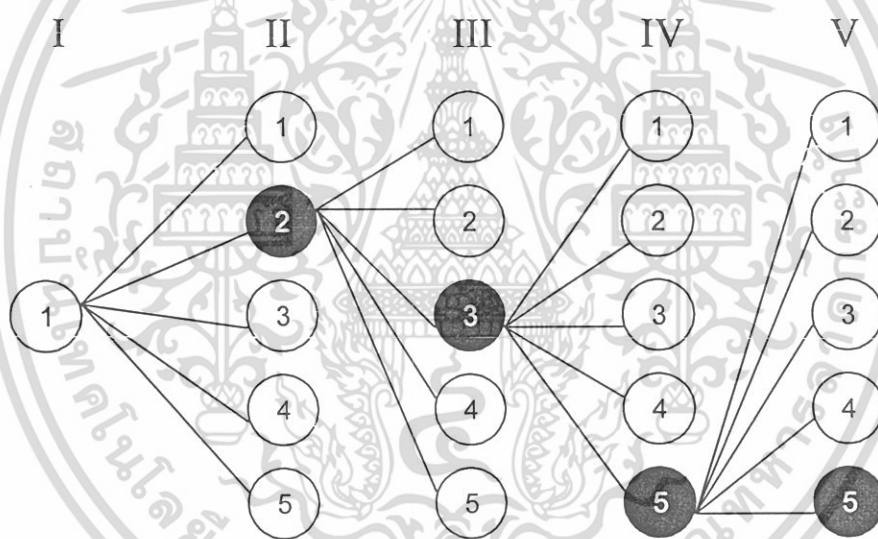
3. วิธีการเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ

3.1 เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิท่านแรก เสนอชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ผู้วิจัยจะทำการเลือกผู้ทรงคุณวุฒิท่านต่อไป โดยพิจารณาจากประวัติ และความเชี่ยวชาญของผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งความร่วมมือ ยินดีให้ผู้วิจัยเข้าสัมภาษณ์ เพื่อเก็บข้อมูล

3.2 หลังจากติดต่อกับผู้ทรงคุณวุฒิได้แล้ว ผู้วิจัยจะติดต่อเพื่อนัดหมาย วัน เวลา สถานที่ และปฏิบัติ เช่นนี้ จนกระทั่งสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิครบ 5 คน

3.3 เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่สอง เสนอชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ อีก 5 คน ผู้วิจัยจะทำการเลือกผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่สาม โดยพิจารณาจากรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่มีรายชื่อซ้ำ จากผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับการเสนอชื่อ จากนั้นจึงดำเนินการตามขั้นตอนที่ 3.1 และ 3.2 ตามลำดับ

4. เครื่องมือและวิธีการเก็บข้อมูล เนื่องจากงานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semistructured Interview) คือ ผู้วิจัยได้เตรียมคำถามไว้ล่วงหน้าในลักษณะแบบสัมภาษณ์ และส่วนที่ 2 คือการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์ที่ไม่ได้กำหนดแบบตายตัว เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ต้องการ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ใช้อุปกรณ์สื่อดิจิทัลที่นักศึกษาใช้ในการเก็บข้อมูลด้วย เช่น กล้องถ่ายรูป เทปบันทึกเสียง

ภาพที่ 4 แสดงการเลือกตัวอย่างแบบต่อเนื่อง (Snowball Sampling)

5. การวิเคราะห์ข้อมูล เนื่องจากงานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ จึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากผู้ทรงคุณวุฒิในด้านตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ และจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่างๆ ที่มีผู้ตีพิมพ์เผยแพร่ หรือสื่ออื่นๆ ที่มีข้อมูลเกี่ยวกับตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ โดยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาทำการจัดระบบ แยกแยะ เชื่อมโยง ทำความเข้าใจและพยายามตอบปัญหาของงานวิจัยให้ได้ และสร้างบทสรุปเป็นการนำข้อสรุปย่อย ๆ มาเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบเพื่อหาข้อสรุปของงานวิจัย

6. สรุปเป็นแนวทางการพัฒนาตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ภายในประเทศไทย และนำเสนอในรูปแบบเชิงพรรณนา

ระยะเวลาที่ทำการวิจัย

ในการศึกษาและการวิจัยครั้งนี้ใช้เวลาในการดำเนินงานรวมระยะเวลาทั้งสิ้นจำนวน 7 เดือน ตั้งแต่เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2547 ถึงเดือน กุมภาพันธ์ 2548 โดยใช้เวลาในช่วงเดือน ตุลาคม พ.ศ. 2547 สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านตลาดเกษตรอินทรีย์ จำนวน 5 คน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

ผลการวิจัยและวิจารณ์ผล (Findings and Results)

การวิจัยเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาตลาดเกษตรอินทรีย์ภายในประเทศไทย โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีคว ามรู้ความสามารถทางด้านตลาดเกษตรอินทรีย์ โดยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

ผู้ทรงคุณวุฒิที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์นั้น จำนวน 5 คน ด้วยกัน ประกอบด้วยบุคคลที่อยู่ในองค์กรพัฒนาเอกชน 1 คน และจำนวน 4 คน เป็นทั้งผู้ผลิต และนักธุรกิจที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์

รายละเอียดของการดำเนินการสัมภาษณ์ รวมทั้งคำถามคำตอบ มีรายละเอียดดังนี้ในการสัมภาษณ์จากผู้วิจัย และคำตอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 5 คน เป็นดังนี้

ผู้เชี่ยวชาญที่ให้สัมภาษณ์

วันศุกร์ที่ 3 ธันวาคม 2547 : คุณวิฑูรย์ ปัญญากุล ผู้อำนวยการกลุ่มสหกรณ์กรีนเนท ได้ให้ทัศนะในเรื่องของตลาดเกษตรอินทรีย์

ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ให้ทัศนะในเรื่องของการพัฒนาในด้านเกษตรอินทรีย์ภายในประเทศว่ามีความแตกต่าง กับรูปแบบการพัฒนาในต่างประเทศที่พื้นฐานของการพัฒนา เนื่องจากการพัฒนาในต่างประเทศที่มีการพัฒนาในด้านนี้สูง ด้วยสาเหตุว่ากลุ่มที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านเกษตรอินทรีย์ เป็นกลุ่มคนเมืองที่มีการศึกษา และให้ความใส่ใจ ห่วงใจต่อสภาพแวดล้อม และหันมาทำการเกษตร แต่พื้นฐานการพัฒนาภายในประเทศไทย เกิดจากเกษตรกรที่ยังมีความรู้ความเข้าใจไม่มาก และได้เปรียบเทียบให้เห็นถึงโครงสร้างของภาคเกษตรในต่างประเทศว่ามี เกษตรกรไม่ถึง 5 เปอร์เซ็นต์ แต่ขณะที่ประชากรภายในประเทศไทย มีถึง 80 เปอร์เซ็นต์ ของประชากรทั้งหมด ซึ่งนั่นชี้ให้เห็นว่าเกษตรกรในต่างประเทศนั้น เป็นกลุ่มที่มีความรู้ และมีศักยภาพในการผลิต โดยแรงงานในภาคนี้ไม่ต้องมีปริมาณมาก แต่มีประสิทธิภาพสูงในการผลิตเพื่อบริโภค และจำหน่าย รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาตลาดเกษตรอินทรีย์ภายในประเทศก็ยังมีอีกมาก ในขณะที่การพัฒนาด้านตลาดเกษตรอินทรีย์ ก็ยังไม่ใช้ตลาดที่โตได้อย่างรวดเร็ว แต่เป็นการพัฒนาแบบค่อยเป็นค่อยไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ห้องสมุดคณะเทคโนโลยีการเกษตร
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าฯ ลาดกระบัง

“ตลาดภายในประเทศข้อที่เป็นอุปสรรคหลักในเรื่องของความสับสน ระหว่าง นักอินทรีย์ อนามัย ยังเป็นปัญหาพื้นฐาน ซึ่งปัญหานี้เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นทั่วเอเชีย เนื่องจากว่าภาษา หรือความคิดเรื่องเกษตรแบบอินทรีย์ไม่ได้เกิดขึ้นจากในภูมิภาคนี้ ถ้าในต่างประเทศในยุโรปในอเมริกา พอพูดถึง ออแกนิกส์โปรดักส์ มันไม่มีไฮจีนิกโปรดักส์ ของเรานี้มันเยอะเหลือเกิน ไม่ว่าจะไรสาร ปลอดภัย ขนาดผมอยู่ในวงการบางทีผมก็ยังงงๆ ว่ามาแนวไหน ผู้บริโภคเองแน่นอนงง แล้วก็จากหน่วยงานรัฐเองที่ทำให้งงเพิ่มขึ้น สร้างความสับสนเพิ่มขึ้นโดยการออกฉลากรับรองของกรมวิชาการ ของกรมส่งเสริม ของกทม. ของสาธารณสุข ใช้ใหม่ครับ อย่างที่ผมบอก เขาคิดว่าเขาช่วยในการแก้ปัญหา แต่จริงๆมันไม่ได้ช่วยเลย ฉะนั้นจริงๆ แล้วมันทำให้ปัญหายิ่งมั่วไปอีกเพิ่มขึ้น ซึ่งอันนี้เป็นปัญหาที่ต้องรีบแก้ คือปัญหาเรื่องของการทำ แล้วสินค้าออกมาได้ อย่างต่อเนื่อง แล้วก็มีความปลอดภัย ไม่ใช่ว่าเกษตรอินทรีย์แล้วต้องซ้ำๆ ไม่ใช่ครับ ดูดีอะไรอย่างงั้นครับ ซึ่งอันนี้ต้องอาศัยงานวิจัยและพัฒนาที่ดี อันนี้ก็เป็นจุดอ่อน อันหนึ่งที่เรามีการลงทุนเรื่องงานวิจัยและพัฒนาต่ำ สำหรับสินค้าเกษตรอินทรีย์ก็คือ อย่างเมื่อผมไปคุยกับโรงสีข้าวเจียแม็ง ปัญหาที่เขาเป็นห่วงก็คือ เมื่อทำเยอะขึ้น ข้าวเปลือกเยอะขึ้นอบยา ไม่ได้ แล้วจะจัดการยังไง ก็คุยกันว่ามันมีวิธีการ หรือเรื่องความเย็นระดับความเย็นระดับไหน ไม่มีใครวิจัยเพราะทุกคนไปแค่อบยา และการจัดการอย่างนี้ต้องมีการลงทุนเกิดความรู้อันนี้ และน่าจะเป็นลักษณะของการทำแบบลองทำไปด้วยมันถึงจะให้เห็นผล เพราะว่าสเกลพวกนี้มันเป็นสเกลในเชิงอุตสาหกรรม มันไม่ใช่สเกลแบบห้องทดลองเอาสิ่งที่คนทำทดลองต้องมาทดสอบในเชิงปฏิบัติการ ซึ่งมันก็ยาก และอันสุดท้ายคือเรื่องของโมเดลของการส่งเสริมเกษตรกร คือแน่นอนทุกอย่างท้ายสุดนี้คือทำยังไงให้เกษตรกรมีความเชื่อมั่น มันใจในการปรับเปลี่ยนเข้าสู่เกษตรอินทรีย์ ไม่งั้นเขาไม่ทำซึ่งมันก็ต้องมีหลายปัจจัย แต่อันหนึ่งที่เป็นคีย์ของความสำเร็จของยุโรป และอเมริกาในการทำเกษตรอินทรีย์นี่ก็คือว่ารัฐบาลให้เงินอุดหนุน ในการทำเกษตรอินทรีย์ ช่วงเวลาปรับเปลี่ยน ซึ่งทั้งในประเทศไทย และในเอเชียทั้งหมดไม่มีการอุดหนุน เพราะฉะนั้นมันก็หมายความว่าเมื่อรัฐไม่มีผู้ประกอบการอย่างในของเราที่ผ่านสหกรณ์ ก็ต้องสร้างแรงจูงใจช่วยอุดหนุนตรงนี้ แล้วอุดหนุนตรงไหนก็เอาเงินที่ได้กำไรจากการทำธุรกิจมาอุดหนุนเพื่อให้มันเกิด ไม่อย่างนั้นมันก็ไม่เกิด กำไรก็จะต้องลดลง พอกำไรลดลงคนถือหุ้นก็

วันอังคารที่ 14 ธันวาคม 2547 : คุณวัลลภ พิชญพงษ์ษา ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการ
บริษัทนครหลวงค้าข้าวจำกัด (ภาพที่ 5)

ภาพที่ 5 คุณวัลลภ พิชญพงษ์ษา

คุณวัลลภ พิชญพงษ์ษา ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการ บริษัทนครหลวงค้าข้าวจำกัด ในฐานะตัวแทนของบริษัทนครหลวงค้าข้าวได้ให้ความรู้ในด้านของตลาดข้าวอินทรีย์ในประเทศ ว่าเป็นตลาดที่มีการแบ่งแยกได้ไม่ชัดเจน เนื่องจากว่าข้าวอินทรีย์ในประเทศไทยนั้นมีอยู่ปริมาณที่น้อยมากในตลาดข้าว เนื่องจากผลิตภัณฑ์ข้าวเองก็มีอยู่หลายชนิด และหลายประเภท ในขณะที่เดียวกันในตลาดอินทรีย์ทั่วไปในประเทศไทย ก็มีผู้บริโภคที่มีความรู้ความเข้าใจอยู่น้อย ถึงแม้ว่าทางบริษัทนครหลวงค้าข้าวจะใช้วิธีการทางการตลาดเข้ามาช่วยเพื่อสื่อให้ผู้บริโภคทราบถึงความแตกต่าง หรือแม้แต่สร้างแบรนด์ไทยเพิ่มเข้ามา และลดต้นทุนเพื่อให้ราคาสีลิตภัณฑ์ มีราคาที่ต่ำลง และผู้บริโภคเลือกซื้อมากขึ้น รวมทั้งการทำโฆษณาออกไปบ้าง

“ในประเทศไทย ก็คือรัฐบาลจะให้ความสำคัญกับสิ่งที่มันมองเห็นได้ง่ายว่า มันมีการปนเปื้อนหรืออะไร อย่างเช่นผักที่มีสารเคมีปนเปื้อน มันจะกระทบกับเราโดยตรง หรือเช่น หมูที่มีการเร่งเนื้อแดง แต่ตัวข้าวอินทรีย์ ในช่วงนี้ที่ผ่านมาถึงปัจจุบัน เราได้ยินจะมีการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์พอสมควร แต่คราวนี้ ในส่วนที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่งเสริมจะส่งเสริมในแง่ของการผลิตมากกว่าในแง่ของเกษตรกร แต่ว่าตรงสื่อกี้ออกไปถึงผู้บริโภคค่อนข้างจะน้อยกว่า ข้าวอินทรีย์คืออะไร หรือเกษตรอินทรีย์คืออะไร ทำให้ผู้บริโภคไม่รู้ว่าเราบริโภคตัวข้าวอินทรีย์ หรือสินค้าที่เป็นเกษตรอินทรีย์มันได้อะไรบ้าง ตัวนี้คือสิ่งที่ไม่ทำชัดเจน คือรัฐบาลไม่ลงเงินหรือไม่มีการลง ประชาสัมพันธ์ตรงนี้ไปชัดเจนก็เลยทำให้ตลาดค่อนข้างจะมีจำกัด ข้อสองคือ ความหลากหลายของสินค้ามีน้อยทำให้ตลาดตรงนี้มีไม่ใหญ่พอคือ ถ้าห้างเขาแยกเป็น ชั้นผลิตภัณฑ์อินทรีย์จริงๆ มันก็ไม่สามารถแบ่งแยกได้ชัดเจน เพราะสินค้ามันไม่ครบไลน์ คือเมืองนอกเขาจะมีเยอะมาก มีตั้งแต่ ผักผลไม้ ลำสุดท้ายที่รู้จักมีนม โวไน้ สินค้าแปรรูปมีทุกอย่าง ขนมปัง สเปาเก็ดดี แต่เมืองไทยแทบจะไม่มีเลย หาค่อนข้างจะยาก แล้วก็ตัวภาคเอกชน อย่างห้างเอง ให้ความสำคัญกับตรงนี้ก็มีการแยก แต่เมืองไทยตรงนี้ไม่มีอย่างที่เราารู้ๆ กันอยู่ คราวนี้การให้เอกชนหรือว่า หลักผมว่ารัฐบาลเองมีการลงบหรือว่าเผยแพร่ข่าวตรงนี้ค่อนข้างจะน้อยที่สื่อไปถึงผู้บริโภค ถึงแม้ว่าปีนี้ จะกำหนดเป็นนโยบายของฟู้ดเซฟตี้ก็ตาม แต่ว่าคอนเซ็ปต์ตรงนี้นักยังรู้กันน้อย”

(คุณวัลลภ พิชญ์พงศ์ษา ,2547)

สรุป ปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินการตลาดเกษตรอินทรีย์ รวมทั้งแนวทางการพัฒนาตลาดเกษตรอินทรีย์ ที่ได้จากการสัมภาษณ์ คุณวัลลภ พิชญ์พงศ์ษา ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการ บริษัทนครหลวงค้าข้าวจำกัด

1. ตลาดไม่สามารถแบ่งแยกได้อย่างชัดเจน
2. ปัญหาเรื่องการให้ความรู้ การสื่อสารให้ผู้บริโภคเกิดความเข้าใจระหว่างข้าวอินทรีย์กับข้าวธรรมดาว่าต่างกันอย่างไร ค่อนข้างยาก
3. ห้างก็เป็นปัญหาในระดับหนึ่ง เนื่องจากห้างไม่มีความมั่นใจว่าจะจะเป็นเกษตรอินทรีย์หรือเปล่า เพราะห้างสนใจเพียงรายได้ จึงไม่มีการแยกพื้นที่จำหน่ายออกมาอย่างชัดเจน
4. ช่องทางในการจำหน่ายของไทยมีน้อย
5. รัฐบาลไม่สนับสนุนเท่าที่ควร ทั้งเรื่องงบประมาณ และการสื่อสารให้ผู้บริโภคเข้าใจ
6. ความหลากหลายของสินค้ามีน้อย ตลาดมีจำกัด สินค้าบางชนิด เช่น ข้าวอินทรีย์มีผู้ผลิตรายเดียว
7. การสร้างมาตรฐานมากเกินไป และซับซ้อน ยิ่งทำให้การพัฒนาตลาดเกษตรอินทรีย์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พัฒนาได้สูงขึ้น และรัฐบาลไม่อธิบายให้เกิดความชัดเจน

8. ปัญหาเรื่องแนวคิดในการทำงานของส่วนราชการ เรื่องของการสร้างผลงาน ไม่ยอมรับมาตรฐานที่มีอยู่ และสร้างมาตรฐานใหม่ซึ่งสนองตอบในเรื่องของผลงาน

9. ปัญหาเรื่องกระแสในการบริโภค คนบริโภคตามค่านิยม

10. การรวมกลุ่มของผู้ผลิตมีน้อย

11. ปัญหาในเรื่องภาวะเศรษฐกิจ ก็ทำให้มีการบริโภคสินค้าอินทรีย์น้อย

หน่วยงานราชการไม่มีความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ที่ดีพอ

วันอังคารที่ 4 มกราคม 2548 : คุณจันทิมา ดิยะวัชรพงศ์ กรรมการผู้จัดการ บริษัท สามพรานฟู้ดส์ จำกัด (ภาพที่ 6)

ภาพที่ 6 คุณจันทิมา ดิยะวัชรพงศ์

คุณจันทิมา ดิยะวัชรพงศ์ กรรมการผู้จัดการ บริษัท สามพรานฟู้ดส์ จำกัด ได้เริ่มทำธุรกิจ มาจากบริษัทในเครือสามพราน ซึ่งเป็นบริษัทสิ่งทอ และเมื่อได้ไปศึกษาต่างประเทศก็มีความสนใจในผลิตภัณฑ์อินทรีย์ มีความชอบเป็นส่วนใจ จึงอยากที่จะนำผลิตภัณฑ์อินทรีย์เข้ามาจำหน่ายในประเทศไทย โดยในช่วงแรกบริษัทสามพรานฟู้ดส์ ได้เริ่มทำสินค้าตัวแรก โดยการนำเข้า apple sider ซึ่งเป็นน้ำส้มสายชูที่ผลิตจากแอปเปิ้ลอินทรีย์ และเริ่มมาผลิตสินค้าอินทรีย์ ที่เป็นผลิตภัณฑ์ของคนไทย โดยทำผลิตภัณฑ์ น้ำผึ้งปราศเดือนห้า เป็นตัวแรก และหลังจากนั้นก็ผลิตผลิตภัณฑ์ตัวอื่นๆ ผลิตออกมาตามลำดับ โดยส่วนใหญ่เป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นส่วนประกอบในครัวเรือน เช่น น้ำส้มสายชู น้ำผึ้ง งาม เป็นต้น และผู้ทรงคุณวุฒิ ยังให้ทัศนะในด้านการพัฒนาตลาดเกษตรอินทรีย์ และปัญหาที่เกิดขึ้น รัฐบาล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จะต้องมีการประชาสัมพันธ์ และให้ความเข้าใจผู้บริโภคให้มากขึ้น ปัญหาในด้านวัตถุดิบซึ่งมีอยู่น้อย การให้ความสำคัญของรัฐบาลจึงมีอยู่ไม่มากเท่าที่ควร ปัญหาในด้านความสับสนในตัวมาตรฐานก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ตลาดไม่มีการเติบโตที่ดี

“ถามว่าต่างประเทศกับเมืองไทย ในเรื่องของเกษตรอินทรีย์ ตอนนี้นั้นเลย ยากตรงที่ว่าต้นทุนสูงแล้วไม่มีรัฐบาลมาสนับสนุน ทำอะไรก็ตาม แล้วต้องช่วยเหลือตัวเอง”

(คุณจันทิมา ดิยะวัชรพงศ์, 2548)

สรุป ปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินการตลาดเกษตรอินทรีย์ รวมทั้งแนวทางการพัฒนาตลาดเกษตรอินทรีย์ ที่ได้จากการสัมภาษณ์ คุณจันทิมา ดิยะวัชรพงศ์ (คุณหญิง) กรรมการผู้จัดการ บริษัท สามพรานฟู้ดส์ จำกัด

1. คนไทยยังไม่ค่อยรู้จักเรื่องเกษตรอินทรีย์เท่าไร และยังสับสนด้วย
2. รัฐบาลไทยสนับสนุนน้อย หรือสนับสนุนเพียงนโยบายเท่านั้น
3. ปัญหาที่เกิดจากราคาสินค้าอินทรีย์สูงกว่ามาก ซึ่งส่งผลต่อการแข่งขันในตลาด
4. ห้างเองก็ไม่ได้สนับสนุน และไม่สนใจ
5. ปัญหาไม่มีวัตถุดิบ ที่เป็นอินทรีย์มากเพียงพอ
6. ผู้บริโภคเข้าใจในส่วนนี้น้อย
7. มีคนผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ น้อย หรือมีผู้ร่วมอยู่ในตลาดน้อย

แนวทางการพัฒนาที่คุณจันทิมา เสนอแนะ

ให้รัฐบาลสนับสนุน โดย

- รัฐบาลให้ความรู้ผู้บริโภค
- มีการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง
- มีการจัดแฟร์ และประชาสัมพันธ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วันศุกร์ที่ 21 มกราคม 2548 : คุณปริญญา พรศิริชัยวัฒนา ประธานผู้บริหาร บริษัท Organic Siam Co.,Ltd. (รังสิตฟาร์ม)

คุณปริญญา พรศิริชัยวัฒนา ประธานผู้บริหาร บริษัท Organic Siam Co.,Ltd. ซึ่งเป็นผู้ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ ประเภทผักสดขายให้เบเวอเรจหนึ่งของประเทศไทย โดยได้เริ่มทำฟาร์มซึ่งดำเนินการผลิตแบบใช้สารเคมี มาเป็นระยะเวลาช้านาน และรังสิตฟาร์มได้เริ่มทำการผลิตผักอินทรีย์มาเป็นระยะเวลาช้านานกว่า 40 ปี จนกระทั่งเริ่มผลิตสินค้าที่เป็นอินทรีย์ตั้งแต่ปี 2540 ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ทัศนะในเรื่องของเกษตรอินทรีย์ไว้หลายด้าน ตั้งแต่ด้านความชัดเจนของความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ โดยที่ไม่มี ความชัดเจน และมีภาพของเกษตรอินทรีย์ที่ไม่ตรงกันในประเทศไทย

“มันเขียนออแกนิกส์ แล้วพูดเหมือนกันมองเหมือนกัน หรือภาพที่มองไม่เหมือนกัน แม้กระทั่งคนในระบบที่เกี่ยวข้องกับระบบออแกนิกส์โดยตรงเลยทุกวันนี้เอง เท่าที่เห็นเขายังไม่เข้าใจออแกนิกส์เท่าไร เขาเข้าใจออแกนิกส์ไปอีกแบบ แบบไหนก็ไม่รู้ซึ่งออกมาจะไม่ได้ ผลลัพธ์ (Outcome) ซึ่งอันนี้เป็นที่น่าเป็นห่วง

เรื่องของออแกนิกส์เองมันก็เป็นเรื่องระบบฟาร์มที่มีมาตรฐาน และมาตรฐานนั้นถูกควบคุมโดยกฎหมาย ถ้าเปรียบเทียบกับ Perma Culture มันคนละอย่างมันเหมือนจะคล้ายกันการทำเกษตรอินทรีย์ มันก็ใช้ภูมิประเทศ Perma Culture มันก็ใช้ภูมิประเทศแต่ Perma Culture มันจะเป็นลักษณะของอุดมคติ ส่วนการทำฟาร์มเกษตรอินทรีย์ มันเป็นการ Productivity มันคือการผลิตอาหารเพื่อจะป้อนเข้าไปหาผู้บริโภค แต่ Perma Culture ทำแล้ว เพื่อเลี้ยงตัวเอง เหมือนมันเป็นอุดมคติของคนเมืองที่อยากกลับไปใช้ชีวิตแบบวิถียั่งยืน (Sustain living) อะไรอย่างนี้

ปัญหาเกษตรกร ปัญหาผู้บริโภค มันมีทั้งสองขา เพราะฉะนั้นสิ่งที่มันต้องใช้เวลาก็คือใช้เวลา แล้วเราก็เดินต่อไป (keep going on) ของเราในตลาดเฉพาะ (Niche) ของเราให้ได้ แล้วเมื่อถึงเวลา มันจะมีเรื่องราวหรือปัจจัยที่จะเปลี่ยนแปลงไป และเกษตรกรจะถูกพัฒนาขึ้น จากกระบวนการต่างๆ ที่มันกำลังมีความเคลื่อนไหวเรื่องเกษตรอินทรีย์ ไปในทิศทางไหนก็แล้วแต่ ตลาด ผู้บริโภคก็จะถูกพัฒนาจากความรู้ ที่ได้รับมากขึ้นทุกวันจากคนที่บริโภคกันอยู่ หรือว่าสื่อของรัฐหรือว่าอะไรก็ตาม เราคงไม่อาจหาญที่จะไปสร้าง มันขึ้นมาได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สิ่งที่มันเป็นปัญหาผู้บริโภค ไม่ได้รับการให้ความรู้ แล้วก็ป็นโอกาสให้พ่อค้าไปเก็บสตางค์ พ่อค้าก็ไปเอาของราคาถูก มาใส่ถุงขายแพงๆ บอกว่าปลอดสาร คนซื้อ ก็บอกว่า ผักแพง ทั้งๆ ตัวเองกลัวจะกินสารเคมีเข้าไป พอไปหยิบผักปลอดสารบอก มันแพง แล้วเขาถามทำไมแพง ไม่แน่ใจของหรือ นี่คือ สังคม แล้วเขาไม่แน่ใจ

ผมว่าน่าพอใจในคำพูดนี้ว่า “ประเทศไทยนี้ ดีทุกอย่าง มีของดีทุกอย่างเลย ใส่เข้าไปแล้วก็ยิ่งมันออกไป มันก็ไปแล้ว” แต่ระบบเก่า มันเอียงไปเอียงมา มันไม่ยอมเอาเข้ามาใส่ คือผมจะบอกว่าระบบราชการไม่มีทาง เป็นมืออาชีพ (Professional skill)”

(คุณปริญญา พรศิริชัยวัฒนา ,2548)

สรุป ปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินการตลาดเกษตรอินทรีย์ รวมทั้งแนวทางการพัฒนาตลาดเกษตรอินทรีย์ ที่ได้จากการสัมภาษณ์ คุณปริญญา พรศิริชัยวัฒนา ประธานผู้บริหาร บริษัท Organic Siam Co.,Ltd.

1. ปัญหาการใช้เทคโนโลยีที่ผิด และไม่เหมาะสมกับภูมิประเทศซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์อยู่แล้ว
2. ขาดคนที่มีความรู้
3. ปัญหาจากการที่มีเกษตรอินทรีย์ที่ไม่เข้าระบบมาตรฐาน
4. ความเข้าใจที่ไม่ตรงกันในเรื่องของเกษตรอินทรีย์
5. ความสับสนในเรื่องของวิธีการทางการเกษตร ทั้งเกษตรอินทรีย์ เกษตรยั่งยืน เกษตรธรรมชาติ
6. ปัญหาด้านการศึกษา เช่น ถ้าระดับการศึกษาสูง ความต้องการคุณภาพชีวิตจะสูงด้วย ทำให้ตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์มีการพัฒนาตาม
7. ปัญหาเรื่องการเติบโตและพัฒนาคุณภาพชีวิต ไม่มีการคำนึงถึงคุณภาพชีวิตตนเอง และสิ่งแวดล้อม
8. ปัญหาด้านแนวคิดในการดำรงชีวิต
9. ไม่มีการโปรโมทโดยรัฐ และการโปรโมทโดยนำความรู้ ความเข้าใจผิดมาสู่ผู้บริโภค เช่น การสนับสนุนให้บริโภคผักมีรู
10. ผู้ผลิตขาดข้อมูลเกี่ยวกับผู้บริโภค ซึ่งส่งผลต่อการวางแผนการผลิตในระดับแปลง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

11. ความแข็งแรงทางเศรษฐกิจของเกษตรกรมีต่ำ
12. ปัญหาในระบบราชการไม่มีความชัดเจน และไม่มีความเป็นมืออาชีพ และไม่มีวิสัยทัศน์ในด้านนี้
13. ผู้บริโภคไม่ได้รับความรู้ และทัศนคติ ในการบริโภคที่ต้องการของดีราคาถูก
14. ปัญหาเรื่องปริมาณการผลิตที่มีต่ำ
15. เกษตรกรไม่มีความรู้ในเรื่อง ระบบการทำฟาร์ม รวมทั้งเกิดการปนเปื้อน ด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์
16. ความเชื่อและทัศนคติของเกษตรกร พฤติกรรมของเกษตรกรที่ถูกเงินนำหน้า มีเรื่องการโกงผลผลิต
17. สังคมทอดทิ้งเกษตรกรทำให้ภาคการเกษตรหดตัวลง และคนที่มีการศึกษาจริงๆ ก็ไม่เข้ามาในภาคการเกษตรเลย เนื่องด้วย ทัศนคติของคนสมัยใหม่ที่ทำเกษตรแล้วจน
18. ขาดการรวมกลุ่มและพลังในการผลิต
19. ขาดภาพลักษณ์ของตัวสินค้าที่เด่นชัด
20. ประเทศไทยขาดโปรโตคอลแห่งชาติ ดังแสดงในภาพที่ 7 ซึ่งเป็น ต้นฉบับที่จะทำให้เกิดการพัฒนาในระดับประเทศ

ภาพที่ 7 แนวทางในการพัฒนาที่คุณปริญญาเสนอแนะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วันอังคารที่ 25 มกราคม 2548 : คุณอโนทัย ฤทธิขจร (ภาพที่ 8)เจ้าของร้านอโนทัย
และไร่ปลูกรัก

ภาพที่ 8 คุณอโนทัย ฤทธิขจร

ผู้ทรงวุฒิ ได้ให้ทัศนะในเรื่องของการพัฒนาตลาดเกษตรอินทรีย์ ภายในประเทศว่า
ปัญหาหลัก ของการพัฒนานั้นคือเรื่องของความสับสน ความไม่รู้ไม่เข้าใจของผู้บริโภค
รวมทั้งการสนับสนุนของรัฐบาล

“ต้องยอมรับว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา ประเทศโลกที่สาม
เพราะฉะนั้น การสนับสนุนของรัฐบาลมีต่ำมาก การสนับสนุนในต่างประเทศต่อ
เกษตรอินทรีย์มีสูงมาก เกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์จะได้รับการสนับสนุนจาก
รัฐบาลเป็นตัวเงิน และอาจจะเป็นเครื่องจักร อะไรต่างๆ ที่รัฐบาลเขาจะสนับสนุนให้
คุณเพราะ เขารู้ว่าคุณทำในสิ่งที่ดีแต่ประเทศเราไม่มี ต่าหนิไม่ได้นะเพราะ ว่าเราเป็น
ประเทศเกษตรกรรม รัฐบาลอาจจะต้องมองภาคเกษตรโดยรวมมากกว่าที่จะมามอง
แค่เกษตรอินทรีย์ ทั้งทุกวันนี้ในประเทศเรามีผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์น้อยมาก ผู้ผลิต
เกษตรอินทรีย์ส่วนมากผลิตเพื่อส่งออกเป็นหลัก เพราะฉะนั้นตลาดในประเทศเป็น
ตลาดที่ค่อนข้างเล็ก แต่จะให้หวังว่าจะได้รับการสนับสนุน จะได้เงินสนับสนุน หรือว่า
จะได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล คนที่ทำทุกคนก็หวัง แต่จะได้หรือไม่ได้ก็เป็นอีก
เรื่องหนึ่ง แต่ของเมืองนอกเป็นนโยบายที่ให้การสนับสนุนเกษตรอินทรีย์อย่างแท้จริง
เพราะฉะนั้น ตลาดเขา ถึงแม้เค้าจะโตช้าแต่เขาโตอย่างมั่นคง และเมื่อโตแล้วโตเลย
พี่ถึงบอกว่ามันไม่ได้เป็นเทรนด์ อย่างที่เราชอบเรียกกันในการตลาดว่าเป็น เทรนด์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เรื่องนี้ไม่ได้เป็นเทรนด์ แต่เป็นวิถีชีวิต ถ้าคนรู้จักคิดถึงวิถีชีวิตโดยรวม และเข้าใจว่า มันเป็นสิ่งที่สำคัญก็จะหันมาบริโภคสิ่งที่มันดีกับสังคม ไม่ใช่ดีกับแค่ตัวเอง”

(คุณอโณทัย ฤทธิษจร ,2548)

สรุป ปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินการตลาดเกษตรอินทรีย์ รวมทั้งแนวทางการพัฒนาตลาดเกษตรอินทรีย์ ที่ได้จากการสัมภาษณ์คุณอโณทัย ฤทธิษจร เจ้าของร้านอโณทัย และไร่ปลูกรัก

1. สินค้าเกษตรอินทรีย์มีน้อยมาก
2. เกิดความสับสนในผู้บริโภคสูง เข้าใจว่าผักอินทรีย์กับผักปลอดภัยเป็นสิ่งเดียวกัน
3. การสนับสนุนของรัฐต่ำมาก
4. ขาดการให้ความรู้ที่ชัดเจนจากรัฐบาล
5. ขาดข้อมูลการบริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์
6. ผู้บริโภคไม่มีความรู้เรื่องเกษตรอินทรีย์เลย
7. ห้างก็เข้าใจผิดว่าเป็นเรื่องของเทรนด์ ซึ่งจริงๆไม่ใช่เทรนด์
8. มหาวิทยาลัยบ้านเราไม่สอนเกษตรอินทรีย์เลย สอนแต่เกษตรเคมี
9. เกษตรกรเปลี่ยนแปลงยาก
10. ประเทศเราไม่มีกฎระเบียบในการผลิตเกษตรอินทรีย์ ซึ่งต่างประเทศทำ แต่ประเทศไทย

ใครจะทำก็ได้ไม่เข้มงวด ไม่มีการควบคุม

จากผลการสัมภาษณ์ที่ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในด้านตลาดเกษตรอินทรีย์ ทั้ง 5 ท่านด้วยกัน ทำให้ผู้วิจัยสามารถรวบรวมประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในการพัฒนาตลาดเกษตรอินทรีย์ทั้งหมด 67 ปัญหา และจัดกลุ่มปัญหาที่มีผลต่อการดำเนินการตลาด และการพัฒนาตลาดเกษตรอินทรีย์โดยจัดกลุ่มปัญหาตามผู้มีส่วนร่วมในตลาด คือ รัฐบาล องค์กรสถาบันต่างๆ ผู้ผลิต ผู้บริโภค ผู้ทำหน้าที่การตลาด และอื่นๆ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ปัญหา และอุปสรรคในการพัฒนาตลาดเกษตรอินทรีย์

หัวข้อ	ปัญหา	ผู้ให้ข้อมูล
1. รัฐบาล องค์กร สถาบันต่างๆ	1. มีการแก้ปัญหาที่ไม่ถูกต้อง โดยการท่ามาตรฐาน จำนวนมาก	คุณวิฑูรย์
	2. มีการลงทุนวิจัย และพัฒนาต่ำสำหรับสินค้าเกษตร อินทรีย์	คุณวิฑูรย์
	3. ไม่มีกลยุทธ์ที่เหมาะสม และแก้ปัญหาได้ตรงจุด	คุณวิฑูรย์
	4. ไม่มีการทำกรสำรวจตลาด และวิจัยตลาดที่ดี	คุณวิฑูรย์
	5. ไม่มีการอุดหนุนเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์	คุณวิฑูรย์
	6. ขาดบุคลากรที่มีความรู้	คุณวิฑูรย์
	7. รัฐบาลไม่มีการส่งเสริมในด้านการสื่อไปถึงผู้บริโภค	คุณวัลลภ
	8. รัฐบาลไม่มีความชัดเจน และจริงจังในการสนับสนุน	คุณวัลลภ
	9. ด้านมาตรฐาน มีจำนวนมากเกินไป	คุณวัลลภ
	10. มีการจัดทำมาตรฐานมากเกินไป	คุณจันทิตา
	11. หน่วยงานราชการยังไม่มีความเข้าใจ	คุณวัลลภ
	12. หน่วยงานรัฐไม่รู้จักเกษตรอินทรีย์ดีพอ	คุณจันทิตา
	13. ไม่มีการอุดหนุนเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์	คุณจันทิตา
	14. ขาดการประชาสัมพันธ์จากรัฐบาล	คุณจันทิตา
	15. การสนับสนุนจากรัฐบาลต่ำ	คุณอโณทัย
	16. ขาดการให้ความรู้จากรัฐบาล	คุณอโณทัย
	17. ขาดสถาบันที่มีหลักสูตรในการผลิตบุคลากรที่มี ความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์	คุณอโณทัย
	18. ปัญหาในระบบราชการไม่มีความชัดเจน และไม่มี ความเป็นมืออาชีพ และไม่มีวิสัยทัศน์ในด้านนี้	คุณปริญญา
2. ผู้ผลิต	1. ไม่มีการส่งเสริมการผลิต	คุณวิฑูรย์
	2. ปัญหาการสร้างสินค้าออกมาอย่างต่อเนื่อง	คุณวิฑูรย์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2 (ต่อ)

หัวข้อ	ปัญหา	ผู้ให้ข้อมูล
	3. ผู้ผลิตน้อย	คุณวิฑูรย์
	4. ปัญหาในการสร้างสินค้าออกม อย่างไม่มีความภาพที่ดี	คุณวิฑูรย์
	5. ขาดความเชื่อมั่นในการปรับเปลี่ยนเข้าสู่ระบบเกษตรอินทรีย์	คุณวิฑูรย์
	6. ความหลากหลายของผลผลิตมีน้อย	คุณวัลลภ
	7. กลุ่มผู้ผลิตมีการรวมกลุ่มน้อย	คุณวัลลภ
	8. ผู้ผลิตยังไม่เข้าใจเรื่องนี้	คุณวัลลภ
	9. ส่งเสริมการแปรรูป เช่นข้าวอบกรอบ	คุณวัลลภ
	10. ผู้ผลิตไม่มีความมั่นใจในผลผลิตที่จะจำหน่ายได้	คุณจันทิตา
	11. ต้นทุนการผลิตสูง	คุณจันทิตา
	12. ไม่มีวัตถุดิบที่เป็นเกษตรอินทรีย์	คุณจันทิตา
	13. ผู้ผลิตน้อย	คุณจันทิตา
	14. ผู้ผลิตน้อย	คุณอโณทัย
	15. สินค้าเกษตรอินทรีย์มีน้อยมาก	คุณอโณทัย
	16. ทักษะของเกษตรกรต่อการเปลี่ยนแปลง	คุณอโณทัย
	17. ขาดกฎระเบียบที่ดีต่อผู้ผลิต	คุณอโณทัย
	18. ขาดข้อมูลในการผลิต	คุณอโณทัย
	19. ขาดมืออาชีพในด้านเกษตรอินทรีย์	คุณอโณทัย
	20. มีผู้ผลิตที่ไม่เข้าไปในระบบมาตรฐาน	คุณปริญญา
	21. เกษตรกรไม่มีความรู้ในเรื่อง ระบบการทำฟาร์ม รวมทั้งเกิดการปนเปื้อน ด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์	คุณปริญญา
	22. ปัญหาเรื่องปริมาณการผลิตที่มีต่ำ	คุณปริญญา
	23. ขาดการรวมกลุ่มและพลังในการผลิต	คุณปริญญา
	24. ผู้ผลิตขาดข้อมูลเกี่ยวกับผู้บริโภค ซึ่งส่งผลต่อการ	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2 (ต่อ)

หัวข้อ	ปัญหา	ผู้ให้ข้อมูล
	วางแผนการผลิตในระดับแปลง	คุณปริญญา
	25. ความแข็งแรงทางเศรษฐกิจของเกษตรกรมีต่ำ	คุณปริญญา
	26. ปัญหาการใช้เทคโนโลยีที่ผิด และไม่เหมาะสมกับภูมิประเทศซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์อยู่แล้ว	คุณปริญญา
	27. ความเชื่อและทัศนคติของเกษตรกร พฤติกรรมของเกษตรกรที่ถูกเงินนำหน้า มีเรื่องการโกงผลผลิตเกษตรกรเปลี่ยนแปลงยาก	คุณปริญญา
	28. สังคมทอดทิ้งเกษตรกรทำให้ภาคการเกษตรหดตัวลง และคนที่มีการศึกษาจริงๆ ก็ไม่เข้ามาในภาคการเกษตรเลย เนื่องด้วย ทัศนคติของคนสมัยใหม่ที่ว่าทำเกษตรแล้วจน	คุณปริญญา
3. ผู้บริโภค	1. ทัศนคติในการบริโภคเพื่อสิ่งแวดล้อมมีน้อย	คุณวิฑูรย์
	2. ผู้บริโภครู้จักเกษตรกรอินทรีย์จริงๆ มีน้อย	คุณวิฑูรย์
	3. เกิดความสับสนในผู้บริโภคระหว่างสินค้าเกษตรอินทรีย์ เกษตรอนามัย ไร้สาร ปลอดภัย	คุณวิฑูรย์
	4. ขาดการให้ความรู้กับผู้บริโภค	คุณวัลลภ
	5. ผู้บริโภคไม่รู้จักและเข้าใจเกษตรอินทรีย์น้อยมาก	คุณจันทิตา
	6. ผู้บริโภคสับสนในผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์	คุณจันทิตา
	7. ปัญหาที่เกิดจากราคาสินค้าอินทรีย์สูงเกินไป ซึ่งส่งผลต่อการแข่งขันในตลาด	คุณจันทิตา
	8. ผู้บริโภคสับสนระหว่างผักปลอดภัยจากสารพิษ กับผักอินทรีย์	คุณอโณทัย คุณอโณทัย
	9. ผู้บริโภคไม่ทราบว่าอะไรคือเกษตรอินทรีย์	คุณปริญญา
	10. ผู้บริโภคไม่ได้รับความรู้	คุณปริญญา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2 (ต่อ)

หัวข้อ	ปัญหา	ผู้ให้ข้อมูล	
4. ผู้ทำหน้าที่ การตลาด	11. ปัญหาด้านแนวคิดในการดำรงชีวิต	คุณบริบูรณ์	
	12. ทศนคติ ในการบริโภคที่ต้องการของดีราคาถูก ความเชื่อและทัศนคติของเกษตรกร พฤติกรรมของ เกษตรกรที่ถูกเงินนำหน้า มีเรื่องการโกงผลผลิต	คุณปริญญา	
	13. ปัญหาที่เกิดจากราคาสินค้าอินทรีย์สูงเกินไป ซึ่ง ส่งผลต่อการแข่งขันในตลาด	คุณปริญญา	
	14. ความใส่ใจในสุขภาพของคนไทยต่ำ	คุณวิฑูรย์	
	1. มีการลงทุนวิจัย และพัฒนาต่ำสำหรับสินค้าเกษตร อินทรีย์	คุณวิฑูรย์	
	2. ต้องพัฒนาวิธีการจัดการ หลังการเก็บเกี่ยว การ ขนส่ง บรรจุ การกระจายสินค้า เช่น การอบฆ่า อินทรีย์ ที่จะใช้วิธีการอบแก๊สไม่ได้อีก ต้องค้นหา วิธีการใหม่ๆ	คุณวิฑูรย์	
	3. ช่องทางในการจำหน่ายของไทยมีน้อย	คุณวัลลภ	
	4. ตลาดไม่สามารถแบ่งแยกได้อย่างชัดเจน	คุณวัลลภ	
	5. ห้างไม่ให้ความสำคัญกับจุดขาย	คุณวัลลภ	
	6. ห้างไม่สนับสนุน และไม่สนใจ	คุณจันทิตา	
	7. ห้างไม่เข้าใจในเรื่องของเกษตรอินทรีย์ ห้างก็เข้าใจ ผิดว่าเป็นเรื่องของเทรนด์ ซึ่งจริงๆ ไม่ใช่เทรนด์	คุณอโณทัย	
	8. ขาดภาพลักษณ์ของตัวสินค้าที่เด่นชัด	คุณปริญญา	
	5. อื่นๆ	1. ภาพของเกษตรอินทรีย์ไม่ตรงกัน	คุณปริญญา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2 (ต่อ)

หัวข้อ	ปัญหา	ผู้ให้ข้อมูล
	2. ความสับสนในเรื่องของวิธีการทางการเกษตร	คุณปริญญา
	3. ประเทศไทยขาด Protocol แห่งชาติซึ่งเป็น ต้นฉบับที่จะทำให้เกิดการพัฒนาในระดับประเทศ	คุณปริญญา

จากตารางที่ 2 ปัญหา และอุปสรรคในการพัฒนาตลาดเกษตรอินทรีย์สามารถนำมาจัดลำดับปัญหา ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้การสัมภาษณ์ไว้ดังตารางที่ 3-5 โดยแบ่ง เป็นการจัดอันดับปัญหา ในส่วนรัฐบาล องค์กร และสถาบันต่างๆ ผู้ผลิต ผู้บริโภค ซึ่งปัญหาในส่วนหัวข้อ อื่นๆ ไม่ได้ถูกนำมาจัดลำดับเนื่องจาก ไม่มีหัวข้อที่ได้รับการให้ข้อมูลที่ตรงกัน

ตารางที่ 3 แสดงปัญหาที่ได้รับการจัดอันดับในส่วนรัฐบาล องค์กร และสถาบันต่างๆ

ปัญหา	วิทยุर्थ	วัลลภ	จันทิตา	ปริญญา	อโนทัย
1. การทำมาตรฐานจำนวนมาก	✓	✓	✓		
2. รัฐบาลไม่มีความชัดเจน และการสนับสนุนต่ำ	✓	✓	✓	✓	✓
3. รัฐบาลไม่มีการส่งเสริมในด้านการสื่อไปถึงผู้บริโภค		✓			✓
4. หน่วยงานราชการยังไม่มีความเข้าใจ ไม่รู้จักเกษตรอินทรีย์ดีพอ		✓	✓		
5. ขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์	✓			✓	✓
6. มีการลงทุนวิจัย และพัฒนาต่ำ สำหรับสินค้าเกษตรอินทรีย์	✓				

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4 แสดงปัญหาที่ได้รับการจัดอันดับ ในส่วนผู้ผลิต

ปัญหา	วิฑูรย์	วัลลภ	จันทิดา	ปริญญา	อโณทัย
1. ผู้ผลิตมีจำนวนน้อย	✓	✓	✓	✓	✓
2. ผู้ผลิตขาดความเชื่อมั่นในการ ปรับเปลี่ยนเข้าสู่ระบบเกษตรอินทรีย์	✓		✓		✓
3. กลุ่มผู้ผลิตมีการรวมกลุ่มน้อย		✓		✓	
4. ผู้ผลิตยังไม่เข้าใจเรื่องนี้		✓		✓	
5. ขาดข้อมูลในการผลิต		✓			✓
6. ไม่มีการส่งเสริมการผลิต	✓	✓			
7. ปัญหาในการสร้างสินค้าออกมา อย่างมีคุณภาพที่ดี	✓				
8. ไม่มีวัตถุดิบที่เป็นเกษตรอินทรีย์			✓		
9. ขาดกฎระเบียบที่ติดต่อกับผู้ผลิต					✓
10. มีผู้ผลิตที่ไม่เข้าไปในระบบ มาตรฐาน					
11. ปัญหาเรื่องปริมาณการผลิตที่มี ต่ำ					
12. สินค้าเกษตรอินทรีย์มีน้อยมาก					✓
12. ความแข็งแรงทางเศรษฐกิจของ เกษตรกรมีต่ำ				✓	
13. ปัญหาการใช้เทคโนโลยีที่ผิด และไม่เหมาะสมกับภูมิประเทศซึ่งมี ความอุดมสมบูรณ์อยู่แล้ว				✓	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5 แสดงปัญหาที่ได้รับการจัดอันดับ ในส่วนผู้บริโภค

ปัญหา	วิฑูรย์	วัลลภ	จันทิตา	ปริญญา	อโณทัย
1. ผู้บริโภครู้จักเกษตรกรอินทรีย์จริงๆ มี น้อย	✓	✓	✓	✓	✓
2. เกิดความสับสนในผู้บริโภค	✓		✓		✓
3. ทักษะคติในการบริโภคเพื่อ สิ่งแวดล้อมมีน้อย	✓			✓	
4. ปัญหาที่เกิดจากราคาสินค้า อินทรีย์สูง				✓	
5. ความใส่ใจในสุขภาพของคนไทยต่ำ	✓				

ตารางที่ 6 แสดงปัญหาที่ได้รับการจัดอันดับ ในส่วนผู้ทำหน้าที่การตลาด

ปัญหา	วิฑูรย์	วัลลภ	จันทิตา	ปริญญา	อโณทัย
1. ห้างไม่ให้ความสำคัญกับจุดขาย		✓	✓		
2. ช่องทางในการจำหน่ายของไทยมี น้อย		✓			
3. ตลาดไม่สามารถแบ่งแยกได้อย่าง ชัดเจน		✓			
4. ห้างไม่เข้าใจในเรื่องของเกษตรกร อินทรีย์ ห้างก็เข้าใจผิดว่าเป็นเรื่อง ของเทรนด์ ซึ่งจริงๆ ไม่ใช่เทรนด์					✓
5. ขาดภาพลักษณ์ของตัวสินค้าที่ เด่นชัด				✓	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปัญหา และอุปสรรคในการพัฒนาตลาดเกษตรอินทรีย์

ปัญหา และอุปสรรคในการพัฒนาตลาดเกษตรอินทรีย์ จากการสัมภาษณ์ แบบเจาะลึก (In-dept Interview) สามารถสรุปได้ เป็น 5 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มรัฐบาล องค์กร และสถาบันต่างๆ โดยปัญหาในเรื่องของความไม่จริงจังต่อการพัฒนาในด้านเกษตรอินทรีย์ รวมทั้งมีการสนับสนุนในด้านเกษตรอินทรีย์ของรัฐบาลมีต่ำ เป็นปัญหาที่ถูกลงความเห็นว่าเป็นปัญหาที่มีความสำคัญที่สุดต่อการพัฒนาตลาดเกษตรอินทรีย์ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ลงฉันททามติ ครบทั้ง 5 คน ลำดับที่สองคือปัญหาในเรื่องของมาตรฐานที่มีจำนวนมากเกินไป การขาดการประชาสัมพันธ์เรื่องเกษตรอินทรีย์จากหน่วยงานรัฐไปสู่ผู้บริโภค (ตารางที่ 7) และปัญหาการขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ เนื่องจากไม่มีสถาบันการศึกษาใดที่มีหลักสูตรในด้านเกษตรอินทรีย์อยู่เลย ลำดับที่สาม คือหน่วยงานราชการไม่รู้จัก และไม่มีความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ที่ดีพอ และลำดับสุดท้าย คือ มีการลงทุน และพัฒนาในด้านเกษตรอินทรีย์ต่ำ ทั้งจากหน่วยงานรัฐ เอกชน และสถาบันการศึกษา

ตารางที่ 7 ปัญหาจากส่วนของรัฐบาล องค์กร สถาบันต่างๆ

อันดับที่	ปัญหา
1.	- รัฐบาลไม่มีความชัดเจน และการสนับสนุนต่ำ
2.	- การทำมาตรฐานจำนวนมาก - รัฐบาลไม่มีการส่งเสริมในด้านการสื่อไปถึงผู้บริโภค - ขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์
3.	- มีการลงทุนวิจัย และพัฒนาต่ำสำหรับสินค้าเกษตรอินทรีย์

2. ปัญหาในกลุ่มผู้ผลิต ที่มีผลต่อการพัฒนาตลาดเกษตรอินทรีย์ โดยปัญหาที่อันดับหนึ่ง คือปัญหาผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ มีน้อยเป็นปัญหาที่ได้รับฉันททามติจากผู้ทรงคุณวุฒิ ครบทั้ง 5 คน (ตารางที่ 8) และปัญหาอันดับที่สอง คือ เกษตรกรขาดความเชื่อมั่นในการปรับเปลี่ยนเข้าสู่ระบบเกษตรอินทรีย์ ปัญหาที่ถูกจัดอันดับรองลงมา คือ ไม่มีการส่งเสริมในการผลิต ผู้ผลิตมีการรวมกลุ่มน้อย ทำให้ขาดพลังในการผลิต รวมทั้งผู้ผลิตหรือเกษตรกรอีกมากที่ยังไม่เข้าใจในเรื่องเกษตรอินทรีย์ และขาดข้อมูลในการผลิต อันดับสุดท้าย คือ ปัญหาในการผลิตสินค้าออกมาให้มีคุณภาพที่ดี ปัญหา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขาดวัตถุดิบที่เป็นเกษตรอินทรีย์ สินค้าเกษตรอินทรีย์มีน้อย และขาดความหลากหลาย การขาดกฎระเบียบที่ดีต่อผู้ผลิต ทำให้การผลิตเกษตรอินทรีย์ไม่เข้ามาตรฐาน ยังมีอยู่ และปัญหาผลผลิตเกษตรอินทรีย์ต่อโร้นั้นต่ำ ปัญหาเกี่ยวกับฐานะทางเศรษฐกิจของเกษตรกรส่วนใหญ่ที่ต่ำ และปัญหาการใช้เทคโนโลยีที่ผิดของเกษตรกร

ตารางที่ ๘ ปัญหาจากสวนของผู้ผลิต

อันดับที่	ปัญหา
1.	- ผู้ผลิตมีจำนวนน้อย
2.	- ผู้ผลิตขาดความเชื่อมั่นในการปรับเปลี่ยนเข้าสู่ระบบเกษตรอินทรีย์
3.	- กลุ่มผู้ผลิตมีการรวมกลุ่มน้อย - ผู้ผลิตยังไม่เข้าใจเรื่องนี้ - ขาดข้อมูลในการผลิต - ไม่มีการส่งเสริมการผลิต
4.	- ปัญหาในการสร้างสินค้าออกมาอย่างมีคุณภาพที่ดี - ไม่มีวัตถุดิบที่เป็นเกษตรอินทรีย์ - ขาดกฎระเบียบที่ดีต่อผู้ผลิต - มีผู้ผลิตที่ไม่เข้าไปในระบบมาตรฐาน - ปัญหาเรื่องปริมาณการผลิตที่มีต่ำ - สินค้าเกษตรอินทรีย์มีน้อยมาก - ความแข็งแรงทางเศรษฐกิจของเกษตรกรมีต่ำ - ปัญหาการใช้เทคโนโลยีที่ผิด และไม่เหมาะสมกับภูมิประเทศซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์อยู่แล้ว

3. ปัญหาในกลุ่มผู้บริโภค ปัญหาที่รู้จักเกษตรอินทรีย์มีอยู่น้อย เป็นปัญหาที่ได้รับฉันทามติ จากผู้ทรงคุณวุฒิ ครบ 5 คน (ตารางที่ 9) ปัญหาที่สอง คือ ปัญหาเรื่องความสับสนของ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผู้บริโภคระหว่างผักปลอดภัยจากสารพิษ และผักเกษตรอินทรีย์ อันดับที่สาม คือ ปัญหาด้านทัศนคติของผู้บริโภคที่มีการบริโภคโดยใส่ใจต่อสภาพแวดล้อมมีน้อย รวมทั้งความใส่ใจต่อสุขภาพของผู้บริโภคมีต่ำ

ตารางที่ 9 ปัญหาจากส่วนของผู้บริโภค

อันดับที่	ปัญหา
1.	- ผู้บริโภครู้จักเกษตรอินทรีย์จริงๆ มีน้อย
2.	- เกิดความสับสนในผู้บริโภค
3.	- ทัศนคติในการบริโภคเพื่อสิ่งแวดล้อมมีน้อย
4.	- ความใส่ใจในสุขภาพของคนไทยต่ำ - ปัญหาที่เกิดจากราคาสินค้าอินทรีย์สูง

4. ปัญหาในกลุ่มผู้ทำหน้าที่การตลาด อันดับหนึ่งคือปัญหาในเรื่องที่ผู้จำหน่าย หรือห้างสรรพสินค้าไม่มีการแยกจุดขาย โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิ ให้ฉันทามติ 2 คน (ตารางที่ 10) อันดับที่สองคือ ตลาดเกษตรอินทรีย์ไม่มีการแบ่งแยกชัดเจนกับผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรอื่น ปัญหาด้านช่องทางการจำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์มีอยู่น้อย และผู้จำหน่าย หรือห้างสรรพสินค้าไม่เข้าใจ และเห็นว่าเกษตรอินทรีย์เป็นเพียงแนวโน้มตามกระแส ปัญหาสุดท้ายในด้านผู้ทำหน้าที่การตลาดคือ สินค้าเกษตรอินทรีย์ขาดเอกลักษณ์ที่ชัดเจน

ตารางที่ 10 ปัญหาจากส่วนของผู้ทำหน้าที่การตลาด

อันดับที่	ปัญหา
1.	- ห้างไม่ให้ความสำคัญกับจุดขาย
2.	- ช่องทางการจำหน่ายของไทยมีน้อย - ตลาดไม่สามารถแบ่งแยกได้อย่างชัดเจน - ห้างไม่เข้าใจในเรื่องของเกษตรอินทรีย์ ห้างก็เข้าใจผิดว่าเป็นเรื่องของเทรนด์ ซึ่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 10 (ต่อ)

อันดับที่	ปัญหา
	จริงๆ ไม่ใช่เทรนด์ - ขาดภาพลักษณะของตัวสินค้าที่เด่นชัด

5. ปัญหาในกลุ่มอื่นๆ เป็นปัญหาที่ผู้วิจัย ไม่สามารถจัดเข้ากลุ่ม หรือปัญหานั้นมีผลกระทบในวงกว้างเกินกว่าจะนำมาเป็นปัญหาได้โดยตรง และไม่สามารถจัดอันดับความสำคัญของปัญหาได้ดังนี้ คือ ปัญหาทัศนคติ ของสังคมที่มีต่อภาคการผลิต หรือภาคการเกษตรทำให้มีการหดตัวลง ความเข้าใจในเรื่องเกษตรอินทรีย์ซึ่งไม่ตรงกัน ปัญหาในเรื่องของความสับสนในวิธีการทางการเกษตร ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมาก และหลายแนวคิด ปัญหาในด้านพัฒนาการของสังคมไม่ได้รับการพัฒนาให้มีแนวคิดในการคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

แนวทางพัฒนาตลาดเกษตรอินทรีย์

1. สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาตลาดเกษตรอินทรีย์อย่างจริงจัง
 - 1.1. สร้างกลยุทธ์ทางการเกษตรที่ชัดเจน สนับสนุนให้มีการนำเกษตรอินทรีย์เป็นหลักในการพัฒนา
 - 1.2. สนับสนุนการผลิตของเกษตรกร โดยการอุดหนุนเกษตรกรเพื่อการลดต้นทุนการผลิต ให้กับเกษตรกรเนื่องจากระบบการผลิตเกษตรอินทรีย์ ยังมีต้นทุนการผลิตที่สูงอยู่ โดยต้องมีการสนับสนุนเกษตรอินทรีย์จากหน่วยงานรัฐ และส่วนราชการ และเอกชนร่วมกัน
 - 1.3. รัฐมีส่วนช่วยในการสนับสนุนทุนวิจัยเพื่อการพัฒนา ระบบเกษตรอินทรีย์อย่างเป็นรูปธรรม
 - 1.4. เร่งรัดให้เกิดการผลิตบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านเกษตรอินทรีย์ โดยจัดทำหลักสูตรการศึกษาในระดับอุดมศึกษา และอาชีวศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.5. หน่วยงานรัฐมีการประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จาก หน่วยงานของรัฐ และเอกชนให้ผู้บริโภคมีความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกบริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ อย่างถูกต้อง รวมทั้งเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้บริโภค

2. เสริมสร้างความร่วมมือกันระหว่าง หน่วยงานรัฐ หน่วยงานเอกชน ผู้ทรงคุณวุฒิในด้านเกษตรอินทรีย์ และเกษตรกร

2.1. ร่วมกันจัดระเบียบองค์ความรู้ทางการเกษตรให้มีความชัดเจน และมี แบบแผนที่สามารถวัดได้ เพื่อจัดระเบียบผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ให้เข้ามาอยู่ในระบบอย่างชัดเจน รวมทั้ง จัดตั้งศูนย์ความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ เพื่อเป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดความรู้ที่เป็นเอกภาพ

2.2. สนับสนุนให้จัดทำรูปแบบการส่งเสริมที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้ง สนับสนุนการ จัดทำการส่งเสริมอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างความเข้าใจในการผลิตเกษตรอินทรีย์ให้แก่ เกษตรกร

2.3. สร้างความเชื่อมั่นในการปรับเปลี่ยนของเกษตรกรไปสู่ระบบเกษตร อินทรีย์ รวมทั้งสนับสนุนการรวมกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์

3. สนับสนุนงานวิจัย ให้มีการผลิตงานวิจัยเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์อยู่ตลอด

3.1. สนับสนุนการวิจัยด้านการตลาด และเก็บข้อมูลทางการตลาด สำรจากกลุ่มผู้บริโภค ทศนคตการบริโภค และทัศนคติจากคนในสังคม

3.2. สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการผลิตเกษตรอินทรีย์ให้มีคุณภาพ และมีผลผลิตที่หลากหลาย

3.3. สนับสนุนการวิจัยเพื่อนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในระดับแปลง

3.4. สนับสนุนการวิจัยเพื่อสร้างระบบขนส่ง การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว การบรรจุภัณฑ์ ที่เหมาะสมกับผลผลิตเกษตรอินทรีย์

4. หน่วยงานรัฐ เอกชน สมาคมหอการค้าไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกัน เสริมสร้างความเข้าใจแก่ผู้จำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ภายในประเทศ โดยการเสริมสร้างความเข้าใจ ร่วมกัน เพื่อให้ทราบแนวทางในการนำเกษตรอินทรีย์มาสู่การพัฒนาตลาดการเกษตรอย่างจริงจัง สนับสนุนให้มีการเพิ่มช่องทางจำหน่าย และแบ่งแยกประเภทสินค้าเกษตร ณ จุดขาย ทางหนึ่งเป็นการ สนับสนุนการบริโภคของผู้บริโภค อีกทางหนึ่งเป็นการสนับสนุนให้มีการผลิตที่หลากหลายมากขึ้น เนื่องจากความต้องการที่เพิ่มขึ้น และเป็นการสร้างเอกลักษณ์ที่ชัดเจนให้กับผลผลิตเกษตรอินทรีย์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. เสริมสร้างทัศนคติในการบริโภค เพื่อตระหนักถึงความห่วงใยในสุขภาพ และสิ่งแวดล้อมแก่ผู้บริโภค โดยสถาบันการศึกษา หน่วยงานรัฐ และเอกชน ร่วมกันสร้างทัศนคติ ร่วมกันส่งเสริม และสร้างความเข้าใจตั้งแต่ระดับเยาวชน จนกระทั่งถึงผู้สูงอายุ เพื่อตระหนักถึงการบริโภคที่ดีต่อสุขภาพ และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสร้างทัศนคติที่ดีต่ออาชีพเกษตรกรด้วย

วิจารณ์ผลการศึกษา

จากการศึกษาของผู้วิจัยพบว่า ปัญหาที่ผู้บริโภคเกิดความสับสนในเรื่องมาตรฐาน และไม่สามารถแยกแยะผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์กับผลิตภัณฑ์ปลอดภัยจากสารพิษได้ และปัญหาขาดแหล่งข้อมูลทางสถิติเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ รวมทั้งขาดการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ให้แก่ผู้บริโภคอย่างจริงจัง จะมีแต่การเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลเพียงเล็กน้อยในสื่อต่างๆ เท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการวิจัยของ วิฑูรย์ ปัญญากุล และเจษณี สุขจิรัตติการ (2546) และผลการศึกษาในปัญหาคนส่วนใหญ่ไม่รู้จักเกษตรอินทรีย์ สอดคล้องกับรายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาความคิดเห็น และพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร ของ วิลาสินี วังทะพันธ์ (2547)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ (Conclusions and Recommendations)

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาตลาดเกษตรอินทรีย์ภายในประเทศ ผู้วิจัยพบว่าในระบบตลาดเกษตรอินทรีย์นั้นมีปัญหาซึ่งสามารถแบ่งได้ 4 กลุ่ม ตามลักษณะของกระบวนการตลาด คือ ปัญหาจากส่วนของรัฐบาล องค์กร สถาบันต่างๆ ปัญหาจากส่วนของผู้ผลิต ปัญหาจากส่วนของผู้บริโภค ปัญหาจากส่วนของผู้ทำหน้าที่การตลาด ดังภาพที่ 1 โดยปัญหาในแต่ละกลุ่มได้รับการจัดอันดับจากการลงความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ได้เป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขก่อนดังตารางที่ 7 - 10 โดยสามารถสรุปปัญหาที่มีผลต่อการพัฒนาตลาดเกษตรอินทรีย์ภายในประเทศได้ดังนี้

1. ปัญหาจากส่วนของรัฐบาล องค์กร สถาบันต่างๆ จัดอันดับได้ 3 อันดับคือ

1.1 รัฐบาลไม่มีความชัดเจน และการสนับสนุนต่ำ

1.2 การทำมาตรฐานจำนวนมาก รัฐบาลไม่มีการส่งเสริมในด้านกฎระเบียบถึง

ผู้บริโภค และขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์

1.3 มีการลงทุนวิจัย และพัฒนาต่ำสำหรับสินค้าเกษตรอินทรีย์

2. ปัญหาจากส่วนของผู้ผลิต

2.1 ผู้ผลิตมีจำนวนน้อย

2.2 ผู้ผลิตขาดความเชื่อมั่นในการปรับเปลี่ยนเข้าสู่ระบบเกษตรอินทรีย์

2.3 กลุ่มผู้ผลิตมีการรวมกลุ่มน้อย ผู้ผลิตยังไม่เข้าใจเรื่องนี้ ขาดข้อมูลในการผลิต

และไม่มีการส่งเสริมการผลิตเกษตรอินทรีย์

2.4 ปัญหาในการสร้างสินค้าออกมาอย่างมีคุณภาพที่ดี ไม่มีวัตถุดิบที่เป็นเกษตร

อินทรีย์ ขาดกฎระเบียบที่ดีต่อผู้ผลิต มีผู้ผลิตที่ไม่เข้าไปในระบบมาตรฐาน ปัญหาเรื่องปริมาณการ

ผลิตที่มีต่ำ สินค้าเกษตรอินทรีย์มีน้อยมาก ความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจของเกษตรกรมีต่ำ และปัญหา

การใช้เทคโนโลยีที่ผิด และไม่เหมาะสมกับภูมิประเทศซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์อยู่แล้ว

3. ปัญหาจากส่วนของผู้บริโภค

3.1 ผู้บริโภครู้จักเกษตรอินทรีย์จริงๆ มีน้อย

3.2 เกิดความสับสนในผู้บริโภค

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.3 ทศนคติในการบริโภคเพื่อสิ่งแวดล้อมมีน้อย

3.4 ความใส่ใจในสุขภาพของคนไทยต่ำ และปัญหาที่เกิดจากราคาสินค้าอินทรีย์สูง

4. ปัญหาจากสวนของผู้ทำหน้าที่การตลาด

4.1 ห้างไม่ให้ความสำคัญกับลูกค้า

4.2 ช่องทางในการจำหน่ายของไทยมีน้อย ตลาดไม่สามารถแบ่งแยกได้อย่างชัดเจน

ห้างไม่เข้าใจในเรื่องของเกษตรอินทรีย์ ห้างก็เข้าใจผิดว่าเป็นเรื่องของกระแสการบริโภค

4.3 ขาดภาพลักษณ์ของตัวสินค้าที่เด่นชัด

สรุปปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไขก่อน 4 อันดับได้แก่

1. รัฐบาลไม่มีความชัดเจน และการสนับสนุนต่ำ
2. ผู้ผลิตมีจำนวนน้อย
3. ผู้บริโภครู้จักเกษตรอินทรีย์จริงๆ มีน้อย
4. ห้างไม่ให้ความสำคัญกับลูกค้า

แนวทางการพัฒนาตลาดเกษตรอินทรีย์

1. สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาตลาดเกษตรอินทรีย์อย่างจริงจัง
2. สร้างกลยุทธ์ทางการเกษตรที่ชัดเจน
3. สนับสนุนการผลิตของเกษตรกร
4. สนับสนุนทุนวิจัยเพื่อพัฒนาระบบเกษตรอินทรีย์
5. ผลิตบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านเกษตรอินทรีย์
6. หน่วยงานรัฐมีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้บริโภคมีความเข้าใจ
7. ร่วมกันจัดระเบียบองค์ความรู้ทางการเกษตรให้มีความชัดเจนและจัดตั้งศูนย์

ความรู้ทางด้านเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ

8. สนับสนุนให้จัดทำรูปแบบการส่งเสริมที่มีประสิทธิภาพ
9. สร้างความเชื่อมั่นในการปรับเปลี่ยนของเกษตรกร
10. สนับสนุนงานวิจัย ให้มีการผลิตงานวิจัยเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์
11. เสริมสร้างความเข้าใจแก่ผู้จำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ภายในประเทศ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางในการพัฒนาตลาดเกษตรอินทรีย์ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูล จากกักรวมเกษตรกรผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านที่เกี่ยวข้องกับระบบตลาดเกษตรอินทรีย์ ผู้วิจัยมองเห็นว่า การพัฒนาของตลาดเกษตรอินทรีย์ภายในประเทศไทยนั้น ถึงแม้จะมีปัญหา และอุปสรรคในการ พัฒนาอีกมาก แต่สภาพตลาดเกษตรอินทรีย์ก็ยังมีเติบโตอยู่ตลอดเวลา ถึงแม้จะเป็นการเติบโต แบบค่อยเป็นค่อยไป และใช้ระยะเวลาที่ยาวนาน ตลาดเกษตรอินทรีย์ก็ยังมีขยาย และเติบโตใน ปริมาณที่เพิ่มขึ้น ในขณะที่เดียวกันการที่ตลาดเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทยจะมีการเติบโตได้ดี และ แข็งแกร่งนั้น จำเป็นที่รัฐบาลจะต้องให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง เพราะปัญหาและอุปสรรคมากมายที่ เกิดจากความไม่เข้าใจในระดับนโยบาย และระดับผู้บริหารประเทศ การปลูกฝัง และทำให้ประชากร หรือผู้บริโภคเล็งเห็นคุณค่าในการบริโภคซึ่งเป็นการรักษาสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเป็นการตระหนักและ ช่วยกันดูแลแผ่นดินเกิดให้อุดมสมบูรณ์ โดยการบริโภคผลผลิตเกษตรอินทรีย์ภายในประเทศนั้น ถือว่า เป็นการคืนกำไรสู่แผ่นดิน และชีวิต ซึ่งถือว่าเป็นเป้าหมายแท้จริงของระบบการผลิตเกษตรอินทรีย์

แต่ในแง่มุมมองทางการตลาดนั้น เกษตรอินทรีย์ยังถือว่าเป็นอนาคตของผลผลิตทางการเกษตร ซึ่ง ผู้บริหารประเทศ ผู้บริโภค เกษตรกร และประชาชนทุกระดับจะต้องให้ความสำคัญ การที่ตลาดเกษตร อินทรีย์จะเติบโตได้นั้น ต้องประกอบไปด้วยความรู้ที่หนักแน่น และความเชื่อในการบริโภคเพื่อแผ่นดิน การสร้างความเชื่อให้ผู้บริโภคจึงเป็นสิ่งสำคัญ ในการเติบโตของตลาดเกษตรอินทรีย์ภายในประเทศซึ่ง ในระดับการพัฒนาตลาดเกษตรอินทรีย์ นอกจากรัฐบาลที่จะต้องเป็นกลไกหลักในการพัฒนาแล้ว ส่วนประกอบอื่นๆ ในตลาดต้องมีการพัฒนา และแก้ไขควบคู่กันไปด้วยตลาดจึงจะมีการเจริญเติบโต อย่างแข็งแรงและมั่นคง ไม่ได้เป็นเพียงกระแสในการบริโภคอย่างที่หลายคนเข้าใจ

ข้อเสนอแนะจากการดำเนินงานวิจัย

งานวิจัยที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในเรื่องของแนวทางการพัฒนาตลาดเกษตรอินทรีย์ ภายในประเทศฉบับนี้ เกิดมาจากการให้ความสนใจเกษตรอินทรีย์ในแง่มุมมองทางการตลาดของผู้วิจัย แต่ อย่างไรก็ตามแนวทางการผลิตในระบบเกษตรอินทรีย์นั้น ผู้วิจัยเชื่อว่าเป็นแนวทางที่ดี และเป็นอนาคต หนึ่งในระบบการผลิตทางการเกษตรที่ประเทศไทยเองต้องให้ความสำคัญ เนื่องด้วยประเทศไทยเป็น ประเทศเกษตรกรรม และมีความสมบูรณ์ทางระบบนิเวศน์อย่างล้นเหลือแต่ยังไม่ถูกนำมาจัดการให้ เกิดประโยชน์สูงสุด ไม่ว่าจะเป็นบุคลากรภายในประเทศ เทคโนโลยี ระดับการศึกษาประเทศไทยยังคง

มีศักยภาพในการพัฒนาความรู้ในด้านนี้อีกมาก และพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพ ความร่ำรวยที่มองไม่เห็นนี้เอง ทำให้ประเทศไทยยังคงมีศักยภาพสูงในการเป็นแหล่งผลิตอาหารที่มีคุณภาพ และมีความสำคัญในภูมิภาคเอเชีย

ดังนั้นผู้วิจัยเห็นสมควรอย่างยิ่งที่จะให้นักศึกษารุ่นต่อไปที่กำลังศึกษาอยู่ ไม่เฉพาะนักศึกษาที่เรียนเกี่ยวกับการเกษตรเท่านั้น แต่นักศึกษาในส่วนอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นสังคม วิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ เทคโนโลยี หรือว่าด้านใดก็ตาม ที่เล็งเห็นถึงแนวโน้มในการพัฒนา ของระบบเกษตรอินทรีย์ และคุณค่าของเกษตรอินทรีย์ที่มีต่อผืนแผ่นดิน ได้ทำการวิจัยในด้านต่างๆ ทั้งทางสังคม วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ไม่ทางใดก็ทางหนึ่งเพื่อให้เกิดการพัฒนาในทุกๆ ด้านอันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ศึกษาได้อย่างยิ่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารอ้างอิง

จันทิมา ดิยะวัชรพงศ์. 2548. กรรมการผู้จัดการ บริษัท สามพรานฟู้ดส์ จำกัด. สัมภาษณ์, 4 มกราคม 2548

ชมรมเกษตรอินทรีย์แห่งประเทศไทย. 2545. เกษตรอินทรีย์คืออะไร. (เอกสารอัดสำเนา)

ปริญญา พรศิริชัยวัฒนา. 2548. ประธานผู้บริหาร บริษัท Organic Siam Co.,Ltd. สัมภาษณ์, 21 มกราคม 2548

ไพฑูรย์ รอดวินิจ. 2537. การตลาดสินค้าเกษตร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

ไพรวลัย บุษราคัม. 2544. ระดับสารเคมีตกค้างในพืชผักจากการปลูกในระบบเกษตรอินทรีย์. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่.

วงศ์ ไตรพิทักษ์. 2544. ความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรตำบลในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่.

วัลลภ พิชญ์พงศ์ษา. 2547. ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการ บริษัทนครหลวงค้าข้าว. สัมภาษณ์, 14 ธันวาคม 2547

วิลาสินี วังทะพันธ์. 2547. การศึกษาความคิดเห็นและพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด 5 คน โดยเนื้อหาการสัมภาษณ์มีดังต่อไปนี้

วันศุกร์ที่ 3 ธันวาคม 2547 สัมภาษณ์ คุณวิฑูรย์ ปัญญากุล ผู้อำนวยการกลุ่มสหกรณ์กรีนเนท

คำถาม : เกษตรอินทรีย์ในต่างประเทศ มีความแตกต่างจากเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทยอย่างไร

คำตอบ : ไม่เหมือนกันเยอะประวัติศาสตร์ของการพัฒนามันแตกต่างกัน ของต่างประเทศ นั้นหลักๆ เริ่มมาจากพวกคนในเมืองที่สนใจเรื่องสิ่งแวดล้อม สนใจเรื่องการเกษตรออกไปทำฟาร์ม เป็นสมัยยุค 60 เป็นพวกฮิปปี้ กลุ่มตระกูลอย่างนั้น แต่เป็นคนในเมืองจบมหาวิทยาลัย อาจจะไม่ได้จบด้านเกษตร แต่ว่าสนใจอยากจะไปอยู่ใช้ชีวิตในชนบท ซึ่งในเมืองไทยก็มีบ้างนิดหน่อย แต่ว่ามีน้อย ที่เค้าไปทำเรื่องเกษตรแล้วพบว่าอยากไปทำเกษตรที่ไม่ต้องใช้สารเคมีแล้วก็พัฒนาไปสู่เรื่องเกษตรอินทรีย์ มันคนละแบบกับสังคมไทย สังคมไทยจะเป็นสังคมเกษตรแต่เราเปลี่ยน เพราะฉะนั้นประวัติพัฒนาการก็จะมี ความต่างกันเยอะ ของเราเป็นสังคมที่มาจากเกษตรกรเป็นหลัก และเราหันมาทำเกษตรอินทรีย์มันมี อยู่สองกลุ่มเป็นหลักก็คือกลุ่มธุรกิจที่มองเห็นโอกาส กับสองก็คือองค์กรพัฒนาเอกชนอย่างที่เรากำลังเห็นเกษตรอินทรีย์เป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาภาคเกษตรกรรมและพัฒนาชนบท และส่งเสริม การเกษตรอินทรีย์ ซึ่งในทำนองแรกนั้นเป็นแนวปกติ ในประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายก็จะมีสองแนว อย่างนี้ แต่ในประเทศอุตสาหกรรม ประเทศที่เขาพัฒนาแล้ว ประเทศที่เป็นต้นแบบ ที่เรียกว่าเป็น ต้นแบบในการทำเกษตรอินทรีย์มาก่อน ก็มาจากกระแสที่ว่าคนในเมือง ชั้นชั้นกลางจบมหาวิทยาลัย อย่างคุณ แล้วก็ออกไปทำงานในชนบทซื้อฟาร์ม แล้วก็ไปทำเกษตรกร อันที่สองที่มันต่างก็คือว่าเขามี ภาคการเกษตรน้อย ในประเทศที่พัฒนาแล้วเกษตรกรอาจจะไม่ถึง 5 เปอร์เซ็นต์ ของเราเกษตรกร 60-80 เปอร์เซ็นต์ ของเขาเกษตรกรใช้เทคโนโลยีใช้ความรู้หลัก เพราะฉะนั้นการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของ เขา มันไม่ใช่แค่การพัฒนาแบบ เวลาเราพูดถึงการพัฒนาเกษตรอินทรีย์เมืองไทยเราจะพูดถึง เรามักจะ ย้อน หรือพูดว่ามันจะคล้ายๆ กับเกษตรสมัยโบราณ ขณะที่ทางประเทศที่พัฒนาแล้วเขาพูดถึงเวลาพูด ถึงเกษตรอินทรีย์ว่าเป็นเกษตรแนวใหม่ที่ไปข้างหน้า เป็นการเกษตรที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ใช้น้ำหมักกับ เขาก็ใช้เทคโนโลยีใช้อะไร ซึ่งก็มีความต่างกันเยอะเรื่องของวิถีคิด และการพัฒนา สุดท้ายที่สำคัญคือ ว่าผู้บริโภคที่ศึกษาวิจัยกลางคนก็มีทั้งเงิน มีความรู้ คนก็จะรู้ว่าการบริโภคเกษตรอินทรีย์มันดีต่อ สุขภาพยังไง มันรักษาสิ่งแวดล้อมยังไง กลุ่มที่มาบริโภคเกษตรอินทรีย์แรกๆ ในต่างประเทศจะเป็นพวก นักศึกษาคือในต่างประเทศ พอเข้ามาวิทยาลัยคุณก็ออกจากบ้านและคุณไม่ได้อยู่ที่บ้าน ออกมาเช่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บ้านอยู่หอ และเขาก็ต้องทำอาหารเองเพราะว่าในต่างประเทศร้านอาหารไม่ได้หาได้ง่ายๆและแพง เพราะฉะนั้นการทำอาหารเองเขาก็จะซื้อหาอาหารที่เป็นอินทรีย์ ซึ่งพวกนักศึกษาในช่วงปี 80-90 เป็นช่วงที่กระแสความตื่นตัวเรื่องสิ่งแวดล้อมมีสูงในต่างประเทศ และคนหนุ่มสาวพวกนี้ที่หันมาบริโภค ไม่ใช่เพราะว่าเป็นเรื่องดีต่อสุขภาพแต่เพราะเขารู้ว่าเป็นวิธีการในการรักษาสิ่งแวดล้อมซึ่งมันเริ่มมาจากฐานคนละแบบ และถ้าถามว่าคนไทยว่าถ้าจะกินอินทรีย์กินเพราะอะไร เลือกซื้อเพราะอะไร เลือกซื้อเพราะว่าสุขภาพ ไม่ได้มีความใส่ใจว่า เกษตรอินทรีย์มันช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม คนที่คิดเรื่องนี้ น้อยมากนะครับ เพราะฉะนั้นมันมีความต่างกันตรงที่กลไกการตลาด ของการพัฒนาการตลาดและไม่มีทางที่จะเหมือนกัน ของเขาจะเริ่มต้นจาก อาจจะเป็นสมาชิกซื้อโดยตรงจากเกษตรกร หรือว่าไปซื้อ เขาเรียก "Weekend Market" ซื้อตลาดเสาร์ อาทิตย์ ที่แบบเกษตรกรจะมาวมกันขาย และก็เราไปซื้อ ขณะที่เมืองไทยของเรา มีอยู่ช่วงแรกๆประมาณ ปี สองปี ที่มีทำอย่างนั้น หลังจากนั้นมันก็เริ่มเข้าสู่ร้านค้า ตอนนั้นก็เข้าสู่ซูเปอร์มาเก็ตขนาดใหญ่ ของเขาจะใช้เวลาที่จะพัฒนา จากขั้นๆ เหล่านั้น นานกว่าเรา เราแบบไปแล้วซูเปอร์มาเก็ต ส่งออกเลย เพราะฉะนั้นมันมีความต่างของเรื่องการพัฒนาอยู่ เยอะ เพราะฉะนั้นกลไกการตลาดมันก็จะต่างกัน

คำถาม : คุณวิฑูรย์มีทัศนะอย่างไรกับตลาดเกษตรอินทรีย์ในอนาคต

คำตอบ : คนในต่างประเทศจำนวนมาก คนส่วนใหญ่รู้จักเกษตรอินทรีย์ ในขณะที่ของเรากันที่รู้จักมีแต่ผู้บริโภคไม่ถึง 1 เปอร์เซ็นต์ แล้วก็คนยังรู้น้อย คือรู้อาจจะรู้แบบว่าได้ยิน แต่ว่ารู้จักมันจริงๆ ไม่มากนัก คือคนยังไม่รู้จัก แล้วก็คนเราเอง ความใส่ใจเรื่องสุขภาพก็จะต่ำกว่า ระดับการศึกษาโดยเฉลี่ยของเราต่ำกว่า กับการอ่านหนังสือของคนไทยส่วนใหญ่ ปีละไม่กี่บรรทัด ซึ่งมันก็สะท้อนให้เห็นได้ชัดเจนว่า ความตื่นตัวในเรื่องของการรักษาสุขภาพ และสิ่งแวดล้อม สัมพันธ์กับปริมาณของการอ่าน เราอ่านแบบสื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุเยอะหน่อย แต่เราอ่านแบบสื่อหนังสือน้อย คุณก็จะไม่ได้ข้อมูลประเภทเหล่านี้ เป็นสื่อคนละประเภท ผมก็ไม่คิดว่ามันจะทุกคน หรือคนเยอะแยะจะเข้ามาสนใจเกษตรอินทรีย์

คำถาม : คิดว่าควรมีการสนับสนุนจากรัฐ และเอกชนเพิ่มขึ้นหรือไม่

คำตอบ : คือการสนับสนุนนั้นมีหลายอย่าง การสนับสนุน ผมคิดว่าการเพิ่มขึ้นมันก็ต้องดูเป็นสัดส่วน เราต้องดูรายการสนับสนุนที่เหมาะสม มาทำเยอะแยะ ไม่ได้หมายความว่าช่วยเกษตรกรอินทรีย์ หมายความว่าถ้าคุณช่วยไม่ถูกจุดนะครับ อย่างตอนนี้โครงการส่วนใหญ่ของราชการก็เป็นเรื่องของมาตรฐานเรื่องอะไรต่างๆ ซึ่งไม่ใช่การแก้ปัญหาที่ถูกจุด ปัญหาของเกษตรอินทรีย์ จริงๆจะเป็น

เรื่องของการส่งเสริม การจัดการ การผลิต ซึ่งตอนนี้การทำเรื่องนี้น้อย คือตอนนี้ ผู้ผลิตน้อยและปัญหาอยู่ที่การส่งเสริม การตลาดก็มีปัญหาที่ต้องมีการคิดและจัดการที่พร้อมกัน คือ การผลิต และการตลาดนั้นต้องไปควบคู่กัน คุณจะทำตลาดมากแล้วผลิตน้อย หรือตลาดน้อยแล้วผลิตมากก็ไม่ได้ มันต้องทำควบคู่กันไปในระดับที่เหมาะสม มันก็ต้องคิดถึงกลยุทธ์ การทำงานยังไงที่มันจะมีประสิทธิภาพแล้วจะแก้ปัญหาได้ตรงจุดที่สุด ถ้าคุณจะแก้ปัญหาอย่างเช่นทำ เมตาทรานเพิ่ม มันไม่ได้แก้ปัญหาอะไรเลย เหมือนกับการสนับสนุน การเข้ามามีส่วนของหน่วยงานราชการ ไม่ว่าจะอะไรก็แล้วแต่ก็ตัด : ลูกกลยุทธ์ของเขา ว่าเขาเข้าใจเรื่องนี้มากน้อยแค่ไหนช่วยในเรื่องที่ถูกจุดรีเปลา

คำถาม : มีความเป็นไปได้หรือไม่ที่จะมีการขยายฐานผู้บริโภคเดิม

คำตอบ : มันเป็นไปได้อยู่แล้วที่จะทำให้มันโตขึ้น ปัญหาคือ ต้องคิดว่า การผลิตที่ต้องการ มันไม่ใช่แค่ผลิตอย่างเดียว ผลิตแล้วการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว จนการขนส่ง การบรรจุ การกระจายสินค้า มันเป็นส่วนที่จำเป็น ซึ่งระบบการขนส่ง (Logistic system) อันนี้ที่จะต้องเข้ามาสนับสนุน นี่มันต้องพัฒนาควบคู่กันไปด้วย ถ้ามันไม่ถูกพัฒนา คุณมีผลิตภัณฑ์ มีคนซื้อ แต่ตรงกลางนี้มันโบ่อยู่มันก็ไปไหนไม่ได้ มันก็ไม่เคลื่อน นี่ถ้าจะทำเรื่องเกษตรอินทรีย์มันต้องคิดทั้ง แพ็คเกจ ตั้งแต่ปัจจัยการผลิต ไปจนถึงการตลาดคิดไปควบคู่กันมันถึงจะเดินได้ และตรงนั้นจะเป็นส่วนที่ยากที่สุดของการทำ และจริงๆไม่ใช่เฉพาะเรื่องเกษตรอินทรีย์เกษตรอะไรก็แล้วแต่ เดียวนี้ที่เราเรียกกันว่า ห่วงโซ่อุปทาน (Supply chain) เป็นส่วนที่เป็นการเพิ่มมูลค่าด้วยรวมทั้งส่วนการจัดการที่ต้องเตรียมการแล้วก็มีการวางแผนล่วงหน้า แล้วต้องบริหารจัดการได้

คำถาม : ปัญหาในการทำเกษตรอินทรีย์มีเยอะไหม

คำตอบ : ทุกส่วนมีปัญหาหมด แต่ปัญหาคนละแบบ ไม่ว่าจะทำอะไรมันมีปัญหาของมัน ชุดปัญหาของมัน เช่น การผลิต ผู้ผลิต จะคล้ายๆ กับปัญหาเกษตรโดยรวมๆ เรื่องของปัจจัยการผลิต เป็นประเด็นหนึ่งที่ต้องมีการจัดการแปลงนา หรือสอง ปัญหาเรื่องของแหล่งน้ำยกตัวอย่าง ปีนี้จะเป็นปัญหาแล้ง แล้งนี้จะกระทบทุกคนแล้ว คุณทำอะไรได้บ้าง บางที่มันก็แก้ไม่ได้ แต่โอเค ปัญหาที่นอกเหนือจากปัญหาพื้นฐาน ปัญหาเกษตรอินทรีย์ก็คือว่า การเกษตรอินทรีย์โดยหลักแล้วนี้จะใช้ความรู้ที่หนาแน่น หรือเรียกว่า Knowledge Intensive มันไม่ใช่แบบว่า เขาทำยังไงคุณก็ทำตามคำบอกเล่าเหมือนกันได้ทุกพื้นที่คุณจะต้องเรียนรู้เรื่องของดินของระบบนิเวศน์ในฟาร์มของคุณ ซึ่งแค่ฟาร์มห่างกันร้อยเมตรดินมันก็คนละแบบแล้ว สภาพแวดล้อมมันก็คนละแบบแล้วคุณจะจัดการแบบเดียวกันไม่ได้เพราะฉะนั้นคุณต้องใช้ความรู้ด้วย ต้องใช้ความสังเกตด้วย ซึ่งอันนั้น ถ้าถามว่าเป็นข้อ

ยุ่งยากไหม ใช้มีข้อยุ่งยากมากขึ้น ถ้าคุณใช้สารเคมีใส่ปุ๋ยหรือว่าใส่ปุ๋ยเหมือนกันทั้งตำบล ฉีดยาบางทีก็ฉีดยาเหมือนกันทั้งตำบล ทั้งอำเภอถูกไหมครับขณะที่เกษตรอินทรีย์ไม่ใช่ มันไม่มีคำตอบสำเร็จรูป ถ้ามันจะยากก็มันจะยากสำหรับคนที่เขาไม่ขยันที่จะเรียนรู้ ไม่ใส่ใจ ไม่เป็นคนช่างสังเกตในฟาร์มของตัวเองนะครับ เพราะว่า คุณจะเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ที่เหมาะสมก็ต้องสังเกตสิ่งที่เกิดขึ้น ถ้าคุณไม่สังเกตเลย หลับตาแล้วทำไม่ได้ ตรงนี้เป็นข้อยุ่งยากสำหรับเกษตรกรที่ต่างกันในส่วนที่ทำให้เกษตรอินทรีย์ที่ต่างกันกับเกษตรแบบอื่น

คำถาม : เกษตรอินทรีย์ในประเทศไทยจะมีอนาคตเป็นอย่างไร

คำตอบ : เกษตรอินทรีย์จะค่อยๆไป มันคงไม่ได้เติบโตอย่างหวือหวา อย่างที่หลายๆคนคาดหวัง เขียนเป็นนโยบายขึ้นมาเยอะแยะ ตอนนี้มีพื้นที่อยู่ 0.08 เปอร์เซ็นต์ ไม่ถึงครึ่งเปอร์เซ็นต์ของเกษตร และผมคิดว่าในอีก 20 ปีข้างหน้าเราก็อย่างเก่งได้อย่างไม่เกิน 1 เปอร์เซ็นต์ ผมก็ไม่ได้คาดหวังสูงมากมาย หนึ่งก็มันจะเป็นทางเลือกหนึ่งให้เกษตรกร ถามว่าระยะยาวอนาคตไกลๆ ข้างหน้าเกษตรอินทรีย์อาจจะเป็เกษตรกระแสหลัก ก็คือต่อไปนี้ใครจะทำเกษตรอินทรีย์ก็แล้วกัน แต่รับรองต่อไปคนที่ใช้ปุ๋ยเคมี ยาฆ่าแมลงต้องมาตรวจรับรองนะครับ เพราะคุณทำลายสิ่งแวดล้อม ซึ่งก็จะกลายเป็นกระแสหลัก ซึ่งตอนนั้น อาจจะอีกหลายสิบปีข้างหน้า ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นหรือเปล่า หรือไม่เกิดขึ้นก็ไมรู้อาจจะมีสถานการณ์อื่นเข้ามาแทรกแซง

คำถาม : ในผลิตภัณฑ์หลักของสินค้าเกษตรอินทรีย์ สินค้าใดที่ได้รับการยอมรับจากคนภายในประเทศ

คำตอบ : ประเทศไทยยังงี้ก็แล้วแต่ ข้าวก็ยังเป็นตัวหลักเราปลูกข้าวได้เยอะที่สุด แต่หลายตัวมีโอกาสคือพอไปได้จริงๆ ในแต่ละประเทศ ในแต่ละโซน อเมริกา ยุโรป เอเชียมีความสนใจในผลิตภัณฑ์ที่ไม่เหมือนกันทีเดียว คราวนี้จริงๆ แล้วเราคิดจากการผลิตได้เพียงแค่ 1 เปอร์เซ็นต์หรือครึ่งเปอร์เซ็นต์มันยังไม่เยอะมาก การทำให้ได้แค่ครึ่งเปอร์เซ็นต์จริงๆ ก็เก่งและภายในสิบปีข้างหน้าแต่คุณต้องเข้าใจว่าการจัดการตรงนี้ มันเป็นโมเดลของการจัดการหมายถึงว่า ปกติที่เราทำการเกษตรบ้านเราเกษตรกร ก็ปลูกๆ กันเองแล้วก็ใครจะจัดการยังงี้ก็ไปจัดการ แต่ในระบบเกษตรอินทรีย์จะต้องมีการเตรียมการจัดการตั้งแต่ ปัจจัยการผลิต จนกระทั่งถึงตลาด มันจะทำให้เกิดความร่วมมือทุกระดับระบบที่เขาเรียก ห่วงโซ่อุปทาน หรือระบบกลุ่ม (Cluster) แนวแบบเดียวกันเลย เพราะฉะนั้น ในโมเดลอย่างนี้ต่อไปไม่ว่าคุณจะทำแนวเคมี หรืออินทรีย์ก็แล้วแต่เกษตรกรมันต้องเข้าสู่ระบบ เพื่อทำให้อย่างเช่น เวลาเราขายไปต่างประเทศ เขาเรียกความปลอดภัยอาหารนะครับ จะเป็นหัวใจ อันหนึ่งที่เค้าพูดกันเยอะ ก็

คือเรื่องการตรวจสอบย้อนกลับ ซึ่งการตรวจสอบย้อนกลับนี้มันจะทำได้ ถ้าคุณทำระบบอย่างนี้ อย่างถ้าตอนนี้เราสามารถเช็คได้ว่ามาจากเกษตรกรรายไหน ถ้าจะส่งออกไปขายในแต่ละครั้ง เราเช็คได้ นั่นก็คือระบบที่มันถูกวางเอาไว้ ซึ่งมันเป็นโมเดลของการทำเรื่องของสินค้าเกษตรในอนาคต ยิ่งไฉนจะเป็นอินทรีย์ หรือสิ่งที่เค้าเรียก GAP ตอนนี้ที่เขาพูดกัน ก็ต้องเป็นไปตามโมเดลอันนี้สิ่งที่เราพัฒนาขึ้น ความจริงสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับหลายเรื่อง

คำถาม : สรุปแล้วแนวทางการพัฒนาตลาดเกษตรอินทรีย์ของไทยเพื่อให้ตลาดภายในประเทศดีขึ้นควรทำอย่างไร

คำตอบ : ตลาดภายในประเทศข้อที่เป็นอุปสรรคหลักในเรื่องของความสับสน ระหว่างผักอินทรีย์ อนามัย ยังเป็นปัญหาพื้นฐาน ซึ่งปัญหานี้เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นทั่วเอเชีย เนื่องจากว่าภาษาหรือความคิดเรื่องเกษตรแบบอินทรีย์ไม่ได้เกิดขึ้นจากในภูมิภาคนี้ ถ้าในต่างประเทศในยุโรป อเมริกา พอพูดถึง ออแกนิกส์โปรดักส์ มันไม่มีไฮจีนิกโปรดักส์ ของเรานี้มันเยอะเหลือเกิน ไม่ว่าไรสาร ปลอดภัย ขนาดผมอยู่ในวงการบางทีผมก็ยังงงๆ ว่ามาแนวไหน ผู้บริโภคเองแน่นอนงแล้วก็จากหน่วยงานรัฐเองที่ทำการเพิ่มขึ้นมา สร้างความสับสนเพิ่มขึ้นโดยการออกฉลากรับรองของกรมวิชาการ ของกรมส่งเสริม ของสาธารณสุข ใช้ใหม่ครับ อย่างที่ผมบอก เขาคิดว่าเขาช่วยในการแก้ปัญหา แต่จริงๆมันไม่ได้ช่วยเลย ฉะนั้นจริงๆแล้วมันทำให้ปัญหายิ่งมั่วไปอีกเพิ่มขึ้น ซึ่งอันนี้เป็นปัญหาที่ต้องรีบแก้ คือปัญหาเรื่องของการทำ แล้วสินค้าออกมาได้อย่างต่อเนื่อง แล้วก็คุณภาพที่ดี ไม่ใช่ว่าเกษตรอินทรีย์แล้วต้องซ้ำๆ ไม่ใช่ซะครับ ดูดีอะไรอย่างนั้นนะครับ ซึ่งอันนี้ต้องอาศัยงานวิจัยและพัฒนาที่ดี อันนี้ก็จะ เป็นจุดอ่อนอันหนึ่งที่เรามีการลงทุนเรื่องงานวิจัยและพัฒนาต่ำ สำหรับสินค้าเกษตรอินทรีย์ก็คือ อย่างเมื่อที่ผมไปคุยกับโรงสีข้าวเจียแม็ง ปัญหาที่เขาเป็นห่วงก็คือ เมื่อทำเยอะขึ้น ข้าวเปลือกเยอะขึ้นอบยาไม่ได้ แล้วจะจัดการยังไง ก็คุยกันว่ามันมีวิธีการ หรือเรื่องความเย็นระดับความเย็นระดับไหน ไม่มีใครวิจัยเพราะทุกคนไปแค่อบยา และการจัดการอย่างนี้ต้องมีการลงทุนเกิดความรู้พื้นฐาน และน่าจะเป็นลักษณะของการทำแบบลองทำไปด้วยมันถึงจะให้เห็นผล เพราะว่าสเกลพวกนี้มันเป็นสเกลในเชิงอุตสาหกรรม มันไม่ใช่สเกลแบบห้องทดลองเอาสิ่งที่คนทำทดลองต้องมาทดสอบในเชิงปฏิบัติการ ซึ่งมันก็ยังขาด และอันสุดท้ายคือเรื่องของโมเดลของการส่งเสริมเกษตรกร คือแน่นอนทุกอย่างท้ายสุดนี้คือทำยังไงให้เกษตรกรมีความเชื่อมั่น มั่นใจในการปรับเปลี่ยนเข้าสู่เกษตรอินทรีย์ ไม่งั้นเขาไม่ทำซึ่งมันก็ต้องมีหลายปัจจัย แต่อันหนึ่งที่เป็นคีย์ของความสำเร็จของยุโรป และอเมริกาในการทำเกษตรอินทรีย์ นี้ก็คือว่ารัฐบาลให้เงินอุดหนุน ในการทำเกษตรอินทรีย์ ช่วงเวลาปรับเปลี่ยน ซึ่งทั้งในประเทศไทย และ

ในเอเชียทั้งหมดไม่มีการอุดหนุน เพราะฉะนั้นมันก็หมายความว่าเมื่อรัฐไม่มีผู้ประกอบการอย่างในของเราที่ผ่านสหกรณ์ ก็ต้องสร้างแรงจูงใจช่วยอุดหนุนตรงนี้ แล้วอุดหนุนตรงไหนก็เอาเงินที่ได้กำไรจากการทำธุรกิจมาอุดหนุนเพื่อให้มันเกิด ไม่อย่างนั้นมันก็ไม่เกิด กำไรก็ต้องลดลง พอกำไรลดลงคนถือหุ้นก็น้อยลง ก็ไม่ค่อยอยากถือหุ้น อะไรอย่างนี้ มันก็จะเกิดปัญหาจริงหลักแต่ก็เป็นเรื่องปกติถ้าคุณจะทำ เพราะการจัดการตรงนี้ สิ่งแรกก็คือระบบการสนับสนุนให้เกษตรกรเปลี่ยนเข้าสู่เกษตรอินทรีย์ มันไม่ใช่แค่เอาเกษตรกรมา หนึ่งพันคนมานั่งในห้องแอร์แล้วก็พูดสามชั่วโมง แล้วเขาทุกคนเห็นด้วย สิ้นสุด เปลี่ยนได้ไม่มีทางนะครับ มันต้องมีกระบวนการที่เราเรียกว่ากระบวนการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องมากกว่านั้น แล้วถ้าคุณยังทำตรงนี้ได้ ทุกอย่างคุณพร้อมแล้วคุณไม่มีคนผลิตให้คุณอยู่ดี

คำถาม : ควรมีการดำเนินกระบวนการทางการตลาด อย่างเช่นการจัดกิจกรรม หรือ การส่งเสริมการขายไหมครับ

คำตอบ : อันนั้นมาทีหลังแล้วก็อย่างที่ตลาดผู้บริโภคยังเป็นตลาดเฉพาะ ฉะนั้นผมถามว่าจริงๆ คนที่บริโภคอินทรีย์ มีแนวโน้มสูงขึ้นเป็นกลุ่มไหน วิเคราะห์ตรงนี้ไม่ออก การสำรวจตลาด (Market survey) ตรงนี้ไม่มี การวิจัยตลาด (Market research) ที่ดียังไม่มีนะครับ ผมก็มีข้อมูลตรงนี้อยู่ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพวกนักศึกษาทำ แต่ก็ยังดีกว่าไม่มี ในเชิงของธุรกิจจริงๆ มันมีมีอาชีพที่เขาทำแล้วก็ไปเร่ก็หลายสแตนด์น้อย ซึ่งจำเป็นต้องมีนะแต่จริงๆ แล้วถ้าทำขึ้นมาคนที่ทำเกษตรอินทรีย์ทุกคนได้ประโยชน์ก็คือได้รู้ว่า ส่วนของตลาด (Market segment) ที่สนใจเรื่องนี้จริงๆ มันคือใคร มีลักษณะยังไง ตามผม ผมก็จะมีความเห็นหรือความเชื่ออย่างหนึ่ง ซึ่งที่อื่นก็อาจจะไม่เห็นด้วยกับผม อย่างเช่นผมก็จะบอกว่าถ้าเจาะตลาดผมก็จะเจาะเข้าไปในกลุ่มอย่างเช่นคนที่เพิ่งมีลูก เพราะฉะนั้นกลุ่มหนังสือที่ผมจะเลือกก็คือ หนังสือแม่และเด็ก หรืออะไรกลุ่มนี้ แต่มันก็ต้องคิดรายสินค้าที่ให้เกิดกินได้ อะไรอย่างนี้ด้วยอย่างที่ตามมา เพราะฉะนั้นเวลาจะจัดกิจกรรมหรือจัดการส่งเสริมการขาย จัดเทศกาลแต่ว่ามันไม่ได้เข้าถึงกลุ่มนี้ และกลุ่มนี้ผมคิดว่า ไม่น่าจะสนใจเรื่องอินเตอร์เน็ตเท่าไรนัก ดังนั้นถ้าคุณไปทำอีคอมเมิร์ซ ก็ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายหลัก หรือว่าตลาดที่น่าเจาะอย่างเช่นตลาดโรงเรียนอนุบาล คำเรียกตลาดเชิงสถาบัน คือเราขายให้กับโรงเรียนที่มันคุมปรุงอาหารให้กับเด็ก ไม่ใช่ขายให้เด็ก ไม่อยากให้คนกินเอง คือแบบ ไม่ได้ขายให้พ่อแม่ ขายให้โรงเรียนซึ่งอันนี้ก็เป็นอีกวิธีหนึ่งคือไม่ต้องไปจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายใหญ่โต แต่สุดท้ายคุณก็ต้องวิเคราะห์กลุ่มลูกค้าคุณให้ออกก่อน ถ้าวิเคราะห์ตรงนี้ไม่ออก คุณก็จะทำการตลาดผิด ถึงจัดกิจกรรมใหญ่โต จัดอินเตอร์เน็ตเบสอินฟอเมชันไม่ใช่กลุ่มลูกค้าเป้าหมาย

คำถาม : ช่วยแนะนำผู้ทรงคุณวุฒิในด้านการตลาดเกษตรอินทรีย์

คำตอบ : ไร่ปลูกรัก เลมอนฟาร์ม นครหลวงค้าข้าว และ healthy mate

วันอังคารที่ 14 ธันวาคม 2547 : คุณวิมลภา พิชญ์พงศ์ฯ ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการ
บริษัทนครหลวงค้าข้าว

คำถาม : ขอเล่าเรื่องที่ผ่านมานครหลวงค้าข้าวทำอะไรไปบ้าง

ตอบ : นครหลวงค้าข้าวเป็นบริษัทที่ตั้งขึ้นมาเมื่อปี 2520 เราตั้งขึ้นมาเพื่อเป็นบริษัทส่งออก
จุดประสงค์หลักไม่ได้ขายในประเทศเป็นบริษัทส่งออก แล้วก็ในช่วงปี 40 เราก็สามารถพัฒนาเป็นผู้
ส่งออกอันดับ 1 ของประเทศได้ และเราก็สามารถรักษาตำแหน่งได้มาถึงปัจจุบัน

สำหรับโครงการหนึ่งที่เราก็คือ โครงการข้าวหอมอินทรีย์ เราเริ่มทำมาเมื่อปี 2534 ซึ่ง ตอน
นั้นเราได้ร่วมกับ ทั้งราชการและเอกชน ซึ่งรวมถึงผู้ซื้อที่อยู่ในยุโรป เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการซึ่งจะ
เป็นผู้ซื้อไปทำตลาดที่ยุโรป แล้วก็มีนครหลวงค้าข้าวซึ่งเป็นผู้ส่งออก และโรงสีสยามเชียงใหม่ชัย
วิวัฒน์ ที่เชียงใหม่ นี่คือภาคเอกชนทั้งหมด ซึ่งโรงสีเชียงใหม่ชัยวิวัฒน์ก็จะเป็นผู้ช่วยแนะนำ และหา
พื้นที่สำหรับผู้ที่จะทำโครงการ แล้วเราก็มีการประสานงานร่วมกับกรมวิชาการเกษตร ช่วยให้ความ
แนะนำในเรื่องของเทคนิคในการผลิต และจากที่มีการผลิตมา 3 ปี หลังจากนั้นเราจึงจะเริ่มทำการ
ส่งออกได้และเรียกว่า ข้าวอินทรีย์ หรือข้าวออแกนิกส์ แล้วปัจจุบันเรามีพื้นที่ 6,000 ไร่

คำถาม : ทำไมนครหลวงค้าข้าวจึงเข้ามาสนใจทำตลาดข้าวหอมมะลิอินทรีย์

ตอบ : โดยพื้นฐานนครหลวงค้าข้าวเริ่มจากการส่งออกข้าวธรรมดา ตามมาตรฐานกระทรวง
พาณิชย์ตามที่ตลาดต้องการ และที่มีการสนใจทำตลาดข้าวอินทรีย์ก็เพราะว่ามีการติดต่อกับลูกค้าที่
ยุโรป ช่วงนั้นยังไม่เคยมีใครทำข้าวหอมมะลิอินทรีย์ในยุโรป ถึงแม้ว่าจะมีการทำข้าวอินทรีย์อยู่แล้วใน
ยุโรปแต่ไม่ใช่ข้าวหอมมะลิอินทรีย์ และตลาดก็น่าจะยอมรับข้าวหอมมะลิอินทรีย์ได้ ก็เลยมีการคิดว่า
น่าจะมีการตั้งโครงการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ขึ้นมาเพื่อจะได้มีการส่งออกไปยังยุโรป หรือพูดง่าย ๆ
ว่ามันเกิดมาจากการมีตลาด มากกว่าที่จะคิดไปผลิตเอง

ซึ่งจะมีทั้งหมดสี่ส่วนที่เข้ามาร่วมโครงการภาคเอกชน ราชการ สถานีทดลองข้าวหลายๆที่ทาง
ภาคเหนือ กลุ่มเกษตรกร และองค์กรอิสระ ที่จะเข้ามาตรวจสอบระบบ เพราะว่าการที่จะบอกว่าเป็น
อินทรีย์ได้นั้นมันต้องตรวจที่ระบบมากกว่าการตรวจที่สินค้าขั้นสุดท้าย เช่น ตั้งแต่การปลูกปลูกยังงไร
อะไรเข้าไปบ้างในแปลงนา ระหว่างการแปรรูปจากข้าวเปลือกเป็นข้าวสารคุณมีกระบวนการวิธียังงไร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คุณจัดเก็บยังไงไม่ให้มีการปะปนกันระหว่างข้าวทั่วไปกับข้าวที่คุณปลูกจากแปลงนี้ แล้วก็ขั้นตอนการส่งออก คุณมีการส่งออกยังไง ก็คือเขาจะรับรองที่กระบวนการ

คำถาม : บริษัทนครหลวงค้าข้าวใช้มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของยุโรปด้วยหรือไม่

ตอบ : เราใช้ Accredited เดียวคือ IFOAM อย่างเดียว แต่พูดถึงว่าการส่งเข้ายุโรป เค้าน่าจะมีมาตรฐานของตัวเอง และต้องมีการ Certify ของยุโรป แล้วก็องค์กรที่เราใช้จะเป็นองค์กรที่ได้รับ Accredited ทั้งสองก็คือ Bioagrisearch ซึ่งก็เป็นสมาชิกของ IFOAM อีกที่

คำถาม : ปัจจุบันนี้นครหลวงค้าข้าวได้สร้าง Brand ไว้กี่ Brand

ตอบ : อย่างส่งออกเราใช้ Great Harvest แล้วเราก็มีแพ็คเกจให้แบรนด์ลูกค้าด้วย แล้วก็ในประเทศเราก็มีทั้ง Great Harvest และไทไท

คำถาม : ผลผลิตที่ข้าวอินทรีย์ของนครหลวงค้าข้าววางตำแหน่งสินค้าไว้ได้อย่างไร

ตอบ : ตลาดข้าวอินทรีย์ภายในประเทศ เราไม่สามารถแบ่งแยกได้ชัดเจนว่าเป็นตลาดข้าวอินทรีย์ เพราะในตลาดข้าวอินทรีย์มีเราผลิตแค่วันเดียว แต่ในตลาดข้าวถุงมันค่อนข้างจะใหญ่ และฉะนั้นการจัดแบ่ง Segment ของมันไม่มีการแยกโดยเฉพาะ ว่ามันเป็นข้าวอินทรีย์หรือว่าข้าวปลอดสารมันก็เลยจะไปรวมๆ อยู่ในกลุ่มของที่เค้าเรียกว่า ข้าวพรีเมียม ซึ่งก็หมายความว่าข้าวหอมมะลิที่มีราคาประมาณ 5 กก. นี้อยู่ที่มากกว่า 130-140 บาทขึ้นไป

ตัวที่เราขาย โดยเริ่มแรกเลยเราขายโดยเอาแบรนด์ที่มาจากส่งออก ก็คือตัว Great Harvest มาทำตลาดก่อน เพราะเราดูแล้วมันน่าจะมีความที่ทานตรงนี้อยู่ ก็คือ อย่างแรกเราคิดว่าลูกค้าน่าจะเป็นคนต่างชาติ ที่รู้จักกรอบความคิดของตัวเองแถมก็รู้หรือว่าของตัวอินทรีย์ดีอยู่แล้ว เราจึงเริ่มนำ Great Harvest ในการนำตลาด แต่คราวนี้พอทำตลาดปัญหาของ Great Harvest ก็คือราคาค่อนข้างจะสูงกว่าข้าวในท้องตลาดค่อนข้างจะเยอะ ซึ่งจะมีกลุ่มผู้บริโภคอีกกลุ่มหนึ่งที่มีรายได้หรือว่ามีความต้องการบริโภคตรงนี้ แต่ว่าเขาอาจจะไม่ยอมซื้อตัว Great Harvest เพราะคิดว่าแพงเกินไป เราก็เลยทำเป็น Second brand เป็นตัวไทไท คราวนี้ถ้าถามว่าต่างกันยังไง ข้าวนี้มาจากพื้นที่เดียวกัน ก็คือมีการ Accredited เหมือนกันหมดทุกอย่าง เพียงแต่เป็นคนละแบรนด์ คราวนี้ตัว Great Harvest นี้เราวางไว้เป็นพรีเมียมโปรดักส์ คุณภาพของการส่งออกก็เลยมีการคัดคุณภาพของเมล็ดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์ แต่ว่าในส่วนของไทยไท ตลาดจะมีการควบคุมในเรื่องของการคัดเมล็ดที่น้อยกว่านิดหนึ่งเพื่อให้ได้ต้นทุนที่มันต่ำลงมา แต่จริงๆ แล้วถึงได้ต้นทุนที่ต่ำลงมาในการขายอยู่ปัจจุบัน ตัวไทไทเองนี้บริษัทเองก็ต้องรับภาระในเรื่องราคาอยู่พอสมควร คือถือว่าขายก็ได้กำไรครับ ก็คือว่ายังต้องดึง

ความสนใจในเรื่องราคาเพื่อให้เกิดความต่างของราคาออกไป คือตัวไทโทนี้ราคาจะต่ำกว่าตัว Great Harvest อยู่ระดับหนึ่ง

สรุปคือการออก Great Harvest มาช่วงแรกก็เพราะว่า เพื่อรองรับฐานลูกค้าดั้งเดิม ที่เป็นชาวต่างชาติ และรองรับกลุ่มลูกค้าที่เรียกว่า Health conscious ซึ่งจะรู้คอนเซ็ปต์ของอแกนิกส์ค่อนข้างจะดี ถือว่าเป็นลูกค้าประจำ ซึ่งซื้อขายกันอยู่เหนียวแน่น แต่ว่าตัวไทโท อยากจะให้ลูกค้าที่บริโภคข้าวหอมมะลิชั้นหนึ่งอยู่แล้ว อยากให้เขาทดลองมาทานบ้างแล้วก็เพื่อว่าถ้าทานแล้วจะได้มาเป็นลูกค้าเราต่อไปก็เป็นการขยายกลุ่มต่อไป

คำถาม : เริ่มแรกที่มีการนำ สินค้า Great Harvest และไทโทออกวางจำหน่ายมีการดำเนินการตลาดอย่างไร

ตอบ : ก็คือปัญหาเลย เราต้องแยกเป็นหลายๆส่วน ถ้าในส่วนของโปรดักส์เอง เราตั้งตำแหน่งสินค้าว่าเป็นสินค้าอินทรีย์และเป็นพรีเมียม แต่ว่าปัญหาหลักจริงๆ ในเรื่องการสื่อสารออกไปให้ผู้บริโภค ในช่วงแรกที่เราพยายามทำ เราจะมีการทำเรื่องจดหมายประชาสัมพันธ์ หรือว่าอะไรก็แล้วแต่หลายๆอย่าง เพื่อสื่อออกไปว่ามันต่างจากท้องตลาดยังไง แต่คราวนี้ ตัวข้าวอินทรีย์เองถ้าเราเทียบแล้วกับตัวผักปลาคือสารพิษ ซึ่งตัวผักจะเห็นได้ง่ายกว่า และรัฐบาลเองมีการโปรโมทตัวนี้ค่อนข้างจะเยอะ เพราะผักนี้มันทานแล้วมันเห็นผลทันทีว่า ถ้ามีสารพิษปนเปื้อนมันจะมีผลเลย อาจจะมีอาเจียน แต่ขณะที่ตัวข้าวเองนี้ทางกายภาพมันมองไม่ออกเลยระหว่างข้าวทั่วไปกับข้าวอินทรีย์ หรือว่าข้าวปลอดสารพิษ คราวนี้ในแง่ของการตั้งงบประมาณเพื่อสื่อตรงนี้ออกไป ถ้าบริษัททำเองอย่างเดียวมันก็ไม่ค่อยไหวเพราะการให้ความรู้คนนี้ก็ทำค่อนข้างจะยาก เราก็เลยทำได้เฉพาะเป็นส่วนๆไป ช่วงแรกก็อาจจะทำเมื่อหลายปีที่แล้ว ก็อาจจะทำเฉพาะเรื่องจดหมายประชาสัมพันธ์อย่างเดียว แต่ว่าเมื่อควอเตอร์ล่าสุดปีนี้ตรงควอเตอร์สุดท้ายเราเริ่มมีการทำเป็นโฆษณา (Advertorial) ออกไป ก็คือเป็นการอธิบายหลายๆ ไม่ถึงกับว่าเป็นการโฆษณาซะทีเดียว แต่ว่าเราต้องเลือกสื่อที่ค่อนข้างจะตรงกลุ่มเป้าหมายชนิดหนึ่ง หนังสือที่เป็นพวกสุขภาพ หนังสือพวกชีวิตจิตใจอะไรพวกนี้ แต่ว่าเราก็มองอีกกลุ่มหนึ่ง ก็คือคนที่ เป็นแม่บ้าน เราก็เลยพยายามขยายตรงสื่อนี้ออกไปอีกชนิดหนึ่งในกลุ่มแม่และเด็ก คือผู้หญิงก็มีบ้าง อย่างในขวัญเรือน หรือในแพรว ให้คนอีกระดับหนึ่งคือ ผู้หญิงได้มาอ่านแล้วก็มีความรู้ตรงนี้ขึ้นมา ชนิดหนึ่ง ถ้าพูดถึงการสื่อสารที่เป็นมวลชนก็ค่อนข้างจะทำลำบาก ก็เพราะว่างบประมาณมันค่อนข้างจะจำกัดแล้วก็คือข้าวนี้เป็นสินค้าที่มีผลกำไร (Margin) ค่อนข้างจะน้อยถึงแม้จะเป็นข้าวอินทรีย์ก็แล้วแต่ แต่การทำงานงบประมาณตรงนี้ก็ค่อนข้างจะลำบากเราก็เลยทำในลักษณะที่เรียกว่า

below the line ๒๒ ส่วนใหญ่ คือทำนะ จุดขายบ้างอีกจุดหนึ่งก็คือสินค้าประเภทนี้เวลาทำนะจุดขาย ยอดมันไม่ค่อยโตเท่าไร เพราะว่าเป็นคนที่ซื้อถือว่าเป็นคนที่มีรายได้ระดับหนึ่ง เพราะข้าวเป็นสินค้าที่ไม่เหมือนกับขนม คือคนไม่ค่อยซื้อไปตุน สมมุติว่าต่อครอบครัวเราทานอยู่ 5 กก. ต่อสัปดาห์ เวลาทำไปโรมันจริงๆ ไม่ใช่ว่าเขาจะกินเพิ่มเป็น 7 กก. คือการบริโภคก็ยังเท่าเดิมอยู่ คราวนี้การทำอะไรก็แล้วแต่กับห้างก็มีข้อจำกัดอยู่เหมือนกัน อย่างสิ่งที่เป็นจุดหลักจริงๆ เวลาคนไปซื้อนี้ถ้าไม่มีความรู้เลย เรื่องข้าวเขาแยกไม่ออกว่าข้าวแบบนี้เป็นข้าวอินทรีย์ ตรงนี้. มันข้าวธรรมดา ตรงนี้เป็นข้าวปลอดสาร เพราะว่าห้างเองเขาไม่ให้ความสำคัญกับจุดขายตรงนี้เท่าไร ห้างมองว่าอะไรก็ได้ที่มันขายที่ห้าง มีการผลตอบรับ (Turn over) ที่ดีเขาจะมีส่วนที่ทำได้ขึ้นมาถือว่าเป็นส่วนที่มีประโยชน์สำหรับห้าง เขาก็เลยไม่แยกพื้นที่ออกมาต่างหากว่าตรงนี้เป็นออแกนิกส์

ในแม้แต่ห้างใหญ่ ในยุโรปเอง ก็จะมีการแยกต่างหากเลยว่าเป็นส่วนที่เป็นออแกนิกส์ ผู้บริโภคที่ต้องการจะซื้อของอะไรนี้ เค้ายตรงไปที่ Section นี้เลย คือเขาจะใหญ่มาก ซึ่งของไทยเองนี้ค่อนข้างน้อยแต่ก็คือควรแบ่งแยกชัดเจน แล้วผู้บริโภคดูตราเครื่องหมายรับรองได้ออก คือเขาจะรู้เลย คือเหมือนผู้บริโภคเค้าจะรู้ถึงเรื่องการตรวจรับรองด้วยรู้ว่าจะเลือกอันไหน ซึ่งผมเข้าใจว่าเค้ารู้เข้าใจชัดเจนในเรื่องของเวลาซื้อของออแกนิกส์ ผมก็จะพูดอยู่เสมอว่ามันไม่ใช่จะดีแต่ตัวของเขาเองในเรื่องสุขภาพ เพราะสินค้าชิ้นหนึ่งที่เขาซื้อไป เขาช่วยเรื่องสิ่งแวดล้อม ช่วยเรื่องเกษตรกรที่จะได้รายได้ดีขึ้น ช่วยให้สังคมชนบทดีขึ้น ก็คือว่ามันเป็นคนเติบโตโดยรวม คือเหมือนกับว่าเขาช่วยให้ชาวนาหรือเกษตรกรไปช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมต่ออีกทีหนึ่ง เพราะไม่ใช่สารเคมี มันก็น่าสนใจว่าเราไม่ต้องไปบริจาคเงินบริจาคนี้ คุณซื้อสินค้าออแกนิกส์นี้คุณก็ช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมอีกทาง ซึ่งจริงๆ มันก็เหมือนเป็นทางตรงด้วยซ้ำไป

คำถาม : พี่ว่าตลาดในประเทศกับตลาดในต่างประเทศมันมีความแตกต่างกันอย่างไร

ตอบ : ที่เห็นได้ชัดเลยก็คือผู้บริโภคมีความเข้าใจมากกว่าแน่นอน สองก็คือการกระจาย คือช่องทางการกระจายเช่นพวกห้าง ช่องทางในการจำหน่ายก็มีมาก คือเค้ามีความเข้าใจสูงแล้วเค้าก็เอื้อตรงนั้นมาก ส่วนที่สาม ผมเข้าใจว่าทางรัฐบาลเองในส่วนของรัฐบาลอียู เขาให้การสนับสนุนในเรื่องพวกนี้ค่อนข้างเยอะ ไม่ว่าจะเรื่องการผลิตเอง ผมเข้าใจว่าเหมือนกับเป็นกองทุนในการผลิต ช่วยเหลือในการปรับเปลี่ยน สมมุติว่าระบบเดิมคุณเป็นเคมีอยู่ คุณก็อาจจะมียกกองทุนเข้าไปช่วยเหลือในเรื่องนี้ ในระยะสามปี มันก็จะมีการเข้าไปอุดหนุนในเรื่องของการซื้อผลผลิตในราคาสูงเพื่อจูงใจให้เกษตรกรหันมาทำเรื่องนี้ อันนี้ก็เป็นการผลิต แต่ด้านการตลาดเองผมไม่แน่ใจว่ารัฐบาลเข้ามามีบทบาทขนาดไหน

ผมไม่มีข้อมูลนี้ แต่พูดถึงว่าเอกชนเองบริษัทเองที่ทำเรื่องนี้ก็ค่อนข้างเยอะ แล้วก็ผู้บริโภคเองก็ค่อนข้างสนใจ เพราะว่าตลาดของทางยุโรปเองเท่าที่มีการสำรวจมีการโตประมาณ 10-20 เปอร์เซ็นต์ทุกปี

คำถาม : อย่างที่มองตลาดต่างประเทศ ปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศ ไม่ว่าจะเรื่องความไม่รู้เรื่องการบริโภค และความสับสนในเครื่องหมายรับรอง แล้วนอกจากนี้คิดว่าจะยังมีปัญหา ด้านไหนอีก

ตอบ : ในส่วนของต่างประเทศ อย่างที่คุณวัลลภบอกว่าเขาค่อนข้างจะส่งเสริมทุกอย่าง ในประเทศไทย ก็คือรัฐบาลจะให้ความสำคัญกับสิ่งที่มันมองเห็นได้ง่ายว่ามันมีการปนเปื้อนหรืออะไร อย่างเช่นผักที่มีสารเคมีปนเปื้อน มันจะกระทบกับเราโดยตรง หรือเช่น หมูที่มีการเร่งเนื้อแดง แต่ตัวข้าวอินทรีย์ ในช่วงนี้ปีที่ผ่านมาถึงปัจจุบัน เราได้ยินจะมีการส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์พอสมควร แต่คราวนี้ ในส่วนที่ส่งเสริมจะส่งเสริมในแง่ของการผลิตมากกว่าในแง่ของเกษตรกร แต่ว่าตรงสื่อที่ออกไปถึงผู้บริโภคค่อนข้างจะน้อยกว่า ข้าวอินทรีย์คืออะไร หรือเกษตรกรอินทรีย์คืออะไร ทำให้ผู้บริโภคไม่รู้ว่าเป็นผู้บริโภคตัวข้าวอินทรีย์ หรือสินค้าที่เป็นเกษตรกรอินทรีย์มันได้อะไรบ้าง ตัวนี้คือสิ่งที่ไม่ทำชัดเจน คือรัฐบาลไม่ลงเงินหรือไม่มีการลง ประชาสัมพันธ์ตรงนี้ไปชัดเจนก็เลยทำให้ตลาดค่อนข้างจะมีจำกัด ข้อสองคือ ความหลากหลายของสินค้ามีน้อยทำให้ตลาดตรงนี้นั้นไม่ใหญ่พอคือ ถ้าห้างเขาแยกเป็น ชั้นผลิตภัณฑ์อินทรีย์จริงๆ มันก็ไม่สามารถแบ่งแยกได้ชัดเจน เพราะสินค้ามันไม่ครบไลน์ คือเมื่อนอกเขาจะมีเยอะมาก มีตั้งแต่ ผักผลไม้ ลำสุกเท่าที่รู้จักมีนม โยเกิร์ต สินค้าแปรรูปมีทุกอย่าง ขนมปัง สปาเก็ตตี้ แต่เมืองไทยแทบจะไม่มีเลย หากค่อนข้างจะยาก แล้วก็ตัวภาคเอกชน อย่างห้างเอง ให้ความสำคัญกับตรงนี้คือมีการแยก แต่เมืองไทยตรงนี้ไม่มีอย่างที่เราว่า กันอยู่ คราวนี้การให้เอกชนหรือว่า หลักผมว่า รัฐบาลเองมีการลงบ หรือว่าเผยแพร่ข่าวตรงนี้ค่อนข้างจะน้อยที่สื่อไปถึงผู้บริโภค ถึงแม้ว่าปีนี้ จะกำหนดเป็นนโยบายของฟู้ดเซฟตี้ก็ตาม แต่ว่าค่อนข้างตรงนี้คนยังรู้กันน้อย

คำถาม : คิดว่ารัฐบาลมีแนวทางในการส่งเสริมที่ถูกต้องหรือไม่ อย่างเช่น การส่งเสริมเรื่องมาตรฐานที่มีความหลากหลาย

ตอบ : เวลาผมไปเวทีการประชุม จะมีข้ออธิบาย ว่ารัฐบาลมองยังไง หรือว่าเขาคิดอะไรเค้าชี้แจงยังไง เช่น มีออแกนิกส์อยู่แล้ว แล้วมาตรฐานเกษตรกรอินทรีย์นี้เป็นสูงสุด ทำได้ยากมาก ฉะนั้นคุณต้องมีมาตรฐานรองลงมา ป.1 ป.2 เป็นการจูงใจให้เข้ามา อย่างเช่นเรื่องมาตรฐานอาหารปลอดภัย ผมไม่รู้ว่ามันเป็นยังไง แล้วก็รู้ว่ามัตว Q ของ มกอกช. เวลาเราไปพูดเรื่องอินทรีย์แล้วบางทีเราก็บอก เขาบอกว่า ต้องการจูงใจคนมาเริ่ม อย่างที่ทำเกษตรกรอินทรีย์นี้มันยากเกินไปคนอาจจะไม่ค่อยสนใจ หย่อนลงมาหน่อยแล้วให้คนค่อยๆ เริ่ม ป.1 ป.2 แล้วอนาคต เขาก็จะพัฒนาขึ้นมาเป็นอินทรีย์ได้ แต่ถ้ามองใน

แก่กลับกัน มันก็เป็นการดึงไว้เหมือนกัน รัฐบาลช่วยโปรโมทด้วยสัญลักษณ์นี้ ในขณะที่เดียวกันรัฐบาลโปรโมทในเรื่องของการผลิตจริง และมีหน่วยงานที่ผมคิดว่าจริงจังจริง อย่างเช่น จังหวัดสุรินทร์ ในการที่จะทำ แต่เขาก็ขาดเรื่องการตลาด คือรัฐบาลไม่ได้มาหนุนในเรื่องการตลาดและทำตลาดภายในประเทศให้เท่าที่ควร มันมากเกินไปมาก ผมว่าค่าซีแรงก็รับฟังได้ระดับหนึ่ง แต่สุดท้ายแล้วรัฐบาลต้อง Focus หรือว่ามองให้ออกว่า คุณจะโปรโมทตัวไหนเป็นตัวนำ ว่ารัฐบาลเองก็จะโปรโมทสิ่งทีรัฐบาลคิดขึ้นมา อินทรีย์มันมีมานานและใครก็รู้มาโปรโมทได้ คือสมมุติว่าผมสร้างมาตรฐานนี้เป็น Q นะครับ หรือฟู้ดเซฟตี้ ผลงานของผมเต็มๆ ผมโปรโมทอันนี้กับเรื่องอินทรีย์มาตรฐานเขามีอยู่แล้วอะไรเขามีอยู่แล้ว เอะแล้วผมจะมาโปรโมทก็ไม่ชัดเจนเท่าไร คือไทยชอบคิดของใหม่คิดเองแล้ว ก็บอกว่าขั้นทำ คือผมว่าเขาก็เข้าใจนะไม่ใช่ไม่เข้าใจ อย่าง ดร.อุทัย ที่ มกอช. แกก็เข้าใจหมดเรื่องของอินทรีย์ ซึ่งแกก็พยายามผลักดันอยู่ แต่มกอช. ก็มี Q ขึ้นมา ถามมันเยอะไปไหมก็เยอะ ทำให้เกิดความซับซ้อนมากขึ้น แล้วรัฐบาลไม่กล้าออกมาอธิบายให้ชัดเจนว่า Q นี้ยังไม่ถึงอินทรีย์ อินทรีย์มันสูงกว่นะ ก็ให้มันเบลออกไป ก็ทำให้มันไม่ชัดเจน

คำถาม : คิดว่าตลาดเกษตรอินทรีย์ภายในประเทศจะมีแนวทางพัฒนาไปอย่างไร

ตอบ : ส่วนของในประเทศนี้ มันอ้างอิงหลายอย่าง ถ้าบริษัททำเอง มันจะทรงตัวให้มันคุมเลยก็ได้จริงๆ ช่วงข้าวอินทรีย์ที่มันบูมมากๆ ในส่วนของเรานะครับ ที่เราทำมา อาศัยประสบการณ์ส่วนหนึ่งเลย มันต้องอาศัยกระแสด้วย กระแสที่เราคิดว่าแรงในช่วงที่ชีวิตจิตแรงๆ ตอนนั้นยอดขายของข้าวกล้อง โตค่อนข้างจะมาก ยอดขายมันเพิ่มขึ้นมากไม่ใช่ว่าคนมากินข้าวอินทรีย์ แต่ว่าคนมากินข้าวกล้อง แล้วก็ข้าวกล้องในตลาดมันมีอยู่ไม่กี่แบรนด์ พอดีของเรา มีทำข้าวกล้องด้วยก็เลยทำให้ตลาดตรงนี้โตขึ้นก็เหมือนได้รับอานิสงค์คือ คนมารู้เรื่องปลอดภัยพิษมากขึ้น ก็อินทรีย์ก็พุ่งไปด้วย ก็เลยทำให้ตลาดโดยรวมในช่วงนั้นโตขึ้นด้วย คราวนี้หลังจากในเรื่องชีวิตที่เข้ามา มันมีเรื่องของภาวะของเศรษฐกิจซึ่งไม่ค่อยดี พอไม่ค่อยดีการที่คนจะจ่ายเงินมากขึ้น มันก็เลยลดลงด้วย ตลาดมันก็เลยลดลงด้วย อันนี้มันจะต่อเนื่องกัน เพราะว่าข้าวอินทรีย์นี้มันถ้าเทียบแล้วมันค่อนข้างจะสูงกว่าข้าวอื่น ถ้ารัฐบาลหรือว่ากระแสไม่มา พื้นที่ปลูกยังเท่าเดิมราคามันก็ยังเท่าเดิมอยู่มันยังไม่ลดลงมาก ตัวข้าวอินทรีย์มันจะมีเรื่องของต้นทุนคงที่ (Fix cost) ในเรื่องของการรับรอง (Certify) หรือว่าในเรื่องของการส่งเสริมการเพาะปลูกค่อนข้างจะเยอะ อย่างราคานี้เราก็ตี้อในราคาที่สูงกว่าข้าวทั่วไปในท้องตลาดเป็นจุดหนึ่ง คือจริงๆ แล้วผมคิดว่ามันอยู่ที่หนึ่งเรื่องของกระแส แล้วก็การให้ความรู้ของผู้บริโภคว่าจะกว้างขึ้น หรือเข้าใจเรื่องอินทรีย์เยอะขึ้นรีเปลาตรงนี้ด้วยถ้าทำให้ตลาดมันโตเหมือนต่างประเทศ แล้วก็อีก

อย่างหนึ่งคือ กลุ่มของผู้ผลิตเองสามารถรวมกลุ่มกันได้เยอะรีเปลา ถ้าสินค้ามีความหลากหลายขึ้น มันมีโอกาสที่จะกระตุ้นตลาดด้วยทั้งนี้ อยู่ที่ว่าใครจะเริ่มทำได้ก่อน ในส่วนของเอกชนนะ อันนี้เป็นส่วนหนึ่ง ถ้าเท่ากับต่างประเทศรีเปลาก็ไม่แน่ใจ แต่คิดว่าต้องใช้เวลา

คำถาม : มีความเป็นไปได้แค่ไหน ที่เกษตรกรอินทรีย์เป็นเกษตรกระแสหลัก

ตอบ : ลำบาก แต่เป็นกระแสที่พุดๆ กัน เพราะตอนนี้คนพุดกันเยอะ แต่คนทำและขายนี้ อาจจะมีน้อย พุดถึงปัจจัยที่จะช่วยให้เราพัฒนาในเรื่องเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทย

1. ผู้ผลิต เกษตรกรมีความเข้าใจในเรื่องนี้
2. ผู้แปรรูป และเอกชนต้องมีความเข้าใจในเรื่องนี้ เราทำคนเดียวก็คงไม่ไหว แต่เอกชนรายอื่นๆ จะเข้ามาทำให้รายสินค้าเยอะขึ้น อย่างเช่น แกงเหียวหวานมันทำได้ แต่ในลักษณะ ที่เป็นปริมาณเยอะๆ ยังทำไม่ได้ เพราะเรายังทำได้แต่สินค้าขั้นปฐม เช่น ข้าว ผัก ที่มีการแปรรูป ก็อย่างเช่นน้ำตาล น้ำผึ้ง สูดทำย เราก็มองไปถึงการสร้างมูลค่าเพิ่ม อย่างเช่น ข้าวอบกรอบ สแน็ก หรือแม้แต่ TV dinner ที่เป็นออแกนิคส์ แต่แน่นอนไม่ได้ขายเมืองไทยเรามองเป็นต่างประเทศ

3. ก็คือราชการที่ต้องช่วยเยอะกว่านี้ ต้องจริงจังมากกว่านี้ ซึ่งแต่ละหน่วยราชการผมก็ยอมรับเท่าที่ไปประสานเค้ามีโครงการของเขาอยู่แล้ว แต่ไม่ใช่แผนหลักของเค้าซะทีเดียว ก็ช่วยๆ กันอยู่ แต่พอจะเอาจริงๆ มันก็ได้ระดับหนึ่ง เพราะมันไม่ได้อยู่ในแผน และเงื่อนไขของเค้า

4. เราต้องช่วยกันพัฒนาในเรื่องระบบการตรวจสอบ คือตอนนี้เราก็ใช้หน่วยงานตรวจสอบของต่างประเทศ เพราะลูกค้าเชื่อถือในหน่วยงานตรวจสอบของต่างประเทศ แต่ตอนนี้จริงๆ ก็เริ่มมีหน่วยงานตรวจสอบรับรองของคนไทยที่ได้รับการ Accredit ของ IFOAM แต่ของ มกท. เค้ายังเข้าอียูไม่ได้ เพราะเขายังไม่ได้เข้า ISO65 คือตัวองค์กรเค้าต้องได้ ISO65 ซึ่งเป็นหน่วยงานที่สามารถ Accredit เขาอีกที ก็เป็นปัจจัยสี่ ปัจจัยที่จะช่วยให้มันเติบโตไปได้

ที่ผ่านมาตลาดหลักๆ ของเกษตรอินทรีย์มันก็มีสองสามที่ เช่น อเมริกา ยุโรป ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย ก็อาจจะยังกำลังเติบโตขึ้นเรื่อยๆ แต่ในเอเชียเองก็มี แต่ว่าถือน้อย ฉะนั้นตอนนี้ผมคิดว่าประเทศไทยยังเป็นประเทศไทย ที่ผลิตเพื่อส่งออก แต่ขายภายในประเทศนี้ถามว่าเราอยากให้เกิดไหม เราก็อยากให้เกิด เพราะจะได้ช่วยรองรับผลผลิตตรงนี้ด้วยเป็นการกระจายความเสี่ยงอย่างหนึ่งว่าเราไม่ได้พึ่งตลาดส่งออกอย่างเดียวในประเทศเราก็มี เพราะเรากินข้าวเป็นอาหารหลักอยู่แล้วขณะที่บางประเทศที่เราส่งไป เขาไม่ได้กินข้าวเป็นอาหารหลัก

คำถาม : ปัญหาที่เกิดขึ้นในด้านตราสินค้าบ้างหรือไม่

ตอบ : หน่วยงานราชการไม่ค่อยมีความรู้เหมือนกัน อย่างเช่น บริษัทรัตดา ซึ่งเขาทำตัวปุ๋ยอินทรีย์ขาย แล้วในช่วงแรกอาจจะรับข้าวมาทำตลาด แล้วไปจดทะเบียนแบรนด์ว่า ออแกนิกส์ ซึ่งตามความเป็นจริงแล้วทำไม่ได้ จะนำคำว่า ออแกนิกส์เป็นแบรนด์ ไม่น่าจะจัดได้ ซึ่งช่วงแรกๆ อย. ก็ไม่ค่อยรู้เรื่องอย่าง ส.ค.บ. เอง ก็ไม่เข้าใจ ก็เลยมีความสับสนค่อนข้างเยอะ

คำถาม : ข้าวอินทรีย์ในตลาดข้าวมีอยู่เป็นกี่เปอร์เซ็นต์

ตอบ : มันแทบจะระบุไม่ได้เลย เพราะตลาดข้าวถูกปีหนึ่งค่อนข้างเยอะเป็นสิบล้านตันที่บริโภคในประเทศทั้งหมด แต่ถ้าแบ่งออกมาที่เรียกว่า ข้าวบรรจุถุง ที่ถุงละ 5 กก.ปีหนึ่งตก เก้าแสนตัน อย่างข้าวอินทรีย์ในประเทศปีหนึ่งเราขายได้สูงสุดปีหนึ่ง ประมาณพันตันเท่านั้นเอง ซึ่งเป็นสัดส่วนที่น้อยมาก ปีนี้เราคิดว่าขายอยู่ประมาณ 300-400 ตันประมาณนี้ แล้วก็ไม่มีใครทำตัวเลขที่ชัดเจนว่าเท่าไร เพราะเป็นตลาดที่แยกย่อยเกินไป และสำหรับข้าวประเภทอื่นยังไม่มีการนำมาผลิตแบบอินทรีย์ เพราะขนาดข้าวอินทรีย์เองที่มีราคาสูงยังทำผลกำไรได้ไม่ดี ยิ่งเป็นข้าวประเภทอื่นที่คนบริโภคน้อยยิ่งทำตลาดได้ยากแยะไปกันใหญ่เลย

คำถาม : สถานที่จำหน่ายมีที่ไหนบ้าง

ตอบ : สถานที่ที่มีเกือบทุกแห่งที่เป็น Moderntrade อย่าง ท็อป โลตัส ฟู้ดแลนด์ วิลล่า อิเซตัน ยกเว้น บิ๊กซี ที่ยังไม่มี และคาร์ฟู ซึ่งมีแบรนด์ของเขาเอง เรื่องการแข่งขันนี้แทบไม่มี เพราะเราเป็นผู้ผลิตรายเดียว ถ้าจะดูในเรื่องของการแข่งขันคงต้องดูในตลาดพรีเมียม

คำถาม : ให้แนะนำในวงการผู้มีความรู้ในเรื่องตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์

ตอบ : คุณจันทิมา ดิยะวัชรพงศ์ (คุณหญิง)

คุณอโณทัย ฤทธิษจร ไร่ปลูกรัก ร้านอโณทัย

คุณสินทร ริเวอร์แคว

คุณปริญญา พรศิริชัยวัฒนา ร้าน amarant ตรงสุขุมวิท31

คุณหนุ่ม South east asia organic

วันอังคารที่ 4 มกราคม 2548 : คุณจันทิมา ตริยะวัชรพงศ์ กรรมการผู้จัดการ บริษัท
สามพรานฟู้ดส์ จำกัด

คำถาม : บริษัทสามพราน ทำธุรกิจอะไรมาบ้าง ก่อนที่จะมาทำธุรกิจเกี่ยวกับเกษตร
อินทรีย์ แล้วทำไมถึงได้ทำผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับอินทรีย์

ตอบ : ก็คือไม่อะไรมาเลย ชอบส่วนตัว ไม่ได้เกี่ยวกับบริษัท ไม่ได้ทำในส่วนของเกษตรมา
ก่อน คือบริษัทในเครือเรา ซึ่งสามพรานฟู้ดเราเอง เราเพิ่งเข้ามา จะเห็นว่าในเครือจะมี บริษัทสามพราน
การทอ คือทำแต่สิ่งทอ ผ้าผืน ฟอกย้อม ทอผ้าเอง เราจะมีสามพรานที่อยู่ตรงนี้คือสามพรานการทอ
แล้วก็มา สามพราน Synthetic ซึ่งเป็นอีกโรงหนึ่งใกล้ๆ กันหมดเลย สามพราน Lingerie ก็คือสาม
พรานตัดชุดชั้นใน แล้วก็ สามพราน Fashion House จะตัดเป็นเสื้อสูท เสื้อผ้าผู้หญิง อย่างพวก AIZ
ส่วนใหญ่เป็นสิ่งทอ แล้วก็ มี Sithiporn Associates จะเป็นบริษัทที่นำเข้าพวกเครื่อง Lab ถ้าใช้ใน
อุตสาหกรรมคนในอุตสาหกรรมจะค่อนข้างรู้จักเยอะ แล้วก็อุปกรณ์ต่างๆทั่วไป แล้วก็ Bangkok Cycle
ก็จะทำจักรยาน ก็จะมีส่งออกต่างประเทศ ในแบรนด์ของคนอื่นอย่าง ยูนิเวอร์ซอล อะไรอย่างนี้แล้วก็
จะมีจักรยานในแบรนด์ของตัวเองก็คือ แจลเอ ไบซิเคิล ก็เป็นบริษัทในเครือ คราวนี้สามพรานฟู้ด ก็เป็น
บริษัทใหม่ ปีนี้ก็ครบสามปีแล้ว ปีนี้ขึ้นปีที่สี่ แต่ว่าสามพรานฟู้ด เริ่มต้นก็ เริ่มต้นจากตัวเองชอบ ในเรื่อง
ของเกษตรอินทรีย์ก็เลยกระโดดจากสามพรานการทอ มาเริ่มต้นเล็กๆ กับสามพรานฟู้ด โดยนำเข้า
Organic apple sider ที่นำเข้า Organic apple sider เพราะว่าประเทศไทยไม่สามารถปลูก แอปเปิ้ล
ได้ แล้วก็ไม่มี ออแกนิกส์แอปเปิ้ลด้วยในเมืองไทย ก็เลยมองว่าสินค้าอะไรก็ตามที่ประเทศเราปลูกไม่ได้
แล้วมันดี เราก็จะนำเข้ามา หลังจากนั้นก็ค่อยๆทยอย ตัวอื่นๆ ที่มันเป็นออแกนิกส์ได้ อย่างตัวน้ำผึ้งก็
เป็นตัว เฮลตี้เมท ตัวแรกที่เป็นออแกนิกส์ ตัวแรกที่เป็นผลิตภัณฑ์ของเรา ที่มองว่าเราเลือกน้ำผึ้งมา
ก่อนเพราะว่า หนึ่งเรามองว่า Organic apple sider มันต้องอยู่กับน้ำผึ้ง แล้วที่นี้หลายๆคนก็จะบอก
น้ำผึ้งอะไรดี ถ้าดีที่สุดคือ Law organic honey แล้วทุกคนก็จะสงสัยว่ามันคืออะไร ก็จริงๆแล้วมันคือ
น้ำผึ้งป่าเดือนห้าของคนไทยเรา เป็นน้ำผึ้งที่ไม่ต้องผ่านความร้อน เป็น Law honey น้ำผึ้งดิบ แล้วก็ ออ
แกนิกส์ก็คือ ถ้าได้จากในป่ามันจะเป็นน้ำผึ้งที่เป็นธรรมชาติที่สุด คือถ้าเป็นน้ำผึ้งดอกกล้วยน้ำผึ้งที่เป็น
ดอกไม้อะไร หรือดอกกล้วยน้ำผึ้ง คือกวนกล้วยน้ำผึ้งก็ต้องการใส่ปุ๋ยเคมีอะไรพวกนี้ ให้ลำไยมันโต มันก็จะไม่
ออแกนิกส์

คำถาม : มีการตรวจสอบมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อย่างไร

ตอบ : ก็เข้าไปตรวจในป่าเลย ซึ่งเป็นพื้นที่ป่าของคนอื่น เราเช่าที่แล้วก็ให้คนไปเก็บในป่า

คำถาม : ทำไมจึงเลือก น้ำผึ้ง มาเป็นสินค้าของบริษัท

ตอบ : คือน้ำผึ้งเมื่อกีพูด คือ Apple sider มันเพื่อสุขภาพมันต้องดื่มคู่กับน้ำผึ้ง ที่นี้ก็มองแล้วว่าเราเป็นผู้บริโภคเอง อันดับแรกที่สนใจออกแกนิกส์ เพราะชอบที่เมื่อก็บอกเพราะว่ากินเอง เพราะฉะนั้นอะไรที่เรากินเอง เราก็มองว่าเออสิ่งนั้น เราอยากจะทำให้คนอื่นเขากินด้วยถ้าเกิดสิ่งนั้นเราเองยังไม่อยากกิน เราก็จะไม่ทำ ที่นี้พอมาเป็น Apple sider แล้วเรากินเอง มันต้องกินกับน้ำผึ้งถ้าเป็นเราเลือก เราก็เลือกน้ำผึ้งป่าเดือนห้า เราก็เลยมองว่าน้ำผึ้ง เป็นตัวแรกที่เรอยากจะทำ แล้วก็เป็นตัวเด่นของคนไทย ซึ่งไม่มีใครยกขึ้นมาพูดเลยว่า คนไทยโบราณจะรู้ดีว่าน้ำผึ้งป่าเดือนห้าเป็นยาอายุวัฒนะ มีคุณค่าทางอาหารสูงมาก และก็เอนไซม์ต่างๆ ใช้ได้ทั้งทาน และผสมยาลูกกลอน และก็ใช้ภายนอกก็ได้ สมานแผล คนสมัยก่อนถ้าโดนอะไรบาด เขาเอาน้ำผึ้งมาประคบหรือทานะคะ เพราะว่า มันจะห้ามเชื้อแบคทีเรียด้วย

คำถาม : การที่นำเข้ามาสินค้าออกแกนิกส์ทั้งหมด คิดว่ามีความเสี่ยงหรือไม่ เนื่องจากคนไทยเองก็ไม่ทราบว่าจะออกแกนิกส์คืออะไรอย่างน้อยผู้บริโภคเองก็ยังไม่ชัดเจนเรื่องออกแกนิกส์ เท่าไหร่

ตอบ : คือตอนแรกที่เริ่มทำออกแกนิกส์ แล้วรู้สึกว่าจะใช้ว่าคนไทยยังไม่ค่อยรู้เรื่องออกแกนิกส์ เท่าไหร่ แล้วก็สับสนด้วย ขณะเราเองก็เจออุปสรรคตรงนี้ เพราะว่าพอเราทำ Apple sider พอเราจะโฆษณา จะใช้คำว่าอะไรแปล คำว่า ออกแกนิกส์ ซึ่งพอเราแปลว่าไร้สารพิษ อย. ก็ไม่ให้เพราะว่ามันไม่ใช่ บอกว่าให้ใช้คำว่าปลอดจากสารเคมี พอใช้เสร็จก็ไม่ได้อีกโดนกระดั่งออกมาอีกเค้าบอกว่าไม่ ไม่ถูก ก็บอกไม่ให้ใช้ทั้งสองคำ แล้วให้ใช้คำว่าอะไรจนตอนหลังก็สรุปว่าให้ใช้เป็น เกษตรอินทรีย์ แต่พอเราใช้เกษตรอินทรีย์ออกไปแล้วถามว่าผู้บริโภค ตอนนี้มีคนรู้จักมากขึ้น แต่ตอนที่เราคือเมื่อ 3 ปีก่อนเกษตรอินทรีย์นี้เค้านึกว่าขายปุ๋ย เราเคยทำโฆษณาอยู่บนหน้าหนึ่ง เขียนครีมนงาเกษตรอินทรีย์ มีลูกค้าโทรมาถามว่า คุณเขียนเกษตรอินทรีย์ หมายความว่ายังไงหรือ ไม่มีใครรู้หรือว่ามันคือออกแกนิกส์ แล้วก็สับสนในท้องตลาด อย่างผักสด ปลอดสาร ไร้สาร อะไรนี้มันต่างกันยังไง ก็คือประเด็นที่สับสน เราคิดว่าตลาดนี้เป็นตลาดในอนาคตที่น่าจะดีขึ้น นะวันนี้นั้นอาจจะยังเล็กอยู่คนที่บริโภคจริงๆก็ เป็นกลุ่มเล็กๆ แต่เรามองเองว่า เรา Slowly build เราไม่ได้ Build ให้บูม ใหญ่ไปเลย คือบางอย่างเราจะค่อยๆ ให้มันเลี้ยงตัวเองได้ก่อน ก็เลยมา จริงๆ แล้วเราไม่ได้ครั้งเดียวมีสินค้าทุกตัว ที่เห็นเราจะเริ่มจากน้ำผึ้งก่อน ปีแรกปีเดียวเรามีน้ำผึ้ง สินค้าตัวเดียวกับ Apple sider พอเริ่มมีที่เห็นเป็นตัวอื่นๆ ก็จะมึงที่แตกปลายออกมา เพราะสิ่งที่มองว่าเอางามาเล่นเพราะว่า งานเป็นสิ่งที่คนไทยปลูก

ได้เองโดยไม่ต้องใช้สารเคมี แล้วมันเป็นอะไรที่คุณค่าทางอาหารสูง แล้วโดยเฉพาะอย่างยิ่งคนที่ไม่กินเนื้อสัตว์ ต้องกินงา เพราะงามันจะมีโปรตีนที่เวลาทานกับถั่วแล้วมันจะได้ กรดอมินที่สมบูรณ์ก็เลยเลือก

คำถาม : สำหรับสินค้าน้ำผึ้งอินทรีย์บริษัทสามพรานฟู้ดมีการวางตำแหน่งสินค้าอย่างไร

ตอบ : ตอนแรกมองง่าย ๆ เลยค่ะ คือไม่ได้ทฤษฎีมาก ก็เราเองมองที่ตัวเองก่อน ทุกอย่างมองที่ตัวเอง ถ้าผู้บริโภคที่กิน ก็คือประเภทเดียวกันคือรักสุขภาพ สองก็จะมีอีกกลุ่มหนึ่ง ที่ค่อนข้างจะให้ความสำคัญกับสุขภาพของตัวเอง แล้วก็อยากจะได้อะไรดี เพราะว่าเราเริ่มลงตัวแล้ว ทุกอย่างดี และต้องการเพิ่มคุณภาพชีวิตให้ตัวเอง อีกกลุ่มหนึ่งก็จะเป็นกลุ่มต่างประเทศซึ่งเขารู้จักอแกนิกส์ดีอยู่แล้ว หรือคนที่ไปอยู่ต่างประเทศมาก่อน ก็จะเป็นสามกลุ่มนี้ใหญ่ๆ

คำถาม : ในการผลิตมีแหล่งวัตถุดิบมาจากที่ไหน

ตอบ : คือเห็นมีอยู่หลายตัวแตกไลน์มา ซึ่งจริงๆ แล้วมันเป็นตัวที่มาจาก Apple sider และน้ำผึ้งทั้งนั้นเลย แล้วก็แน่นอน ที่พูดอย่างนี้หมายความว่า น้ำจิ้มไก่ หรือน้ำจิ้มบ๊วย มีส่วนประกอบพื้นฐาน หรือจะเป็นน้ำสลัดด้วย ส่วนประกอบพื้นฐาน มันคือน้ำส้มสายชู เพราะฉะนั้นเราก็เน้นการใช้ น้ำส้มสายชู หมักแอปเปิ้ลที่เป็นอแกนิกส์ มาเป็นส่วนผสมสำคัญของมัน แล้วก็พวกนี้ก็จะใช้น้ำตาลทรายขาวปกติจะใช้น้ำส้มสายชุก่อนหรือน้ำส้มสายชูเทียม ที่เป็นตัวพื้นฐานตัวนี้ แล้วก็เปลี่ยนจากตัวนั้นมาเป็น Apple sider จากน้ำตาลทรายขาวมาเป็นน้ำตาลทรายแดง แล้วก็ใช้ทั้งน้ำตาลทรายแดง และน้ำผึ้งควบคู่กันไป แล้วก็มีส่วนของเกลือทะเลอะไรอย่างนี้คะ ฉะนั้นของเรา ถามว่าอแกนิกส์ทั้งหมดไหม ก็ไม่ แต่เราเลือกของที่ใช้แล้วดีต่อสุขภาพ เพราะอะไรที่เรามีแล้วเป็นอแกนิกส์เราก็จะใช้ตัวนั้น

คำถาม : สินค้าอินทรีย์ของสามพรานฟู้ดได้รับการรับรองจาก IFOAM ทั้งหมดไหม

ตอบ : ก็ไม่ทุกตัว ก็อย่างที่บอก ตัวที่ได้รับการรับรองมี น้ำผึ้ง Apple sider น้ำมัน แล้วก็ตอนนี้กำลังขอเรื่องงาอยู่ ก็ติดอยู่เรื่องฟาร์มเรื่องไร่ ตอนนี้ก็ทำ Contact farm อยู่กับไร่ๆ หนึ่งให้เขาปลูกให้ แล้วก็ตัว Apple sider พร้อมเต็ม รวมทั้งขอสมะขามที่กำลังจะได้

คำถาม : ในส่วนของคุณจันทิมา เคยอยู่ในต่างประเทศมาก่อนใช่ไหม ด้วยความที่เป็นผู้บริโภคเกษตรอินทรีย์ในต่างประเทศมาก่อน ตลาดเกษตรอินทรีย์ในต่างประเทศมีความแตกต่างกับตลาดเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทยอย่างไร

ตอบ : ด้านไหนบ้าง ต่างในด้านไหนบ้าง หนึ่งในถ้าเป็นอย่างยุโรป รัฐบาลเขาค่อนข้างสนับสนุน สนับสนุนในที่นี้เขาไม่ได้สนับสนุนเพียงแค่พูดเฉยๆ เออ มีนโยบายสนับสนุนเกษตรอินทรีย์ แต่เขาลงไปเล่น หมายความว่า สมมุติว่าเกษตรอินทรีย์ปลูกผักออกมา แล้วต้นทุนของเกษตรอินทรีย์สูงกว่า 10 บาท รัฐบาลก็สนับสนุน 10 บาท เพื่อที่จะให้โรงเรียน สมมุติเขาสนับสนุนให้โรงเรียน ให้เด็กอนุบาลกินให้เด็กๆกิน เขาก็ให้โรงเรียนซื้อในราคาที่เป็นปกติผักปกติผักเคมี (Conventional) 20 บาท แต่ถ้าเป็นเกษตรอินทรีย์ 30 บาท ก็ให้โรงเรียนไปซื้อที่ กิโลกรัมละ 20 บาท อีก 10 บาท รัฐบาลสนับสนุน หมายความว่าสินค้าที่แพงขึ้นเป็นเพราะว่าต้นทุนในการใช้เกษตรอินทรีย์หรือว่า ผลผลิตที่ต่ำกว่าทำให้ราคามันสูงกว่า รัฐบาลจะมาสนับสนุนตรงนั้นให้ผู้บริโภคสามารถที่จะซื้อของได้ในราคาที่ไม่แพงกว่า เกษตรเคมี ตรงนี้เลยทำให้ตลาดของออร์แกนิกส์มันไปได้ไกลกว่า ถ้าถามว่าคนที่บ้านในเมืองไทยเขาอยากปลูกไหม เขาอยากปลูกแต่เขากลัวว่าจะไม่มีตลาด สมมุติว่าตอนนี้เขาปลูกไปแล้ว แบบแพงกว่า หรือว่าเขารู้สึกต้นทุนของเขาสูงกว่าแต่เขาต้องมาขาย เท่ากับที่ปลูกเคมีอย่างนี้ซึ่งเขาปลูกเคมีดีกว่า ใช่ไหม แต่ถ้าเกิดเกษตรกรเขารู้แล้วว่า เฮ้ย ถ้าปลูก แล้วถึงแม้ราคาต้นทุนจะสูงกว่าแต่เกษตรกรเองก็จำหน่ายได้ในราคาที่สูงกว่าด้วย โดยที่มีรัฐบาลสนับสนุน แต่ถ้าจะให้เอกชนไปซื้อ หรือถ้าสมมุติว่าเอกชนมีสตางค์ ซื้อได้ซักพักหนึ่ง แล้วราคาที่เขาขายกับผู้บริโภค ถ้าเกิดว่าขายกับผู้บริโภค ปรากฏว่าขายไปแล้ว เขาก็ต้องขายแพงกว่าทั่วไปอีกเหมือนกันนะคะ อย่างตอนนี้เรากำลังจะเปิดตัวสินค้า แยมเนยถั่วถั่ว (Peanut butter) ใหม่ แล้วพี่สนใจก่อนว่า พี่จะซื้อแยมเนยถั่วที่เป็นเกษตรอินทรีย์ ไปถามทางคุณวิฑูรย์มา กรีนเนท ถ้าเป็นแยมเนยถั่วเกษตรอินทรีย์ราคาเท่าไร ปรากฏถามมาว่าราคาสูงกว่า ถามว่าอยากซื้อไหม อยากซื้อ แต่ว่าถามว่าผู้บริโภคจะซื้อกับเราอีกไหม ถ้าราคาสูงกว่าอีกเท่าหนึ่งอย่างนี้ ซึ่งอาจจะไม่ก็ได้ แล้วเราอาจจะบอกว่า โอ้โฮ สบิรทแรง ฉันทจะทำแต่ออร์แกนิกส์อย่างเดียว โอเค ขายไปในตลาดช่วงหนึ่ง โรงงานก็ยังเพียงพอ มีลูกค้ากลุ่มหนึ่งที่ซื้อ แต่ว่าถ้าราคาสูงกว่าหรือมากกว่าขนาดนั้น ผู้บริโภคก็อาจจะไม่ซื้อหรือว่าซื้อน้อยลง คนที่อยู่ไม่ได้คือเรา พอเราอยู่ไม่ได้เราก็ซื้อจากเกษตรกรไม่ได้อีกทีหนึ่ง เพราะฉะนั้นก็เป็นห่วงโซ่ ฉะนั้น ถามว่าต่างประเทศกับเมืองไทยในเรื่องของเกษตรอินทรีย์ ตอนนี้น้ำมันเลยอยากตรงที่ว่าต้นทุนสูงแล้วไม่มีตรงนั้นมาสนับสนุน ทำอะไรก็ตามแล้วต้องช่วยเหลือตัวเอง ห้างไม่ได้มาช่วยเรา ห้างเขาก็อยากขายออร์แกนิกส์ ถามว่าเขาอยากขายไหม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เขาก็บอกขายได้ไม่ได้นี่ไม่เกี่ยวกับเขา เพราะว่าผู้ผลิตต้องเสียค่าใช้จ่ายกับห้างอยู่แล้ว นึกออกไหมคะ คือว่าห้างเขาไม่สนใจอยู่แล้ว คือออแกนิกส์ โอเค รับแต่ลูกค้าซื้อใหม่ ก็ทางเลือกของผู้บริโภค

คำถาม : อย่างนั้นมีการแก้ปัญหาอย่างไรกับการที่ลูกค้าไม่เลือกซื้อเนื่องจากราคา

ตอบ : ทำยังไงให้ลูกค้ามาทดลองเราจะเน้นในส่วนที่ เป็นการสื่อสารที่ลูกค้ามากกว่า ทำไมออแกนิกส์ถึงสำคัญ เราไม่ได้มองว่าปลอดภัยต่อตัวเอง เราให้เขามองภาพรวมว่ามันเริ่มตั้งแต่ผู้ปลูกนะ เริ่มตั้งแต่สิ่งแวดล้อมรอบๆ ไร่ สิ่งแวดล้อมที่เป็นโลกใบนี้ คือเราอาจจะมองภาพกว้างนิดหนึ่ง มันคือการช่วยสิ่งแวดล้อมทางอ้อม การที่เราบริโภคเกษตรอินทรีย์ สมมุติว่าเราสนับสนุนการซื้อของออแกนิกส์ คือคุณสนับสนุนการที่เกษตรกรไม่ต้องไปใช้ปุ๋ย คือตัวเองเคยไปไร่ส้มไร่หนึ่ง อยู่แถวรังสิตคลอง 8 ประมาณนั้น ก็ได้คุยกับคนที่นั่นเป็นเจ้าของไร่ เขาก็โอๆตลอด เราก็พอดีไปกับคนที่เขาทำเกษตรอินทรีย์ เขาจะไปช่วยให้คำแนะนำให้ คือเขาใช้เคมีด้วยความที่เขาไม่รู้ หรือรู้ไม่เท่าไม่ถึงการว่ามันได้ผลผลิตดีนะ ดีในช่วงหนึ่ง แต่ในระยะยาว ผลผลิตเขาก็ต่ำลงตกต่ำลงมาก แล้วเขาก็ใช้เคมีมากขึ้นกว่าเดิมเยอะ เขาต้องซื้อพวกปุ๋ยเคมีมาใช้ และตัวเขาเอง ก็ป่วยด้วยเพราะว่าเขาต้องฉีดพ่นยาฆ่าแมลงในส่วนของเขา ไร่ส้ม เขาฉีดยาเยอะมาก ก็เขาเองก็ไม่อยากใช้ เราก็มองว่าในส่วนของเกษตรอินทรีย์ ถ้าเราเป็นผู้บริโภคที่สนับสนุนเกษตรอินทรีย์ เราก็เหมือนช่วยตั้งแต่ผู้ปลูก ช่วยตั้งแต่สิ่งแวดล้อม วงจรทั้งหมด เคยสังเกตว่าตัวโฆษณาของเรา มีส่วนที่เป็น Advertorial ด้วยที่เป็นข้อมูลให้ความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ อย่าง Advertorial พวกนี้สิ่งที่ไหนบ้างครับ หนังสืออะไรบ้าง ก็มี ในชีวิตจริง ในหนังสือเฮลท์ ในไกรเม่ ก็งบประมาณเรามีลงได้ไม่กี่เล่ม

คำถาม : ประสบปัญหาอะไรบ้างที่ทำให้การตลาดเกษตรอินทรีย์มีข้อจำกัด แล้วต้องแก้ปัญหาอะไรอีกในอนาคต

ตอบ : อันดับแรกคือไม่มีวัตถุดิบ คือ สินค้าของเราก็มีที่ไม่ได้รับการรับรองทั้งหมด สิ่งสำคัญคือไม่มีวัตถุดิบที่เป็นออแกนิกส์ มากเพียงพอ ซึ่งเราต้องซื้อ อย่างพริก นี่ไม่มีเลยอย่างปลูกทางริเวอร์แคว ปลูกยาก คือการสนับสนุนทางเกษตรไม่เยอะมากเพียงพอ สองก็คือในเรื่องของผู้บริโภคเองเข้าใจในส่วนนี้น้อยอยู่ คือเราต้องเป็นคนป้อนมากเลยว่าข้อมูลในส่วนของออแกนิกส์เป็นยังไง ซึ่งทางเราก็ได้พูดคุยกับทั้งทางด้านชมรมเกษตรอินทรีย์ และคุณวิฑูรย์ ปัญญากุล เกี่ยวกับให้ผู้บริโภคทราบเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ให้มากขึ้น ก็จะเป็นในส่วนที่เป็นอุปสรรคในด้านนี้นะคะ

คำถาม : ในทัศนะของคุณจันทิมา เห็นว่าตลาดเกษตรอินทรีย์จะมีการเติบโตอีกแค่ไหน

ตอบ : ขึ้นอยู่กับเศรษฐกิจ อันนี้ความคิดเห็นส่วนตัว คือน่าจะเป็นที่ ถ้าเศรษฐกิจดี คนก็อยากกินของดี รู้สึกว่ามันเป็นอะไรที่ มันเป็นสัจธรรม สมมุติว่าบ้านเมืองกำลังเดือดร้อน เลยไม่มีใครมาสนใจออแกนิกส์ ขอให้มีส่วนกินก็พอแล้ว แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น ถ้าออแกนิกส์ ราคาเท่าการปลูกแบบเคมี บอกรู้ได้เลยว่าคนต้องซื้อออแกนิกส์อยู่แล้วใช้ไหม ถ้ามีของออแกนิกส์ กับพืชเคมี คนต้องซื้อสิ่งที่ดีสำหรับคุณ คราวนี้ถามว่าในอนาคตตลาดจะรับขนาดไหน ถ้าพูดถึงเศรษฐกิจโดยรวมว่าโอเค ก็น่าจะได้ขึ้น แต่ก็น่าที่จะมีคนเข้ามาช่วยกันในตลาดนี้สูงขึ้น เนื่องจากโรคต่างๆ ตอนนี้ก็มีสารพัดโรค เข้ามาถ้าคุณดูแลร่างกายไม่ดี หนาวครั้งหนึ่งไม่ต่ำกว่าพันทุกครั้ง ค่าหมอค่ายาก็เป็นพัน การที่คุณเลือกอะไรที่ดีเข้าก็มักจะคุ้มค่ากว่า คิดว่าตลาดน่าจะดีขึ้นมา

คำถาม : หากเปรียบเทียบลักษณะตลาดเกษตรอินทรีย์ในต่างประเทศกับตลาดภายในประเทศ คิดว่าควรมีแนวทางพัฒนาอย่างไร

ตอบ : คือถ้าประเทศไทยเรากว้างอย่างเขา อย่างที่พี่เคยสัมผัสเอง อย่างที่ยุโรป จะเห็นว่าเออ ทำไม โปรดัคส์ มันหลากหลายได้ยังไง มีทุกอย่างนะคะ ตั้งแต่ข้าว นม น้ำข้าว ซึ่งประเทศข้าว นี้เมืองไทยน่าจะดีกว่า เขามีผลิตภัณฑ์ออแกนิกส์มากมาย เราก็สงสัยเหมือนกันว่าเป็นอย่างไรได้ยังไง มีขนม มีทุกอย่าง คือการรับรอง วัตถุประสงค์เขาพร้อมคะ ความหมายที่ คือ วัตถุประสงค์เขาพร้อมที่จะเปิดวางตลาดได้กว้างขนาดนั้น แล้วเขาก็ย้ายอะขนาดนั้นแปลว่าราคาเขา ซึ่งเวลาไปเดินเองก็จะดูเหมือนกัน คือสูงกว่า แต่สูงกว่าแบบ ยังโอเค ยังรับได้ไม่ได้สูงกว่ากันมาก ซัก 10-20 เปอร์เซ็นต์ อะไรอย่างนั้น ที่เขาตลาดกว้างได้ขนาดนั้น หนึ่งนะมันใจเลยว่า รัฐบาลเขาสับสนุน ไม่ได้สนับสนุนแค่นโยบายอย่างที่บอก ตั้งแต่การให้ความรู้ผู้บริโภค สื่อบอกอะไรที่ออกไปค่อนข้างจะต่อเนื่อง และมีการประชาสัมพันธ์ มากสมมุติว่าเราได้ยินทุกวัน เราก็จะอินเข้าไปว่า เราต้องกินออแกนิกส์ เพราะว่ามันจะดี แต่ไม่ ถ้าเกิดอย่างพี่บอกว่าอยากโปรโมทเรื่องออแกนิกส์ คุณก็ทำสิ สมมุติ Great Harvest อยากจะทำออแกนิกส์ คุณก็โปรโมทกันเองสิ ใช่ไหม เราไม่ค่อยจะมีสื่อกลางๆ ที่มาประชาสัมพันธ์ให้ว่าออแกนิกส์มันดี มีครั้งหนึ่งก็หายไป ที่ต่างประเทศเขาไม่ เขามีการจัดแฟร์ มีการโปรโมทในส่วนของออแกนิกส์จะมี ก็อาจจะป็นชานาบ้างที่เขาโปรโมทกัน ซึ่งมันไม่ใช่ตลาดปลีกผู้บริโภคตรงนี้ มันจะเป็นเกษตรกรซะมากกว่า ที่รัฐบาลให้มาปลูกออแกนิกส์อะไรอย่างนี้ ถ้าหากผลักให้มีคนปลูกอย่าง

เดี่ยวแต่มันไม่มีคนซื้อ อยู่ที่การให้ความสำคัญของรัฐบาลด้วย ความจริงคนอยากเข้ามาเล่นเยอะนะ แต่ กล้าๆ กลัวๆ

คำถาม : ผลกระทบของสามพรานฟู้ด ประสบปัญหาด้านมาตรฐาน หรือเรื่องความสับสนในมาตรฐานบ้างหรือไม่

ตอบ : อาหารแปรรูป และมาตรฐานส่วนใหญ่จะใช้กับอาหารสด ถ้าจะพูดถึงออแกนิกส์มันจะมีมาตรฐาน ออแกนิกส์ไทยแลนด์ ซึ่งออแกนิกส์ไทยแลนด์มันง่ายกว่า เท่าที่ฟังจากคนที่เขาได้ทั้งสองตัวนะคะ คือถ้าคุณได้มาอันอื่นอันก็ปรับใช้กันได้ ถามว่าถ้าผู้บริโภคเขาสับสนไหม ส่วนผู้บริโภคถ้าไม่บอกเขาก็ไม่รู้เรื่องเลย ยังไม่รู้จัก IFOAM หรือ

วันศุกร์ที่ 21 มกราคม 2548 : คุณปริญญา พรศิริชัยวัฒนา ประธานผู้บริหาร บริษัท Organic Siam Co.,Ltd. (รังสิตฟาร์ม)

คำถาม : คุณปริญญาช่วยเล่าว่าได้ทำธุรกิจอะไรมาก่อน ที่จะมาเริ่มทำรังสิตฟาร์ม แล้วเห็นโอกาสทางการตลาดอย่างไรถึงได้มาเริ่มการเกษตรอินทรีย์

ตอบ : คือเรามองอย่างจี้ครับว่า ในโครงสร้างของเรื่องออแกนิกส์ มันเริ่มต้นที่ฟาร์ม รากฐาน (Root) ของมันคือการทำฟาร์ม (Farming) สุดท้ายแล้วมันมาถึงผู้ใช้ (User) คือ ผู้บริโภค (Consumption) ที่นี้ในทิศทางของศตวรรษที่ 21 ผู้บริโภคต้องการที่จะตรวจสอบย้อนกลับมาในการผลิตอาหาร (Tress back) เพราะว่ามันเกิดปัญหาจากห่วงโซ่การผลิตอาหาร (Food Chain Effect) ผมเรียกอย่างนั้น แล้วมันมีแล้วจริงๆ ในระบบอาหาร สิ่งที่จะต้องใช้กับระบบออแกนิกส์ฟาร์ม ไม่ใช่สารเคมี (Chemical) และเพราะห้ามใช้สารเคมี มันก็ต้องอาศัยภูมิอากาศ (Climate) ถูกไหมครับ ก็คือ ลักษณะของภูมิประเทศที่เหมาะสมกับการปลูกพืชโดยกระบวนการธรรมชาติซึ่งประเทศไทยมีแต่ขณะเดียวกัน ผู้บริโภคที่เรียกร้องอาหารเหล่านี้ก็กลับไปเติบโตที่ยุโรป ที่อเมริกา และญี่ปุ่น เป็นอีกกลุ่มประเทศหนึ่งซึ่งภูมิประเทศประเทศเขาไม่อำนวยที่จะทำออแกนิกส์ เราก็เห็นว่าสิ่งที่จริงๆ แล้วเมื่อก่อนเราก็เป็นประเทศออแกนิกส์ (Organic Country) มาแต่เราไม่ได้หยิบประโยชน์นั้นขึ้นมาใช้ เหมือนกับเรามีเครื่องจักรดีๆ แต่เราไปซื้บรดตึกตึก เรามีรถสปอร์ตหรูๆ แต่เราไปใช้อะไรก็ไม่รู้ ซึ่งเราว่าเรามองกันผิด ผมมองอย่างนั้น ขณะเดียวกันในทิศทางที่เราเดินไปจะเป็นการพัฒนาทางอุตสาหกรรมก็ดี ทิศทางการค้า (Trade) ก็ดี เราสู้เขาไม่ได้บอกได้เลยเราตามหลังเขามาตลอด สุดท้ายแล้ว วิกฤตการณ์ทางการเงิน (Financial Crisis) มันก็เกิด ที่นี้วิธีมองความรู้ (Know-How) เราก็มองว่า สิ่งที่เป็น มูลค่า (Value) มันควรจะถูกหยิบขึ้นมาใช้ แล้วปัญหามันก็มีอีก ไอ้เครื่องตัวนี้มันขาด ความรู้ เพราะว่าตัวเกษตรกรเองมี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

องค์ความรู้ท้องถิ่น (Tradition Know-How) แต่ไม่สมบูรณ์ เพราะมันมี ระบบการทำฟาร์ม (Farming system) เข้ามาเกี่ยวข้อง มันต้องมี นิเวศวิทยา(Ecology) เข้ามาเกี่ยวข้อง เราก็เลยมองว่า ในเรื่องราวของอแกนิกส์มันต้องเป็นคนที่มีความรู้เข้ามาเกี่ยวข้อง ไม่ใช่ปล่อยให้เกษตรกรทำไป ไม่ใช่ปล่อยให้คนที่มีความรู้ไปทำอย่างอื่น ไม่ใช่ปล่อยให้ ภูมิประเทศที่มี มูลค่า มันถูกทอดทิ้งแล้วก็ไม่ได้ใช้ประโยชน์ แล้วก็ประเทศไทยเองก็ ก็บอกว่ารากของระบบเศรษฐกิจทั้งหมดเลย มันก็คือเกษตร ถ้าเกษตรไม่ดีประเทศไทยไม่มีทางเจริญ

ดังนั้นสิ่งที่ตอบสนองได้ก็คือ ถ้าเกษตรกรรวยขึ้นมาเมื่อไหร่ ตลาดมันก็จะเกิดการหมุนเวียน (Flow) หมดเลย ยกตัวอย่าง อย่างเมื่อปีที่ท้องไร่ท้องนาขายที่ดินราคาแพงๆเงินมันก็เกิดการหมุนเวียนอยู่ในระบบเศรษฐกิจก็เติบโตใหญ่ แต่ว่าที่ผลิตผลการเกษตรราคาตกต่ำ สินค้าเกษตรเราขายไม่ได้ เราเจอ ไข้หวัดนก (Bird flu) เราจะเห็นได้เลยว่าทุกอย่างมันตกต่ำลง เพราะฉะนั้นถ้าเกษตรไม่ดีประเทศไทยดีไม่ได้ ในระบบเศรษฐศาสตร์ เพราะว่าเรามีรากฐานเป็นเกษตร

คำถาม : เริ่มทำกิจการรังสิตฟาร์มตั้งแต่เมื่อไหร่

ตอบ : จริงๆ รังสิตฟาร์ม เป็นชื่อที่คุณพ่อตั้งไว้เมื่อ 40 ปี ที่แล้ว เมื่อก่อนเราก็ทำ from farm to consumption เรามีฟาร์ม แล้วเราก็ปลูกส่งโรงแรม หาดดาว สมัย โอเรนเทล สยามอินเตอร์คอนติเนนตัล ฟิงสร้าง ตั้งแต่สมัยนั้น เราทำ เป็นผู้ผลิต (Supply) ให้โรงแรมระดับหาดดาวมาตลอด ประมาณ 40 กว่าปีแล้ว เราก็เลยเอาชื่อนี้กลับขึ้นมาใช้โดยการทำ อแกนิกส์ ก็ตั้งแต่ปี 2539 หรือ 2540 ประมาณนี้

คำถาม : พี่หมายความว่า เมื่อ 40 ปีที่แล้วที่ทางพี่ทำธุรกิจพวกนี้ส่ง โอเรนเทล ก็เป็นคล้ายๆอแกนิกส์อยู่แล้ว หรืออย่างไร

ตอบ : ไม่ครับ ก็คือ 40 ปีที่แล้ว ก็เป็นยุคของการเปลี่ยนแปลง (Revolution) เต็มสตรีมเลย เกษตรทันสมัย ใช้เคมีร้อยเปอร์เซ็นต์ แต่เราอยู่ใน ห่วงโซ่อุปทาน แล้วก็ชำนาญ เรื่องการตลาดเราอยู่ที่มาของอาหาร

คำถาม : มีการนำความรู้ มาจากที่ไหน เนื่องจากในช่วงปี พ.ศ. 2540 ข้อมูลทางด้านเกษตรอินทรีย์มีอยู่อย่างจำกัด

ตอบ : เข้าใจ ผมก็เป็นผู้ที่เผยแพร่ข้อมูลไปมาก เพราะว่าเราไปค้นหา (Search) เขามา เราไปหามา ไปเจอคำว่าอแกนิกส์ ซึ่งแปลกใจมาก เพราะว่าก็อยู่เมืองนอกมาตั้งหลายปี ไม่เคยได้ยินคำว่าอแกนิกส์ สมัยนั้นมันมีแต่การใช้สารเคมีอย่างเสรี (Chemical free) ก็เลยตามเค้าไปดูว่าอแกนิกส์คืออะไร แล้วก็เป็นที่น่าสนใจตรงที่ว่า ผมยกตัวอย่างอย่างนี้ มันเกิดการเปลี่ยนแปลง เมื่อยุคหนึ่ง เราเคยได้ยินคำว่า "Homemade" ใหม่ "Homemade" ถ้าอยู่ในต่างประเทศมันจะเป็นสินค้าราคาสูงมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มัน Homemade มันมีความหมาย มาจาก Handmade ทั้งสองอย่างนี้ราคาจะสูงมาก พอมีระบบออแกนิกส์ (Organic System) เข้ามาเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต ผู้บริโภคบอกว่า ถ้าเป็น Homemade ให้คุณทำที่ (Made it at home) เพราะทุกอย่างจะต้องมีหน่วยงานที่สาม (Third party) คือ ผู้ให้การรับรอง (Certify body) มาการรับรอง (Certify) ว่ามีคุณสมบัติเหมาะสม (Qualify) แต่ถ้าบอกว่าของซึ่งผลิตในครัวเรือนไม่มีการรับรองก็ไม่กิน ฉะนั้น ความเปลี่ยนแปลงมันแปลก มันแปลว่าผู้บริโภคยอมรับในเรื่องของมาตรฐาน คือ เดียวนี้ ผู้บริโภค บริโภคมาตรฐานกันแล้ว ไม่ได้บริโภคฝีมือ มีฝีมือ แต่ว่ามีมาตรฐานรีเปลา ถูกไหมครับ แล้วเรื่องนี้กำลังเป็นปัญหากับภาพรวมของออแกนิกส์ในเมืองไทย เพราะมันมีเรื่อง Homemade เข้ามาเกี่ยวข้อง ก็คือเกษตรกรอินทรีย์ที่ไม่เข้าไปตามระบบมาตรฐาน ผู้บริโภคจะไม่ตอบรับ เพราะฉะนั้นถามว่าวันนี้คนไทยรู้จักออแกนิกส์ รูปร่างหน้าตาเป็นยังไง ผมว่านั่งกันสี่คน ก็คงจะมองออแกนิกส์ไม่เหมือนกัน ผมคงมองออกไปอีกอย่างด้วยซ้ำไป เพราะฉะนั้นภาพของออแกนิกส์มันเหมือนเรามองไปที่ภาพเดียวกัน แต่ว่ามองแล้วมันคนละอย่าง มันออกมาคนละภาพรีเปลา มันซ้อนกันอยู่รีเปลา

คำถาม : ในทัศนะของคุณปรัชญามองภาพออแกนิกส์ เป็นอย่างไร

ตอบ : คืออย่างนี้จะครับ เคยได้ยิน "Perma Culture" คือในเรื่องของออแกนิกส์ มันมีบางเรื่อง ที่คล้ายๆกัน Perma Culture ก็คือวิถีเกษตรยั่งยืน มีคุณ Bill Mollison เป็นคนสร้าง Perma Culture ขึ้นมา อีกครั้งหนึ่ง เป็น Bio Dynamic เป็นของ Rudolf Steiner มันเป็นวิถีเกษตรที่อิงธรรมชาติ Perma Culture เขาจะใช้ที่ดินตั้งแต่ เขาจะออกแบบแปลงที่ดิน (Perma Culture design) ให้ใช้ประโยชน์กับเกษตร ต้นไม้ที่สูงจากลึกลง จะปลูกอยู่ในแปลงร่วมกับต้นไม้ที่เป็นต้นไม้พุ่มเตี้ยและเป็นพืชที่มี รากที่กินดินเข้าไปลึกน้อยกว่า แล้วบนผิวดินก็จะมีพืชผัก พวกข้าว ที่มันกินผิวดิน แล้วมันก็สามารถให้แสงทะลุผ่านได้บ้าง คือมันเป็น เกษตรผสมผสานในเชิงเกษตรยั่งยืน เค้านะพรอนดินโดยการปล่อยไก่เข้าไปในแปลง เค้านะเรียก "Chicken tractor" ปล่อยหมูเข้าไปในแปลง เค้านะเรียก "Pig tractor" ก่อนที่จะปลูกพืชเกษตรลงไป เขาจะใช้ความรู้จากการเตรียมดินเพื่อเพาะปลูก (Culture) หรือว่าจากธรรมชาติที่มีอยู่เอามาใช้ประโยชน์ เช่น เขาทำเตาเป็นรูป ครึ่งวงกลม (Angle) แล้วก็สะท้อนแสงจากดวงอาทิตย์ นำมาอย่างสเติก อะไรแบบนั้น นี่เป็นเรื่องของ Perma Culture เห็นไหมมีอยู่เรื่องหนึ่งที่ผมไม่ได้พูดเลยก็คือเรื่องมาตรฐาน (Standard)

ส่วนระบบการทำเกษตรอินทรีย์ มันมีหน่วยงานที่สามที่ต้องเข้าไปให้การรับรองในเรื่องของการถูกรับรอง หรือเรื่องของมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ มันก็เริ่มต้นมีการเปลี่ยนแปลงมา มันเริ่มต้นจากกลุ่ม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

NGO ซึ่ง NGO ทำมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ขึ้นมาก่อนที่เราจะรู้จักกันในนาม IFOAM นอกจากนี้ ในแต่ละประเทศเขาก็มีมาตรฐานแห่งชาติ (Nation Standard) ขึ้นมาเหมือนกัน เพราะฉะนั้นตัวมาตรฐาน ก็มีการเปลี่ยนแปลง ผมยกตัวอย่างว่า มีผู้ให้การรับรอง ถูก Accredit โดย IFOAM เคยรับรองได้ทั่วโลก เพราะว่า ประเทศที่ IFOAM เคยเข้าไป Accredit ให้ เป็นร้อยประเทศ กับผู้ที่ให้การรับรอง ที่อยู่ใต้ร่มเงาของ IFOAM ขณะเดียวกันผู้บริโภค ก็เติบโตในแต่ละประเทศ มาตรฐานก็เป็นที่สนใจของรัฐบาล ตอนหลังก็มี JAS หรือ Japanese Agricultural Standard ซึ่ง MAFF ก็กำหนดมาตรฐานขึ้น MAFF ก็คือ Ministry of Agriculture, Forestry and Fisheries ส่วน USDA ก็ประกาศใช้ มาตรฐาน USDA และ EU ก็ประกาศใช้มาตรฐาน EU ประเทศไทยก็ประกาศใช้มาตรฐานแห่งชาติ ของ Organic Thailand อย่างนี้มันเป็น Accredit ฉะนั้นสิ่งที่มันเกิดขึ้นในโลกปัจจุบันนี้ก็คือ หลังจากผู้ให้การรับรองที่เคยไปรับรองในประเทศที่ปัจจุบันมีเป็นกฎหมายแล้ว ผู้ให้การรับรอง เหล่านั้น ไม่สามารถรับรองได้อีกต่อไปเพราะว่านั่นคือ มาตรฐาน มาตรฐานภายใต้การ Accredit ของ IFOAM ผู้ให้การรับรองเหล่านั้นจะทำการ รับรอง ได้ต้องไปขอแต่งตั้ง Accredit จากรัฐบาล ก็คือคนที่ดูแล Accredit ของแต่ละประเทศ ผมยกตัวอย่าง Style international เป็นผู้ให้การรับรอง หนึ่งในของ เนเธอร์แลนด์ เป็นที่ยอมรับมากของ ยุโรป จะไปขายของในอเมริกา ก็ต้องไปขอ Qualify ของ สินค้าจาก USDA อย่างนี้เป็นต้น มันก็เกิดการแข่งขันในธุรกิจผู้ให้การรับรองขึ้นมา ในที่ผู้ให้การรับรองที่เคยมีชื่ออยู่แล้ว ในแต่ละประเทศ จะทำ การติดต่อระหว่างประเทศได้นี้ต้องไปขอ Accredit หลายๆประเทศตามที่ แต่ละประเทศ ประกาศใช้กันออกมา มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของแต่ละประเทศ เพราะฉะนั้นตอนนี้ เรื่องของออร์แกนิกส์เองมันก็เป็นเรื่องระบบฟาร์มที่มีมาตรฐาน และมาตรฐาน นั้นถูกควบคุมโดยกฎหมาย ถ้าเปรียบเทียบกับ Perma Culture มันคนละอย่างมันเหมือนจะคล้ายกันการทำเกษตรอินทรีย์ มันก็ใช้ภูมิประเทศ Perma Culture มันก็ใช้ภูมิประเทศแต่ Perma Culture มันจะเป็นลักษณะของอุดมคติ ส่วนการทำฟาร์มเกษตรอินทรีย์ มันเป็นการ Productivity มันคือการผลิตอาหารเพื่อจะป้อนเข้าไปหาผู้บริโภค แต่ Perma Culture ทำแล้ว เพื่อเลี้ยงตัวเอง เหมือนมันเป็นอุดมคติของคน คนเมืองที่อยากกลับไปใช้ชีวิตแบบวิถียั่งยืน (Sustain living) อะไรอย่างนี้นะครับ ตอนนี้เราเอามารวมกันอยู่ ประเทศไทยเราเอามารวมกันอยู่ เราเรียกเกษตรอินทรีย์หมดเลย ซึ่งเราบอกว่าระวังนะผมไม่อยากจะแปลคำว่าเกษตรอินทรีย์ ว่า Perma Culture เราเรียกมันว่าเกษตรอินทรีย์ คนที่อยู่แบบ Perma Culture ก็อยากจะขายแพงๆ ถูกไหม จะขายเมืองนอกส่งออก เราจะเป็นครัวโลก มันจะเป็นไปได้ยังไง คุณก็ทำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ออแกนิกส์ฟาร์มมี เกษตรอินทรีย์ ที่ภายใต้การรับรองมาตรฐาน แล้วมาตรฐาน นั้นได้รับการยอมรับ ตามที่ประเทศผู้ซื้อเขายอมรับด้วย เราถึงจะได้เงิน ซึ่งวันนี้มันโตแค่นี้

คำถาม : ตลาดเกษตรอินทรีย์ในประเทศกับต่างประเทศต่างกันอย่างไร ในแง่มุมมองของการเติบโต ของ ผู้บริโภค

ตอบ : ไม่ดีเลย ถ้าเปรียบเทียบกับประเทศทางกลุ่มยุโรป อเมริกา แล้วก็ ผมมองประเทศยุโรป อเมริกาเป็นแม่แบบดีกว่าเพราะว่าเป็นประเทศที่เติบโต กลุ่มประเทศที่เติบโตมาก ซึ่งเขาเติบโตมาปีละ 30 เปอร์เซ็นต์ ทุกปีอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา แต่พอเข้ามาทางโซนเอเชีย มันไม่เป็นเช่นนั้น มันมีข้อสังเกตอันหนึ่ง เราเคยจับตาดูความเคลื่อนไหวของเรื่องราวของมัน พอมันเข้าไปทางญี่ปุ่นมันจะโตช้า มันเข้ามาถึงฮ่องกง ถึงสิงคโปร์ เราก็คิดว่ามันจะโตเร็ว มันกลับโตช้าใหญ่เลย ยิ่งมาไทยยิ่งช้าเลย เราก็ย้อนกลับไปดูว่ามันมีเหตุผลอะไรที่กราฟมันออกมาอย่างนั้น ในงานวิจัยที่เราพบ ในกลุ่มผู้บริโภค ออแกนิกส์ฟู้ด ในตลาดที่เติบโต อยู่ในกลุ่มคนที่มีการศึกษา (Educate) เป็นกลุ่มคนที่มีความรู้ จบมหาวิทยาลัยก็จะมีกราฟที่สูงกว่าอะไรอย่างนี้ แต่สิ่งที่ยังไม่เคยมีใครทำวิจัย เท่าที่เราหาไม่ได้ แต่เราบอกของเราเอง เราพบว่าอย่างนี้ครับ มันไปเติบโตในประเทศของกลุ่มที่มีชีวิตที่มีสุขอนามัยดี (Welfare of life) คือ ยุโรปเขามีสวัสดิภาพชีวิต (Welfare) เขามีเวลาคิดให้ตัวเอง แต่ในกลุ่มประเทศชีวิตเร่งรีบ (Hurrier life) ยังไม่โต คือมันเป็นเทรนด์ มันไปเป็นเทรนด์เท่านั้น มีคนพูดถึงออแกนิกส์ รู้จักเรื่อง ออแกนิกส์ มากเท่าไร มันเป็นเรื่องทันสมัยที่เขาได้พูดถึงที่เขาได้รู้จักมัน แต่พอเขาพูดเสร็จเขาก็ไปกินกล้วยเดี่ยว นึกออกไหมครับ แล้วตลาดออแกนิกส์มันก็ไม่เติบโต เพราะมันไม่ได้เกิดจากผู้บริโภค มันเกิดจากเทรนด์ แต่ว่าในยุโรปในอเมริกามันเกิดจากผู้บริโภค คนที่บริโภคออแกนิกส์ในอเมริกา ต่ำ มอนแซนโต้ อยู่ทุกวันเอาจีเอ็มโอเข้ามาไว้ในโลกเขาไม่ต้องการให้เกิดการตัดแต่งทางพันธุกรรม ที่เปลี่ยนแปลงพันธุกรรมธรรมชาติ เขาต้องการความเป็นธรรมชาติ ซึ่งขณะเดียวกัน มอนแซนโต้ก็ขายจีเอ็มโอไปทั่วโลก แต่คนที่อยู่ในบ้านก็ตีมอนแซนโต้อยู่ทุกวัน ในกลุ่มคนกลุ่มนี้ก็คือกลุ่มที่มีคุณภาพชีวิตดี (Welfare of life) แล้วในภาพของออแกนิกส์ ผมก็มองเหมือนเขา ความเข้าใจมันคงเหมือนกัน ออแกนิกส์นี่มันคือการให้ (Sharity) มันคือการเหมือนการลงขันไปช่วยกัน มันไปรักษาโลก (Heal the world) นึกออกไหม มันไม่ใช่กิน เพราะมันถูกมันแพงเพราะมันดีกับตัวเองเท่านั้นนะ เพราะฉะนั้นคนพวกนี้ยินดีที่จะจ่ายแพง สินค้าที่มีราคาแพงเขายินดีที่จะจ่าย ประเภทชีวิตเร่งรีบ (Hurrier life) ไม่รับตรงนี้ เขาไม่การให้ เขาจะเอา เขาจะล่า (Hunt) ทุกวันเขาล่าเงิน ทุกวันนี่ระบบการค้า(Trade System)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เป็นอย่างนี้หมด การค้าเงิน เพราะฉะนั้นผมบอกได้เลยว่า ในแนวคิดอย่างนี้ ออแกนิกส์ไม่โตหรอก ไม่มีทางโตจะเติบโตอย่างเชื่องช้ามาก มันคนละแนวคิด

คำถาม : อยากทราบเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น ในแง่มุมมองของการผลิต จนกระทั่งถึงลูกค้า มีปัญหาอะไร

ตอบ : มันมีระหว่างกลางถึงผู้บริโภค ตรงกลางมีคำว่าความเชื่อ (Believe) อยู่ ผู้บริโภค จะใช้ออแกนิกส์ตรงที่เขาเชื่อ เขาวางระบบผู้ให้การรับรอง นั่นก็ไม่ได้แปลว่า ชี้ชัดว่าอาหารนั้นใช่ วันนี้ก็มีปัญหาก็คือผู้บริโภค ที่เขารู้จักระบบจริงๆ เขาก็จะเลือกผู้ให้การรับรอง เพราะการรับรองอะไร เพราะผู้ให้การรับรองเกษตรอินทรีย์ในโลกตอนนี้ก็มีมากมายมหาศาลแล้ว มันกลายเป็นอีกธุรกิจหนึ่ง เพราะฉะนั้นคนที่จะบริโภคออแกนิกส์จริงๆ นี่คือการเชื่อในตราสินค้า (Brand) ของฟาร์มมากกว่า ว่าฟาร์มไหนที่เขาสามารถสร้างความเชื่อให้เขาได้

คำถาม : ผู้บริโภคที่มีความเชื่อ อย่างที่คุณปริญญาได้กล่าวถึงมีอยู่เยอะไหมในเมืองไทย ที่มองเห็นว่าเกษตรอินทรีย์นี้ มีคุณภาพจากฟาร์ม ถึงร้านค้าจริงๆ และทราบว่ามีผู้ให้การรับรองแบบนี้ หรือว่าเกษตรอินทรีย์เป็นเพียงเทรนด์

ตอบ : อย่างที่ผมพูดนะครับ มันเขียนออแกนิกส์ แล้วพูดเหมือนกันมองเหมือนกัน หรือภาพที่มองไม่เหมือนกัน แม้กระทั่งคนในระบบที่เกี่ยวข้องกับระบบออแกนิกส์โดยตรงเลยทุกวันนี้เอง เท่าที่เห็นเขายังไม่เข้าใจออแกนิกส์เท่าไร เขาเข้าใจออแกนิกส์ไปอีกแบบ แบบไหนก็ไม่รู้ซึ่งออกมาจะไม่ได้ผลลัพธ์ (Outcome) ซึ่งอันนี้เป็นที่น่าเป็นห่วง

คำถาม : สำหรับผลิตภัณฑ์ของ รังสิตฟาร์มมีจำหน่ายที่ไหนบ้าง

ตอบ : คอนเซ็ปที่เราทำคือ from farm to consumption ในวันนี้คือ from farm to table ซึ่งทำยากผมต้องทำตั้งแต่ผลิตเมล็ดพันธุ์ ผลิตปุ๋ยเอง ผลิตพืชเอง ทำการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว (Post harvest) ทำการขนส่ง (Logistic) ทำการขายปลีก (Retail) ทำครัว และ บริการ (Service) เอง เพราะฉะนั้นเรารู้จักจะทำเราก็ทำได้ แต่ถ้าถามว่ามันเป็นอาชีพที่น่าทำไหม พูดให้น้องไปทำน้องก็คงไม่ทำหรอก คนอะไรต้องไปทำตั้ง 10 กว่าที่กว่าจะได้ตั้ง ถูกไหมครับ มันเป็นเรื่องอีกอย่างซึ่งเราก็ค่อนข้างท้าทายมันนะว่ามันทำได้ และถ้าทำได้ครบมันจะเห็นความสมบูรณ์ของชีวิต คนที่ทำออแกนิกส์ ไม่มีรากฐานของการทำฟาร์มเลย ผมว่าไม่ครบจะอยู่ตรงไหนของท่อนไหนก็แล้วแต่ ทำฟาร์มให้ กับไม่ได้มาถึงผู้บริโภค แล้วเขาสามารถรู้วิถีชีวิตเข้ากับธรรมชาติ เขามีความสมบูรณ์ในออแกนิกส์มากกว่า แต่ถ้าเกิดทำ farm to consumption แล้วไม่มีรากฐานการทำฟาร์ม มันเป็นเพียงการค้า นึกออกไหมเอาของเขามาขาย เทรนด์มันมี สินค้ามันมีขนาด ก็มาขายมัน เป็นการค้าทั่วไปเค้าคิดอย่างนั้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เพราะฉะนั้นจะเรียกทำอแกนิกส์ให้ครบสมบูรณ์ มันเหมือนต้นไม้ต้นหนึ่งมันต้องมีราก แล้วมันก็จะมิกิ่งมีก้านมีใบมีดอกมีผล มันจะสมบูรณ์ได้แค่ไหนมันก็อยู่ที่มันทำ มันเป็น lifestyle

คำถาม : ตอนนี้รังสิตฟาร์ม มีพื้นที่ๆเป็นฟาร์มทั้งหมดเท่าไร

ตอบ : เรามีฟาร์มที่ได้รับการรับรอง อยู่ประมาณ จากที่ได้รับการรับรองไปแล้วประมาณ 150 ไร่ แล้วปีนี้ก็ขอเพิ่ม อีก 76 ไร่ เป็นประมาณ 200 ไร่

คำถาม : อยู่ที่ไหนบ้าง ที่รังสิต

ตอบ : ที่รังสิต จริงๆมันเริ่มที่รังสิต แล้วตอนนี้ที่รังสิตเราค่อนข้างลด การผลิตแล้วก็ใช้เป็น เป็นแปลงสาธิต (Demonstrate farm) เอาไว้ดูงาน เอาไว้ให้นักศึกษาทำวิจัยอะไรต่างๆ แล้วก็การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว (Post harvest) จะอยู่ที่นั่น แต่ว่าหลักจริงๆแล้วเราปลูกที่เขาใหญ่ ฟาร์มทั้งหมดเป็นของเราหมด เราทำเองหมด

คำถาม : ในฟาร์ม มีเรื่องของการฝึกคนงานด้านเกษตรอินทรีย์ก่อนไหม

ตอบ : เราคอนโทรล เป็นแรงงานที่เข้าไปทำ

คำถาม : เกิดปัญหาในการปฏิบัติตามมาตรฐานที่กำหนดรีเปลา กับแรงงานที่ปฏิบัติงานในระดับแปลง

ตอบ : หัวใจของการทำอแกนิกส์ฟาร์ม แล้วก็เป็นเรื่องที่มาตรฐานในโลกก็คือเฝ้าระวังการปนเปื้อน เขาเรียกว่า Critical point เราได้มีการเฝ้าระวังไว้สมบูรณ์ไหม ใช้อย่างที่ห้ามๆ มันเป็นเรื่องในรายละเอียดซึ่ง มันสื่อในการเฝ้าระวัง แต่จริงหัวใจมันคือการเฝ้าระวัง เฝ้าขนาดที่คุณเดินในฟาร์มคุณหายใจเอาเชื้อโรคออกไปด้วยรีเปลา มันกินไปครับ เค๋ไม่ทำกัน ซึ่งบางครั้งมันก็พูดแบบให้มันเป็นไปไม่ได้

คำถาม : รังสิตฟาร์มใช้ใครเป็น Certify body

ตอบ : เราใช้กรมวิชาการ

คำถาม : อย่างนี้เวลาที่จะส่งออก ต้องทำยังไงบ้างครับ

ตอบ : มันต้องถามว่า ประเทศอะไร ผมบอกได้เลยครับว่าเรื่องการส่งออก เราพร้อมรีเปลาที่จะส่งออกอแกนิกส์ วันนี้นักคนไทย 60-70 ล้านคน เป็นมะเร็งตาย มากที่สุดในกลุ่มคนที่เสียชีวิตของทุกปี ทำไมเราไม่มามอง ทำไมเราไม่เอาอแกนิกส์ที่เราสามารถผลิตได้ง่ายๆกว่าเค๋ เอามาสร้างตลาดให้มันโตในประเทศ แล้วนำมาลบบัญหาคคนที่เป็มะเร็ง คนเราเป็นโลกกันหมด คุณรู้ตัวรีเปลา ผมไม่เคยเห็นกระทรวงสาธารณสุขหยิบเอาอแกนิกส์มาโปรโมท ผักครั้งหนึ่งไ้ฉันครั้งหนึ่งแปลว่าอะไร คือ มันเหมือนกับเราขาดความเป็นมืออาชีพ (Professional skill) เราไม่มีความเป็นมืออาชีพ นี่คือภาพที่มัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ออกมา คือ จี๋คุณสุตารัตน์ แนะนำให้ไปทานผักมีรู ซึ่งเราอาจจะรู้จักมันมากเกินไปซึ่งฟังแล้วตลก ผมว่าที่ปรึกษา ตัวเขาคงไม่รู้จะไรหрок ซึ่งเวลาการเมืองไปอยู่ที่ไหนก็จะมีคนข้างเคียงซึ่งเป็นเครื่องมือ แล้วเครื่องมือเหล่านี้ก็จะประกอบไปด้วยข้าราชการ ข้าราชการคนไหนที่ใกล้ชิดการเมืองก็แสดงว่าข้าราชการคนนั้นไม่ได้ทำงาน เค้ถึงมีเวลาใกล้ชิดการเมือง คนที่ทำงานจะทำงานไม่ค่อยได้เพราะไม่มีเส้น สังเกตใหม่ก็คือระบบมันเป็นอย่างนี้ เราก็ได้ผลลัพธ์ ออกมาอีกทีหนึ่ง คือตามเหตุผล คนต้องบริโภคผัก ผลไม้ เพราะมันมีเอ็นไซม์ ไปย่อยสลายโปรตีน เนื้อ น้ำตาล แล้วก็มันจะไม่ไปแขวนอยู่ในร่างกาย แนะนำว่าให้ทานผักสดครึ่งหนึ่งของปริมาณผักทั้งวัน เช่น ถ้าทานผักทั้งวันสองกิโล ให้ทานผักสด หนึ่งกิโล นี่คืผักครึ่งหนึ่งผักสดครึ่งหนึ่ง แต่ว่าผักมันปนไปด้วยยาฆ่าแมลง จริงๆ ทำอแกนิกส์ มันมีการทำวิจัย เอมามาเปรียบเทียบระหว่างพีชอแกนิกส์ กับพีชเคมี (Conventional) ซึ่งพอหยิบแครอทขึ้นมา เขาจะบอกว่า "organic carrot is carrot" อีกอันหนึ่งไม่ใช่แครอท มันเป็นพีชวิตามินต่ำ แล้วมันก็หลุดไปอย่างนั้น มันต้องรู้มากกว่านั้นถึงจะหลุดออกมา แต่ผมไม่เห็นของแบบนี้เค้าหยิบออกมาไปโรต ผมโยนให้ปลากิน ปลายังชอบ

คำถาม : ตอนนีผักอแกนิกส์แบ่งเป็นกี่ประเภท

ตอบ : เท่าที่เห็นในแปลงเรา มันจะไม่เป็นการปลูกแบบใช้สารเคมี คือ มันไม่เป็นพีชเชิงเดี่ยว (Monocrop) มันไม่เป็นทุกผักค่น้ำอย่างเดียว มันจะรวม (Mix) ไปด้วยการปลูกพืชสลับแถว (Intercrop) วันนีดินค้าเราวางขาย ให้ไปดูที่เซ็นทรัลชิดลม เรามีประมาณ 30 กว่ารายการ (Variety) 25-30 รายการ ทุกวัน เราอยู่ที่เซ็นทรัลชิดลม สีสลมคอมเพล็กซ์ เซ็นทรัลเว็ล เว็ลเทรดเก้่า อยู่ที่วิลล่าทองหล่อ ที่โกลด์เด็นเพลส พระราม9 เรามีประมาณ 9 จุดขาย (Outlet) แล้วเราก็เลือกวางเฉพาะ ที่เป็น พรีเมียม (Premier) เท่านั้น เราพบว่ากลุ่มตลาดที่บริโภคอยู่บน พรีเมียม ก็คือคนต่างประเทศเป็นหลัก แล้วก็คนไทยที่เคยผ่านต่างประเทศแล้วก็เคยรู้เรื่องราวของอแกนิกส์ เราไม่ได้ทำอแกนิกส์เพื่อการค้า เราทำ "farm to consumption" เพราะฉะนั้นเราจะหาผู้บริโภคให้เจอ วิธีของเราที่ไม่เหมือนคนอื่นเขา ยกตัวอย่าง เรื่องราคา ราคาในประเทศไทย มันเคยขึ้นอยู่ มันกระโดดแบบบ๊อบตามเทรด แต่ว่าเราวางราคาเดียวทั้งปี ราคาเราไม่มีขึ้นมีลง ถึงวันนี้มันจะถูกกว่าที่มันกระโดดขึ้นไป แล้วคนอื่นจะมาเอาตังเรา เราก็ไม่ขายใคร เราจะส่งให้ผู้บริโภค เพราะสิ่งที่เราจะได้กลับมาก็คือ ข้อมูล ที่มันจะคงอยู่ (Maintain) จะเห็นว่าเรามีกลุ่มผู้บริโภค ที่เป็น เป็น ผู้บริโภคอแกนิกส์ จริงๆอยู่เท่าไร ในรายการไหนอย่างไร และนี่คือแผนการผลิต เราเอาข้อมูลเหล่านี้ออกมาเพื่อเป็นข้อมูลการผลิตที่แปลงเพราะว่าเราปลูกเราต้องมีคนบริโภค ห้างสรรพสินค้าเขาพยายามจะให้เราขายขาดให้เขา ผมบอกว่าผมขาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผู้บริโภคนั้นไม่ได้ขายผู้ขาย (Trader) เพราะฉะนั้นถ้าผมขายผู้ขาย ผมจะไม่รู้เลยว่าผู้บริโภค บริโภคอะไร เพราะฉะนั้น ผู้ขาย จะไม่สามารถมาวางแผนการผลิตให้เราได้หรอก แต่ถ้าเราขายผู้บริโภค คือ ยกตัวอย่างอย่างนี้ ผมขายเฉพาะ มาเก็ตเพลส 1 ราย แต่ผมขายลูกค้าที่เดินอยู่บนท้องถนน 500 ราย ผมไม่เลือกค้ำกับ 1 ราย เพราะผู้บริโภคจริงๆ คือคน 500 คน แล้วก็บุคลิกของผู้บริโภคในแต่ละพื้นที่ ก็ บริโภคต่างกัน เราเอาข้อมูลเหล่านั้นเพื่อที่จะไปลงแปลง ไม้เง้นเราทำฟาร์มไม่ได้

คำถาม : ระบบการขายผักไปยังห้าง เป็นแบบไหน

ตอบ : ก็เป็นการส่งขาย (Consign) แต่ลักษณะการส่งขาย ก็คือห้ามสั่ง คือห้ามซื้อ (Purchase) คือ ฝ่ายจัดซื้อ (Purchasing) จะไม่มีการติดต่อเรา คือเราเข้าไป เรามีอะไรเราก็เอาไปขาย ทุกวัน เรามีห่อเดียวเราก็ขายห่อเดียว แล้วเราก็ไปหน้าร้าน (Display) เอง คือเราไม่ให้ยุ่งกับ หน้าร้าน เรา ไม่ให้ยุ่งกับสินค้าเรา คือส่งคนไปจัดเอง จะไม่ให้ยุ่งกับเราเลย คุณมีหน้าที่อย่างเดียวกันคือ ถ้าเรา เลือกลำโพงเราขอพื้นที่ตรงนี้ แล้วคุณไปจัดตรงนั้นให้ แล้วที่เหลือเราทำเองทั้งหมด ทางตัวเลขคุณก็ จัด แบบ Consignment ไป แล้วก็มาดูว่าเราหน้าร้านสินค้าเราเป็นยังไง ถ้าไม่มีคุณสมบัติพอ (Qualify) คุณไม่ต้องบอกเลิกหรอก เราเลิกเอง

คำถาม : มีการกำหนดราคาอย่างไร

ตอบ : เรากำหนดเอง แล้วทางห้างเขาก็ได้ 25 เปอร์เซ็นต์ 30 เปอร์เซ็นต์ แล้วแต่ตกลง หรือว่า อย่างนี้ เขาทำหน้าที่ของเขา ก็คือเขาเป็นร้านค้า (Store) ถูกไหมครับ เขาเป็นตลาด เราจะไปสร้าง ร้านค้า เราต้องจ่ายค่าตลาด ค่าพื้นที่ ในการนำสินค้าไปวางตลาด แต่ว่าการทำการตลาดนี้เราขอทำ เอง เพราะเราเป็นเจ้าของสินค้าไม่ใช่เขา

คำถาม : ในขณะที่ทางรัฐสิตฟาร์มมีลักษณะการส่งขายแบบ consignment คือมีการรับ คินสินค้าที่เหลือหลังจากวันที่จำหน่าย อย่างนั้น ทางรัฐสิตฟาร์มจะมีปัญหาที่ต้องรับสินค้าคิน มากกว่าผู้ผลิตรายอื่นที่ทำการขายขาดไหม

ตอบ : เราใช้วิธีนี้เลยครับ ผมว่าโลกนี้ไม่มีใครทำ สินค้าวันนี้ที่เราส่งไปวาง ไกลก็แล้วแต่ เรา หมายความว่าคือ สถานที่จำหน่าย (Outlet) ของเรา ฟรุ้งนี้เราจะมีสินค้าออกไปอีก ตามจำนวนของ แต่ ละสถานที่จำหน่ายที่เราประมาณการเอาไว้ สินค้าที่เหลือขายไม่ได้ทั้งหมด เราจะเก็บกลับมาคิน เพราะฉะนั้นสินค้าที่วางจะเป็นสินค้าใหม่ทุกวัน ที่จำหน่าย เราสร้างความรักในตัวสินค้า (Loyalty) โดยใช้วิธีทาง "in sign out consumer" จะหยิบผักออกจากถุงแล้วก็ทำเอง เขาจะเห็น สมบัติ (Qualify) ของสินค้าเราทั้งหมด แล้วก็แนวโน้ม (Trend) ในการขายสินค้าเรา จะเป็นแนวโน้มที่ชัดเจนมันจะเป็น

ผู้บริโภคแท้จริง เพราะเราต้องการตรงนี้ เพื่อความมั่นใจในการผลิต เราต้องปลูกแล้วมีคนบริโภค ปริมาณเท่าไรผู้บริโภคบอกมา ก็คือตามข้อมูลที่เราเก็บ จากสินค้าที่เราได้ขายไป

คำถาม : แล้วอย่างนี้สินค้าที่เก็บกลับมาเนี่ยเอาไปไหน

ตอบ : เราก็เอาไปบริหารจัดการของเรา มันมีสองวิธีครับ วิธี หนึ่งก็ คือสินค้าแต่ละ ชนิดมันมี ช่วงชีวิตต่างกัน ถูกไหมครับ แต่สิ่งที่ต้องการ คือ เราต้องการคุณสมบัติเดียว ทุกชนิด เวลามันกลับมา ด้วยความที่ว่าช่วงชีวิตมันต่างกัน บางตัวมันจัดเกรดใหม่ (Regrade) ได้ ตรงที่จัดเกรดใหม่ได้เราก็จัด เกรดทิ้งมันไป ตัวที่ทำการจัดเกรดใหม่ไม่ได้ หรือที่ต่ำกว่ามาตรฐาน (Under qualify) เรายืนเข้ากอง ปุ๋ยหมักเลย มันก็จะเป็นอาหารจุลินทรีย์ ปุ๋ยเราก็จะมีประสิทธิภาพ แต่เนี่ยคือสิ่งที่เราทำอยู่ ณ ปัจจุบัน แต่ว่าจริงๆมันไม่ใช่การค้า (Merchandism) จริงๆ การค้าจริงๆ มันต้องไปเพิ่มมูลค่า (Added value) ต่อไปเราก็จะทำสินค้าเพิ่มมูลค่า คือ สินค้าขายสด (Retail fresh) เราจะซื้อเป็นความมีชีวิตชีวาความสด (Alive) อย่างนี้ไปอึกยาวๆ แต่ตลอดเวลา เราจะพัฒนาการเพิ่มมูลค่า (Develop added value) ในตัว สินค้าวันนี้สิ่งที่เรามี คือเรามีความรู้ในการผลิต แล้วเรารู้วิธีผลิตพืช เป็น 100 กว่า ชนิด เพราะเราทำ ความหลากหลาย (Varity) เราไม่ทำปริมาณ (Volume) ของ 1 รายการ เท่านั้น ยกตัวอย่างเมื่อกี้ที่โทร เข้ามา ก็เป็น อุตสาหกรรมหนึ่ง ที่ต้องการพืช ประมาณ 5-6 item เท่านั้นเอง แต่ราวๆประมาณ เป็น 10 ๗ ต้นเลย เดือนหนึ่ง เพราะฉะนั้นเรื่องพวกนี้ มันอยู่ที่เราเลือกจะทำ ถ้าเราเลือกที่จะทำ เราเห็นตำแหน่ง (Position) ดี มันเป็นการบริโภคที่จะสามารถทำให้การทำฟาร์มเติบโตได้ ครั้งหน้าเราก็จะเปิด ยกพวกนี้ ไปหาเกษตรกร เป็นแปลงที่ได้รับการรับรองของเราที่ใช้สมาชิกเป็นผู้ผลิต แต่จะส่งให้เฉพาะเรื่อง ถ้า อย่างนี้เราจะคุมเขาได้ แล้วก็วิธีการบริหารจัดการฟาร์ม ก็ไม่ใช่เพียงแค่เชื่อเขาว่าเขาไม่มีสารเคมี เรา ต้องสร้างเป็นโครงการ เป็นโครงสร้าง เพราะสิ่งที่จะต้องทำก็คือ ต้องให้เกษตรกรมีความแข็งแรงทาง เศรษฐกิจให้ได้ นั่นคือความสำเร็จของงานที่เราจะทำ ในส่วนของแปลง

มันก็ย่อยๆ ถ้าประเทศไทยทำอย่างนี้ทั่วประเทศ แต่เราทำโปรโตคอลที่แปลงตลอดเวลา ทุกวันนี้ เราก็ทำโปรโตคอล เราผลิตแล้วก็แบ่งแปลง เราทำเป็นโปรโตคอลทุกชนิดหมดมีงานวิจัยอะไรเข้าไปมัน ก็ได้ผลลัพธ์ออกมา คนที่เข้ามาทำงานวิจัย คุณก็ได้ประโยชน์ เป็นผลข้างเคียง (Side effect) เรา ค่อนข้างให้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำถาม : ในการทำฟาร์มของรังสิตฟาร์ม ที่ไม่มีการใช้ระบบลูกไร่ และเป็นการผลิตเองทั้งหมด เป็นเพราะตลาดยังไม่โต หรือว่าความไม่พร้อมด้านอื่น

ตอบ : ปัญหาเกษตรกร ปัญหาผู้บริโภค มันมีทั้งสองขา เพราะฉะนั้นสิ่งที่มันต้องใช้เวลา ก็คือใช้เวลา แล้วเราก็เดินต่อไป (keep going on) ของเราในตลาดเฉพาะ (Niche) ของเราให้โต แล้วเมื่อถึงเวลา มันจะมีเรื่องราวหรือปัจจัยที่จะเปลี่ยนแปลงไป และเกษตรกรจะถูกพัฒนาขึ้น จากกระบวนการต่างๆ ที่มันกำลังมีความเคลื่อนไหวเรื่องเกษตรอินทรีย์ ไปในทิศทางไหนก็แล้วแต่ ตลาด ผู้บริโภคก็จะถูกพัฒนาจากความรู้ ที่ได้รับมากขึ้นทุกวันจากคนที่บริโภคกันอยู่ หรือว่าสื่อของรัฐหรือว่าอะไรก็ตาม เราคงไม่อาจหาญที่จะไปสร้าง มันขึ้นมาได้ แต่เราทำการเคลื่อนไหว (Movement) เช่น ผมเป็นรองประธานสมาพันธ์อาหารและเกษตรอินทรีย์ไทย ผมเป็นรองประธานชมรมเกษตรอินทรีย์ประเทศไทย ตอนนี้เราทำองค์กรผู้บริโภคอาหารเกษตรอินทรีย์ประเทศไทย ขึ้นมาอีกองค์กรหนึ่ง เราก็พยายามจะเคลื่อนไหวมันในภาพของทั้งโลก (Global) มากกว่า แต่ถ้าถามรังสิตฟาร์มทำไร รังสิตฟาร์มก็ถนอมเนื้อถนอมตัว เพราะว่าวันนี้มันเป็นอย่างไร ถ้าเราคิดแบบการค้า เราไม่ทำ ถ้าเราคิดจะทำอแกนิกส์ เราต้องรู้ว่าวันนี้ อแกนิกส์มันหน้าตาอย่างไร มันมีปริมาณ (Volume) เท่าไหร่ มันมีอยู่แค่ไหน มันมีใครรู้เรื่องนี้จริงๆ บ้าง

คำถาม : ไม่ทราบว่าตอนนี้รังสิตฟาร์ม มีการผลิตพืชอยู่ 100 กว่าชนิด ส่วนใหญ่ ปลูกเป็นพื้นที่ทดลองหรืออย่างไรครับ

ตอบ : คือเราแยกปลูกส่งผู้บริโภค ตามที่บอกมันจะมีกลุ่มคนต่างประเทศ เราก็เรียกกลุ่มนี้ว่าเป็นพืชกลุ่ม European เพราะเราเองคนต่างประเทศในกลุ่มของฝรั่ง เราก็จะมีผักสลัด สลัดก็มี โรเมน เลปดัส ใสเบก กรีนโกลด์ เรดโกลด์ พวกกลุ่มเลปดัสทั้งหลาย พวกแรบิจิโด้ ในกลุ่มพวกนี้มันก็มีตั้งเกือบ 10 รายการแล้ว อีกกลุ่มหนึ่งก็เป็นพวกอาเซียน กลุ่มผักอาเซียนก็เป็นคนอีกกลุ่มก็ทาน เช่น พวกผักผัด ผัดน้ำมัน ผักที่เอาไปย่างเอาไปทอด พวกนี้ก็เป็นผักพื้นๆ เราจะมีคะน้าดอก คะน้าฮ่องกง จะมีผักเรื่องกลุ่มผักผัดน้ำมันอีกกลุ่มหนึ่ง ผักบุ้งก็มี อีกกลุ่มก็เป็นผักไทย ผักไทยก็จะเป็นพวก spice โหระพา กระเพรา พริก มะเขือ ถั่วพู กระเจี๊ยบเขียว เราแยกเป็นสามกลุ่ม แล้วเราก็จะได้ผู้บริโภค ทั้งสามกลุ่ม และรวมกันแล้ววันหนึ่งจะได้ประมาณ 25-30 รายการ เพื่อให้คนเอาไป คลุก เคี้ยวนี้คนหลอมรวม (Fusion)¹ นะครับ คนญี่ปุ่นนี่หยิบพริกไปกิน คนฝรั่งก็หยิบตะไคร้ไปหั่น มันเกิดการหลอมรวม ขึ้นในอาหาร เราเสิร์ฟ 3 กลุ่มนี้ อะไรเป็นหลักก็เอาตัวนั้น คนไทยหยิบสลัดมากินเห็นไหม มันโยก

กันไปโยกกันมา แล้วเราก็สามารถเก็บตลาดได้ค่อนข้างกว้าง เพื่อให้ผู้บริโภคออกแอกนิกส์ เขาจะได้มีทางเลือกในการรับประทานอาหาร

คำถาม : จุดขายทั้ง 9 แห่ง มีการวางสินค้าหรือผลผลิต ทั้งสามกลุ่มอย่างไร

ตอบ : เหมือนกันหมดครับ แต่ว่าเราจะไปแรงที่ไหน ตลาดแต่ละที่ แต่ละจุดขายนี้ ปริมาณก็ไม่เหมือนกัน ตอนนี้นักเราก็คือ เซ็นทรัลชิดลม คือเราวางเป็นหลักเลยมีความหลากหลายมากที่สุด ก็อยู่ที่เซ็นทรัลชิดลม เพราะว่าปริมาณของผู้บริโภคค่อนข้างมากกว่า โกลเด้นเพลส ก็ไม่เลว วิลล่าทองหล่อ ก็น้องใหม่มาแรง ก็เริ่มๆมีปริมาณเพิ่มขึ้น

คำถาม : มีการนำผลผลิตไปจำหน่ายในดีสเคาสโตร์บ้างไหม พวก เทสโก้ บิ๊กซี คาร์ฟู

ตอบ : มันทำไม่ได้ พอเราทำตรงนั้น มันลดระดับสินค้า (Downgrade) คือตอนนี้พูดจริงๆ เราสร้างความภักดีกับสินค้า (Loyalty) มากกว่า ไม่ใช่ไปแขวนมันเอาไว้ แต่ว่าถ้าเราลงไปในตลาดดีสเคาสโตร์ ราคามันจะทำให้เราทำพาร์มไม่ได้ แล้วเสียงคนที่ไม่กิน ก็บอกว่าแพง ยิ่งพาเราไปเลย แล้วโดยเฉพาะเลย ถ้าเรารักษาความภักดี เราไม่ได้ พวกตลาดที่เป็น พรีเมียม พวกนี้เขาก็ไม่เห็นเราอยู่ในสายตาเลย

คำถาม : สำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นในผู้บริโภค เรื่องของความสับสน หรือการให้การรับรอง คิดว่าควรแก้ปัญหาอย่างไร หรือรัฐควรจะทำอย่างไร

ตอบ : ต้องถามรัฐ ถ้าถามผม ผมก็บอกว่า รัฐต้องรู้ระบบราชการ ที่เขาบอกว่าปรับโครงสร้าง ผมบอกว่าต้องรู้ทั้งระบบ แม้กระทั่งผู้นำประเทศก็ยังไม่รู้ คุณสมคิด จาตุศรีพิทักษ์ พูดออกมาชัดเจนมาก กับเรื่องราชการ ผมเคยไปลงนามเป็นตัวแทนประเทศไทยเรื่องออกแอกนิกส์ ทำเป็นโมดูลกับสิงคโปร์ ราชการก็ยื่นคุยกัน รองนายกไปลงนาม ผมว่าน่าพอใจในคำพูดนี้ว่า "ประเทศไทยนี้ ดีทุกอย่าง มีของดีทุกอย่างเลย ใส่เข้าไปแล้วก็ยิ่งมันออกไป มันก็ไปแล้ว" แต่ระบบเก่า มันเอียงไปเอียงมา

1/ พฤติกรรมการบริโภคที่เปลี่ยนแปลงของผู้บริโภคในแต่ละภูมิภาค อย่างเช่น การบริโภคผักสดของ ผู้บริโภคแถบยุโรป หรือผักที่มีรสชาติเผ็ดร้อนของคนไทย โดยพฤติกรรมการบริโภคพืชเฉพาะชนิดได้เปลี่ยนแปลงไป กลายเป็นผู้บริโภคนิยม บริโภคผัก หลายชนิดรวมกัน ซึ่งผู้วิจัยได้ให้ความหมายว่าเป็นการหลอมหลวม ของพฤติกรรมการบริโภค ไม่บริโภคผักชนิดเดียวอีกต่อไป ซึ่งพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงนี้ มีผลต่อการวางแผนการผลิต จะต้องเปลี่ยนไปด้วย เนื่องด้วยผู้บริโภคเปลี่ยนพฤติกรรมการรับประทาน

มันไม่ยอมเอาเข้ามาใส่ คือผมจะบอกว่าระบบราชการไม่มีทาง เป็นมืออาชีพ (Professional skill) แล้วยังมีที่เค้าเรียกว่า ทศนคติ (Attitude) ขนคนไปหาเหมือนจะไปพึ่งพาเขา แต่พอจะให้

ตัวเองนั่งทำ ความเป็นมืออาชีพก็ไม่มี ถ้าออกจากราชการไปนั่งทำงานบริษัทเอกชนเค้าไล่ถอดหมดแล้ว แล้วผมพูดไปข้าราชการก็จะเกลียดเรา เพราะเราก็ประสานกับส่วนราชการ แต่เขาก็รู้ว่าถ้าผมพูด ผมก็พูดแบบนี้ ก็รู้กันอยู่ว่าเราค่อนข้างไม่มีความสุข กับสิ่งที่พวกเขาทำ แล้วเราก็พยายามบอกออกไป กรมวิชาการกับเราสนิทกันมากผู้ตรวจจรรยาบรรณ (Inspector) ของประเทศไทย กลุ่มแรก เป็นผู้เชี่ยวชาญของกรมวิชาการระดับ 7,8 ขึ้นไป 40 คน ที่ไปทำการฝึกอบรมที่รังสิตฟาร์ม ในการทำผู้ตรวจจรรยาบรรณโดยเอา ไชวอย จากอเมริกา โดยมูลนิธิสถาบันคีนัน ออกค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ แล้วก็เอาผู้ตรวจจรรยาบรรณของ สวพ. อีก 40 กว่าคน ไปทำอบรมผู้ตรวจ เดียวนี้เรามีผู้ตรวจจรรยาบรรณอยู่ประมาณ 80 กว่าคน

คำถาม : มีการส่วนแบ่งการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์อย่างไรครับ

ตอบ : วันนี้มัน ตลาดของ Health Conscious คนที่ระมัดระวัง (Beware) เรื่องสารเคมี เรื่องอะไรต่างๆ มันก็แบ่งกันอีกจากความรู้ ในตัวโปรดักส์ คนรู้จักผักปลอดสารมากที่สุดเลย ซึ่งมันไม่มีในโลก มันมีโครงการผักปลอดภัยจากสารเคมี ของกรมวิชาการเกษตร เขาก็เรียกกัน ผักปลอดสาร พอเราพูดถึงออร์แกนิกส์ เขาก็ คิดว่าปลูกในน้ำ ซึ่งจริงๆ นี่ คือสิ่งที่มันเป็นปัญหาผู้บริโภค ไม่ได้รับการให้ความรู้ แล้วก็เปิดโอกาสให้พ่อค้าไปเก็บสตางค์ พ่อค้าก็ไปเอาของราคาถูก มาใส่ถุงขายแพงๆ บอกว่าปลอดสาร คนซื้อก็บอกว่า ผักแพง หนัๆ ตัวเองกลัวจะกินสารเคมีเข้าไป พอไปหยิบผักปลอดสารบอกมันแพง แล้วเขากลับถามทำไมแพง ไม่แน่ใจของหรือ นี่คือ สังคม แล้วเขาไม่แน่ใจ ก็ไม่น่าหรรอครับ ดีแล้วที่เขาไม่แน่ใจ เพราะทุกห้างยอมรับทั้งนั้น ทั้งๆที่ไม่แน่ใจ ลอนดอน เช็ก ถ้าไม่รับก็ไม่มีของขาย แต่คนทำออร์แกนิกส์ ขายไม่ได้ ผมเห็นทำเกษตรอินทรีย์ที่บ้านทั่วประเทศ ไปถามคนทำขายตลาดไท ก็เสร็จ ทำไม่ได้หรอก เพราะ ระบบไม่เป็นจากฟาร์มถึงผู้บริโภค (from farm to consumption) วันนี้ขนาดเราขายอย่างนี้ เรามาจนถึงเรายังเหนื่อยเลย เราขายของแพง แต่ว่ามันแพงเพราะว่าค่ารายจ่ายต่อหัว (Over head) มันสูงก็เราทำตั้งก็อาชีพ คิดต้นทุน (Cost) คนละเท่าไร ถ้าเป็นในเชิงของธุรกิจ สิ่งที่เราต้องทำ เราต้องทำเป็นกึ่งอุตสาหกรรม เพื่อลดต้นทุน เพราะว่า ต้นทุนคงที่ (Fix cost) เพราะปริมาณ มันต่างกัน ขบวนการ (Process) มันเยอะขนาดนี้ ฉะนั้น ต้นทุนคงที่มันจำเป็นต้องสูง จนกระทั่งปริมาณมันสูง รายจ่ายต่อหัวถึงจะลดตาม เพราะฉะนั้นมันต้องมีปริมาณเหมือนกัน เราก็พยายามจะบีบให้มันรายจ่ายน้อย (Minimize) ที่สุด เราต้องบีบให้ถึงที่สุด แล้วค่อยๆให้มันโตขึ้น กว่าเราจะลง 9 จุดขาย คิด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ดู เราถนอมเนื้อถนอมตัว ขนาดคนที่เกลียดระบบ คือเค้าต้องการซื้อสินค้าเราไปขาย อย่างกลุ่มธุรกิจ เดอะมอลล์ (the mall group) เขาถามผม ไปทำอะไรให้คุณโกรธรีเปลา สี่ปี ไม่ยอมขายของให้ ไม่ซื้อ ไม่ยอมขายให้ เราต้องพยายามรักษาเนื้อรักษาตัวในการเติบโต เราไม่ได้ตั้งใจจะตลาดเราขายของ ผมบอกนะถ้าผมเป็นคนอื่น ป่านนี้ทำไปร้อยกว่า มหาแต่ละเรื่องแต่ละราว นี่เป็นปริมาณทั้งนั้น มันไม่ได้ มันไม่มีความพร้อมที่จะทำ ผมถามจริงๆ ถ้าผมไปเอาเกษตรกรมาพันคน เอาแค่นี้คุณได้รีเปลา ไปหาหรือเกษตรกรที่มีความรู้ เขาทำระบบฟาร์ม (Farming system) ไม่เป็นเราก็ไม่เชื่อ เขาคงไม่เชื่อหรอก ว่าเขาจะรวยถ้าไม่โกง นี่คืออย่างนี้ สังคมทอดทิ้งภาคเกษตรเอาไว้ พวกคุณจะไปหาคุณภาพจากภาคเกษตรได้อย่างไร พ่อแม่เป็นเกษตรกรส่งเข้าเมือง ลูกไม่เคยกลับไปสร้างหรอกครับ ระบบเกษตรที่พ่อแม่ทำให้ ให้มันเกิดเป็นเกษตรสมัยนี้ขึ้นมา โดยวิถีออแกนิคส์พวกเขาไม่รู้จัก เขารู้จักอย่างเดียวกลับไปก็คือจน ทุกคนตะเกียกตะกายออกมาจากภาคการเกษตร เพราะวิถีเมืองมันมีสิ่งเข้าเยอะ มันแปลว่าความทันสมัย นี่วันนี้อยู่ๆเราจะไปคว่าคุณสมบัติที่ดี (Qualify) จากภาคการเกษตรเป็นไปไม่ได้ตรงข้ามกับ (Contrast) โจทย์มันตรงข้ามกันอยู่แล้ว เขาเรียกคุณจตุรงค์ ฉายแสง ตาม เราจะหาอะไรทำ เพราะตอนนี้มาดูเรื่องปฏิรูปผลิตผลการเกษตร ของประเทศ อะไรเปลี่ยนไป แล้วเหลือคนประเภทไหนไว้ ตกเย็นก็นั่งกินเหล้า ใครเอาเงินมาให้ก็ล้มสัญญาแล้ว ครับนี่คือเกษตรกรแล้วเราถามว่าเราเห็นตลาดเราเห็น เราเห็นอะไรมาเยอะแยะมาก ผมมีคนญี่ปุ่นเข้ามาถามหาสินค้าออแกนิคส์ ผมก็ถามว่าเข้ามาหาผมทำไม ไปดูเมืองจีนแยะใช้ไม่ได้ สินค้าออแกนิคส์เมืองจีนไม่มีคุณภาพ แล้วสินค้าเมืองไทยมีคุณภาพกว่าหรือ เขาบอกว่าเชื่อของไทยมีคุณภาพกว่า จะเอาผักชนิดเดียว ร้อยตันต่อเดือน ผมก็ถามว่าจะเอาไปทำไม ถ้าน้อยกว่านี้เขาก็ทำตลาดไม่ได้ โดยเฉพาะเลย ผมยังไม่ได้พูดถึงราคา ผมคุยราคากับคุณ คุณเอาราคาประเทศจีนมาเทียบไม่มีหรอก ผมออแกนิคส์เมืองไทย โดยเฉพาะประเทศ ญี่ปุ่นนี่ต้องทำการรับรองมาตรฐาน JAS พอไปทำการรับรองโดย JAS เรียบร้อยจ่ายเงินให้ผู้ให้การรับรอง พอส่งเข้าประเทศเข้าไม่ได้อีก เพราะว่าเค้าตรวจ แบบ Stom Watch เลย เรื่องนี้เขาเจอมาแล้วไม่ให้แม้กระทั่งไซแมลงเข้าไป กรมส่งเสริมการส่งออกทำโครงการเอาออแกนิคส์เข้ามา จะทำการรับรอง JAS ไปนั่งประชุมวันแรก ผมบอกผมคืนเงินหนึ่งแสนให้กรม ให้คนอื่นเถอะผมไม่ทำ คุยกับผู้ให้การรับรอง มีคนถามว่าใช้สารสะเดาได้ไหม บอกไม่ได้ ผมไม่ได้ว่าอะไร เพราะเขาเชื่อว่าสารสะเดามีพิษ รู้ไหมผู้ให้การรับรอง ชื่อ โอบิ ๆ บอกว่ายังไง บอกว่า JAS ไม่ได้เขียน ผมก็หัวเราะ ทำไมเหตุผลเป็นอย่างนั้น ถ้า JAS ไม่ได้เขียนแสดงว่าผู้ให้การรับรอง ก็ไม่ตรวจ เพราะถือว่าห้ามใช้ คือไม่ได้เขียนแปลว่าห้ามใช้ ผมถามผมเอาตะไคร้ ไปสกัดในน้ำ 80 องศาเซลเซียส เอาไปทำการฉีดควบคุมแมลงศัตรูพืชได้ไหม ไม่ได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เพราะ JAS ไม่ได้เขียน และมีอะไรที่ JAS ไม่รู้จัก แล้ว JAS ไม่ได้เขียน แล้วบอกว่าใช้ไม่ได้ เราก็ถามไปนั่น เพราะรังสิตฟาร์มทำ เราก็ไม่ได้สเปย์อะไรลงไปในปีชเลย แต่ผมก็กลัว แล้วพวกเราจะไปตามมันทำไม ผมบอกกรมส่งออกเอาเงินคืนไปผมไม่ได้ส่งออกญี่ปุ่นแล้วผมก็ไม่สนใจจะขาย เอามาให้ผมๆ ก็ชี้แจงเสียเงินเพิ่ม เพราะผมต้องเสียเงินอีกสองแสน ให้ผมแสนต้องจ่ายอีกสองแสน แล้วโดยเฉพาะเลย ถ้า JAS เป็นอย่างนี้ผมไม่รู้จะไปทำทำไม เพราะว่าผมว่า JAS ไม่มีเหตุผล แล้วเขาก็ใจกล้ามาเยี่ยมชมฟาร์ม ผมก็เปิดฟาร์มต้อนรับใครก็ได้ เดินเดินไปอะไรให้ผม คุณรู้จักแต่ JAS ไม่รู้จักใครไปทำน้ำกินบอกว่าอร่อย แต่เอาไปทำควบคุมแมลงยังไม่ได้ เพราะ JAS เค้าไม่แก้ปัญหา ไม่มีประโยชน์ คือผมอยากให้คนพวกนี้ เขามองว่า คนไทยร่ำรวยออกแอกนิกส์ เป็นวัฒนธรรมออกแอกนิกส์ แล้วเขาต้องนั่งเครื่องบินมากินบ้านเรา เป็นแบบนี้ YWCN ผมภูมิใจมาก YWCN มาประชุมที่นี่ สักพันกว่าคน เรื่องสิ่งแวดล้อมโลก วิไอพี มาที่นี่ทุกวันเลยวันละ แปด เก้า สิบคน ประเทศไทยมีสินค้าออกแอกนิกส์อย่างนี้ ผมบอก เอาไปให้ ท.ท.ท. คุณสร้างอิมเมจแบบนี้ คุณแค่บอกเขาว่าร้านเราเป็นออกแอกนิกส์ประเทศไทย ไม่มีใครสนใจ คือเราเบื่อ ความไม่มีวิสัยทัศน์ (Global vision) ของข้าราชการไทย ไม่มีความเป็นมืออาชีพ คือ ผมยังมองไม่เห็นว่ามันจะเป็นแบบไหน คือ คนทำการเมืองไม่รู้จักวิธีทำ ส่วนคนที่ใส่ข้อมูลอยู่ข้างๆ ก็ไม่ใช่คนเป็น พวกที่ปรึกษา

คำถาม : ดังนั้นด้วยทิศทางที่เกิดขึ้น ทำให้รังสิตฟาร์มค่อนข้างมีข้อจำกัดในการที่จะผลิตเพื่อผู้บริโภคในประเทศ แล้วได้มองตลาดต่างประเทศไว้บ้างไหม

ตอบ : เรามองอย่างนี้ เราทำคอนเซ็ปต์ ให้สมบูรณ์เท่าไร มันสามารถยกไปได้ทั้งขบวนที่ไหนก็ได้ในโลก ผมดูตลาดสิงคโปร์มาสี่ปี ผมดูตลาดญี่ปุ่นมาสี่ปี ถ้าผมไปนะผมไม่ผ่านขบวนการค้าพวกนี้หรอก เราก็ยกไปทั้งทีมเลย เราเคยลองแล้วเราเคยยกไปสิงคโปร์ ผมไปเจรจากับห้างในสิงคโปร์ที่เป็นพรีเมียม เหมือนกับเซ็นทรัล เซอโพร์สมาก ไดเร็กเตอร์ลงมาหาผม เชื้อรีเปล่า หาตัวผมมาสองปีแล้วเขาไม่อยากจะเชื่อเลยผมเดินเข้าประตูเข้ามาหาเขา เขาอยากเอาเรามาวางในห้างเขาทุกสาขา เขาจับทุกเงื่อนไขครับ แต่ไปไม่ได้ แค่เมืองไทยเราก็รับแทบไม่ไหวแล้ว คือทุกอย่างมันต้องขึ้นแบบระดับน้ำ เราจะไม่ขึ้นแบบน้ำพุขึ้นไป เพราะถ้าหากเราไม่ได้ไปสร้างเป็นวัฒนธรรมไทยขึ้นมาทั้งอิมเมจ มันไม่มีทางทำได้ ซึ่งถ้าทำได้มันก็เป็นอีกรูปร่างหน้าตา มันเป็นลักษณะการค้า วันนี้คุณปลูกได้ ฟรุ้งนี้ปลูกไม่ได้ คุณก็ขาดทุนไป คนอื่นก็ปลูกแทนนี่ออกใหม่ ซึ่งที่เหลือๆ อยู่จะได้คนที่ไม่แข็งแรงรีเปล่า ซึ่งมันต้องสร้างคนให้แข็งแรงแล้วไปเป็นแผง ตลาดต้องเริ่มที่โลโก้ก่อน ผมไม่รู้นะ ประเทศเราก็มีทั้งกระทรวงพาณิชย์ มีทุกอย่าง คือคุณบอกว่าคุณจะส่งสินค้าไปต่างประเทศ แต่คุณไม่พูดถึงการสร้างตลาดใน

ประเทศ พอคุณส่งสินค้าไปต่างประเทศ เมื่อมันเกิดปัญหาที่ประเทศนั้นขึ้นมา แล้วคุณเอาสินค้าไปไหน สินค้าทุกอย่างถ้ามันจะเติบโตมันต้องเติบโตในประเทศเป็นฐาน แล้วคุณถึงเอาปริมาณที่มากขึ้นส่งออก ถ้ามันเกิดปัญหามันมีฐานของตลาดรองรับ พื้นฐานมากเลยหลับตาก็นึกได้ จะเป็นครัวโลก เหลียวหน้าไม่แลหลัง มันจะเป็นครัวโลกได้อย่างไร โลกเขาบริโภคอะไร เขาบริโภคมาตรฐาน แล้ว GAP บ้าอะไร ยังไม่ประสบความสำเร็จเลย ไปฟังข้าราชการค้าบ่นกันสิ การเมืองก็สั่งเอาตรงนี้ตรงนั้น อธิบดี เขาก็สั่งเลยเข้า เขตลงไปให้ได้เท่านี้เท่านั้น แล้วไปตรวจ GAP ให้ได้เป่าตามที่นายสั่ง มันจะไปได้ GAP ใหม่ ผมถามว่าคุณสมบัติที่ว่า (Qualify) มันจะได้ใหม่ ต้องเอาออกไปให้ได้เป่าปริมาณเท่าไร มันพูดถึงเรื่องของคุณภาพ มันไม่ใช่เรื่องของปริมาณ เรื่องบางเรื่องมันก็เป็นประสบการณ์ที่เราพบ เหมือนผม มันก็ไม่ผิดจากที่เรามองเพราะเรื่องจริงมันก็เป็นอย่างนี้ วันนี้ GAP เติบโตใหม่ครับ ผมเตือนเขานะครับ คุณทำ GAP แล้วเขามีมาตรฐาน หนีคุณไปเรื่อยๆคุณตามหลังเขาตั้งหลายปี แล้วที่คุณทำ ทำเพื่อให้เขายอมรับสินค้าเพื่อจะซื้อ ผมถามว่าก่อนที่เขาจะยอมรับที่จะซื้อ เกษตรกรต้องเพิ่มค่าใช้จ่ายเท่าไร ต้องทำระบบฟาร์ม (Farming system) ต้องทำ ระบบการบันทึก (Recording system) คุณต้องไปซื้อสารเคมีมาใช้คุณเพิ่มต้นทุนเท่าไรทั้งหมด แล้วแค่เพื่อให้เขาซื้อ กับไม่ซื้อ แต่ถ้าคุณทำอแกนิกส์ คุณไม่ต้องซื้อสารเคมี คุณก็นำความรู้ (know-how) มาใช้กับระบบฟาร์มซึ่งต้องทำอยู่แล้ว แล้วคุณไปขายราคาพรีเมียม คุณจะทำไปทำไม GAP ชาวบ้านทำอแกนิกส์ เขียนชีวัวร์ ชีวไก่อังจดกันไม่ถูกเลย ว่าแล้วจะไปบันทึกไว้ตรงไหน ใส้ไปเขียนสารเคมีภาษาอังกฤษ ผมว่ามัน เราคิดผิดรีเปล่า เราตาม GAP คิดผิดจริง

คำถาม : การทำการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์จะทำให้ได้ผลผลิตที่ต่ำกว่า การผลิตแบบใช้สารเคมีไหม

ตอบ : ต่ำแน่นอน ที่ต่ำนี้ไม่ใช่ต่อตารางเมตร แต่ที่ต่ำ คือว่าต่อหนึ่งครอบครัว ไม่สามารถทำพื้นที่ได้มาก เท่ากับ การปลูกแบบใช้สารเคมี ซึ่งเมื่อมีหญ้า ก็เอายาฉีดไล่ได้เป็นร้อยไร่ต่อวัน แต่อแกนิกส์นี้มันต้องเอาคนไปตัด ฉะนั้นต่อหนึ่งครอบครัว มันไม่สามารถทำพื้นที่ได้มากเท่ากับคนที่เคยทำเกษตรเคมี ผลผลิตมันไม่ต้องพูดถึงต่อตารางเมตร ต่อพื้นที่มันถูกลดไปโดยปริยาย

คำถาม : ด้วยรูปแบบการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์ทำให้ได้ผลผลิตที่ต่ำกว่า เกษตรเคมี และทางรังสิตฟาร์มก็ไม่ได้มีการทำระบบลูกไร่ ด้วยปัญหานี้ทำให้ทางรังสิตฟาร์มมีปัญหาในการตอบสนองผู้บริโภคไหม

ตอบ : เป็น แต่เราไม่เร่ง คืออย่างนี้ เราโตแบบระดับน้ำ เรารู้อย่างนี้มาตั้งแต่ต้น เราสร้างคน เราสร้างประสบการณ์ ให้มันเกิดทุกอย่างได้อย่างเป็นระบบ ผมบอกได้วันนี้ คนที่ทำงานกับผม ไม่ต้องรู้

เรื่องอะไรทั้งนั้น เมื่อก่อนเราคิดว่าต้องสร้างคน ให้รู้จักออกแกนิกส์ มันจะได้มีแนวคิด ไม่เคยได้ เพราะคนที่มาเขาเอาเงินเดือน เขาไม่ได้มาทำออกแกนิกส์เหมือนที่เราคิดอยากจะทำ เพราะฉะนั้นสิ่งที่คุณต้องทำก็คือ คุณต้องหาเองทั้งหมด ทั้งความรู้ ทั้งนิเวศวิทยา อะไรต่อมิอะไร ต้องจัดการทั้งระบบ จนกระทั่งให้คนที่เดินเข้ามาเป็นแค่ผู้ใช้ (User) เท่านั้น แล้วมีคู่มือให้เขาทำ เอาอันนี้ไปใส่ เอาอันนั้นไปเขียนตรงนั้น เอาอันนั้นไปใช้ที่นี่ ต้องไปตัดอันนั้นมาวางไว้ตรงนี้ ใครเดินเข้ามา ก็ทำได้ คือวันนี้เราจะมีเรื่องนิเวศวิทยา เรื่องนี้เราไม่ได้ซื้อปุ๋ย เราซื้อวัตถุดิบ (Law material) เข้ามา วัตถุดิบเราก็เป็นไปตามมาตรฐาน แล้วเราก็ผ่านขบวนการ (Process) วิธีขั้นตอน ก็คือให้คนเอาอันนั้นไปทำอย่างนี้ แล้วจะออกมาอย่างนั้นอย่างนี้ แล้วเราก็จบ คนที่เอาไปใช้ ก็คือผู้ใช้ เท่านั้น เงื่อนไขเราน้อยมาก เชื้อใหม่มีนักข่าวเข้าไปทำข่าวถามแค่นี้เองหรือ เขาว่าไปดูแปลงเกษตรอินทรีย์อื่นดูจนวุ่นวายไปหมด ทำไม่เงื่อนไขเราน้อยมาก เกษตรอินทรีย์ต้องทำให้ง่าย ทำออกแกนิกส์ต้องทำให้ง่าย อย่าทำให้ยาก คือคนมองว่ายากจนกระทั่งยากเกินไป แต่เราคิดว่าไม่ได้ก็แปลว่าไม่ได้ จนกระทั่งสุดท้ายเราบอกว่าจะยุ่งยากมากเลยทุกวันนี้ ก็คือ มันเกิดการปนเปื้อน (Contaminate) โดยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ คนไปซื้อสารชีวภาพจากตลาดมา แล้วบอกว่ามันเป็นสารชีวภาพ ฉีดไปแมลงตายดี ยีห่ออะไรเขาก็ไปซื้อยี่ห้อนั้นมาฉีด เอายี่ห้อนั้นไปตรวจก็เจอสารเคมีใส่อยู่ในขวดอย่างนี้ การหมัก โดยสูตรคนรุ่นคนนี้ น้ำหมักชีวภาพอะไรต่ออะไรได้ผลไม่ได้ผลก็ว่ากันไป มันเป็นเรื่องที่บางครั้งมันเป็นการสื่อ ที่คนสื่อยังไม่ครบแล้วให้คนไปทำ ผมงกตัวอย่างสารในธรรมชาติ ในยุคหนึ่ง มนุษย์เรียนรู้ว่ามันมีพิษ ก็ไปสกัดและเอาไปจิ้มปลายลูกดอกเอาไว้ล่าสัตว์ สารธรรมชาติไม่ใช่แปลว่าไม่มีพิษทั้งหมด แต่วันนี้บอกไม่ได้ใช้สารเคมีเลย เอาสารธรรมชาติมาฉีด เรื่องราวอย่างนี้ก็ไม่มีคนบอก แล้วมันต้องรู้ว่าจุดวิกฤต (Critical point) เป็นยังไง แล้วเราก็ทำลาย จริงๆ ออกแกนิกส์มัน คือความสมบูรณ์ ถ้าดินคุณสมบูรณ์ เมล็ดคุณสมบูรณ์ ต้นไม้คุณก็สมบูรณ์

คำถาม : ในยุโรป หรืออเมริกามันเป็นตลาดต้นแบบของออกแกนิกส์ ที่เขาประสบความสำเร็จ เพราะเขามีการศึกษา ความเป็นอยู่ที่ดีริเปล่า ซึ่งนั่นถือว่าเป็น key point แล้วคนที่เป็นเกษตรกร ที่นั่นเขาจะมีระบบลูกไร่เหมือนกันใช้ไหมครับที่นั่นเขาเป็นคนมีการศึกษาริเปล่า

ตอบ : ผมไม่แน่ใจเขามีลูกไร่ริเปล่าแต่เขาจะมีเครือข่าย (Net work) ที่ผมเห็นนะ มันเป็นเรื่องเครือข่ายมากกว่า คำว่าลูกไร่คงยาก เพราะว่าค่า แรงงานแพงมาก และคนทำออกแกนิกส์ส่วนใหญ่เค้าเป็นพวก HIP (High Individual Person) คนส่วนมากที่ผมรู้จักเขาเต็มใจที่จะปลูก เรื่องลูกไร่ผมไม่

แนใจ มันเห็นเป็นอีกลักษณะหนึ่งมากกว่าที่เห็นเขาเป็นแปลงใหญ่ เขาใช้เครื่องจักรเข้ามาช่วย แต่ทั้งหมดเกาะมาตรฐาน เป็นตัวแม่แบบ จะเชื่อใหม่ว่าประเทศอิสราเอล ซึ่งเขาเป็นประเทศทะเลทราย ตอนนี้ เขาทำอแกนิกส์ส่งออกอเมริกาอยู่เป็นเรื่องเป็นราว เป็นล่ำเป็นสัน ที่แรกผมกลับบอกว่าอิสราเอลเสร็จเราแล้ว เพราะว่าวันนี้ ยูไม่มีเคมีคอลเป็นเครื่องมือแล้ว เป็นทะเลทรายพูดจริงๆเห็นแล้วอาจจะเอาหน้าไปซุกใต้แผ่นดินไทย เรามีของดีเราไม่ใช้ เขาทั้งๆ ที่เขาไม่มี ผมจึงได้ปรัชญา ปัญญาเกิดจากความไม่มี เวลาคุณมีเมื่อไหร่คุณจะหมดปัญญาเพราะคุณคิดไปเป็น เวลาคุณไม่มีนะ คุณคิดได้สารพัด คุณลองนึกย้อนกลับวันที่เราไม่มีเงิน เราคิดได้สารพัดที่จะทำให้มันมี แต่วันที่เรามีเงินคิดไม่ออกสตางค์มันอยู่ในมือ ปัญญาเกิดจากความโลภ ส่วนคนไทยนะ ไม่มีก็ไม่มี ยังไม่มีปัญญา ยังไม่สร้างปัญญา

คำถาม : แล้วผลประกอบการเป็นยังไงบ้างครับ อย่างทางคุณปริญญา คงจะแบ่งเป็นเรื่องของร้านอาหารกับส่งผักใช้ไหมครับ

ตอบ : ผมแบ่งเป็น สามตัว คือ Section ของการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว (Post harvest) กับ ส่วนการขายปลีก (Retail) เอาไว้ด้วยกัน ก็คือ การตลาด (Marketing) ก็คือจากการทำฟาร์ม (Farming) แล้วก็มาการตลาดมารับจากฟาร์ม แล้วก็มาทำการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ทำบรรจุหีบห่อ (Retail package) ลงตลาดและขนส่ง (Logistic) อะไรอยู่ในนั้นหมด แต่มันอยู่ได้ร่มเงาของรังสิตฟาร์ม มันเป็นการลงทุนให้กับแปลง ดังนั้นการลงทุนมันเป็น โครงการระยะยาว มันไม่ใช่การค้า เราเชื่อว่าอย่างนี้ครับ วันนี้ มีโหนด ที่ขายอยู่ในโลก มี เซโต เลอพิท กับเซโต เดอเลย์ ซึ่งขวดละสองร้อย กับขวดละแสน มันขายได้ทั้งสองขวด ออแกนิกส์ในทำนองเดียวกัน มันเป็นการเชื่อ อย่างที่ผมบอก ระหว่างฟาร์ม ถึงผู้บริโภค มันจะมีความเชื่อ แล้วมูลค่าของออแกนิกส์ คือ ความเชื่อ ในความเชื่อนี้มันแฝงไปด้วย มูลค่าซึ่ง มันอยู่ที่เราหยิบมันไปใช้เป็นรีเปล่า ผมยกตัวอย่าง วัดพระธรรมกายขาย ขายได้เป็นหมื่นล้าน เขาขายความเชื่อ และศรัทธา สร้างศรัทธา และขายศรัทธาเป็น ถ้าคุณเอาเงินนี้ไม่ยาก มันอยู่ที่เรามองมันยังไง ฉะนั้นถามผลประกอบการนี้ ทุกวันนี้เราถือว่าเป็นการลงทุน เราจ่ายมันไปก่อนหลายๆอย่างที่เราทำ คนงมงาย เพื่อนบางคนแซว ทำไมซื้อจักรยานจับตักแตนเลยหรอ คือเราลงทุน เราสู้ เราสู้ในการที่จะลงทุนมันลงไป ทำผักสดทุกวัน (Dairy fresh) ในตลาดต้อปงมาก เขากลัวเราอยู่ไม่ได้ พี่ส่งสองวันครั้งก็ได้ค่อยเปลี่ยน นี่คุณขอร้องให้คนอื่น ทำเขายังไม่ทำเลย แล้วนี่คุณมาขอร้องให้ผมเลิกทำให้คุณหรอ รับผิดชอบว่าเราไม่ทำ เราทำในสิ่งที่เราวางเป้าหมายว่าเราจะทำ เรารู้ว่าเราทำอะไร วันนี้ถ้าเราจะเอาเงิน ผมแค่ตอบสนองโทรศัพท์ที่เข้ามา ผมขายไม่หวาดไม่ไหว แต่เรายังไม่ทำ เพราะเราทำเมื่อไหร่ก็ได้ ยิ่งนานวันจะมีคนซื้อของผมมากกว่านั้นอีก มันรออยู่ทุกวันนี้เราต้องรอ เราต้องให้

มันเป็นไป ลงทุนมันลงไปแล้วเราก็สร้างกันไป เรามีความพร้อมเมื่อไหร่ แล้วคุณมีวันพร้อมไหม กลไกหนึ่งที่มีความสำคัญก็คือรัฐ ผมเชื่อเลยนะ ถ้ารัฐเดินอย่างนี้วันหนึ่งรัฐจะมีปัญหา และวันที่รัฐมีปัญหาเราจะเข้าไปทำ ผมยกตัวอย่าง วันนี้เราพยายามทำ โคโลฟอรัม องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (อ.ก.) รู้จักใช้ไหม องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ ไม้ไม่มีจะตัด มันมีองค์การนี้ขึ้นมา เพราะว่าเมื่อก่อนมันมีป่าไม้ เขาขาดทุนย่อยยับเป็นเรื่องเป็นราว เขาก็ถามผมว่า อ.ก. อยากทำออแกนิกส์ แล้วเขาเชิญผมไปบรรยายบรรยายเสร็จอะไรเสร็จ ถ้าผมเลือกที่หนึ่งขึ้น แดงนี้มีไหม มี เอาหัวหน้าส่วนมาคุยจะทำยังไง ผมจะทำโปรโตคอลแห่งชาติ ผมจะเอาความรู้ ของผมทั้งหมดใส่เข้าไป อ.ก. ไม่มีสตางค์ ไม่มีสตางค์ไม่เป็นไร ผมจะเอากระทรวงเกษตรมาลง ยอมไหม ยอม ผมก็คุยกับกระทรวงเกษตรเอากระทรวงเกษตร มาทำเป็นโปรเจกต์เรียบร้อย อธิบัติ ตอบรับ ปลัดกระทรวงเป็นประธาน ตั้งอธิบดี ทุกคนเป็นคณะกรรมการ รัฐมนตรีว่าการ ทำหนังสือขอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากร ขอใช้ที่ดิน ก็เป็นเรื่องเป็นราวเสร็จ ก็ให้ตั้งคณะกรรมการดำเนินการ ที่วังน้ำเขียว 1,200 ไร่ ก็มีคณะกรรมการบ้าน ก็คือชาวบ้านแถวนั้นมาทำ ผมพูดตรงๆนะ ถ้ามีที่ มีน้ำ มีเงิน ชาวบ้านเขาเก็บไปขายแล้ว ตอนแรกเขาจะทำถวายสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แต่เลยวันเกิดสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ไปเยอะ คือนี่คือสิ่งที่เราพยายามจะทำ แล้วเราก็บอกว่า เราคิดผิด เรา ไปให้กระทรวงเป็นเจ้าของ เราต้องเอารัฐมนตรีเป็นเจ้าภาพ เพราะกระทรวงไม่มีเจ้าของ ถ้าเป็นกระทรวงนะ เอากรมดีกว่า เพราะมันมีอธิบดี นั่งเต็มเลย แต่วันที่ปลัดมาเป็นประธาน ส่วนวันที่ปลัดไม่มาเป็นประธานนี้มีแต่ลูกน้อง เพราะเขารู้ว่าวันนี้ปลัดไม่มา แต่สุดท้ายแล้วผมถามว่าใครเป็นคนทำ อธิบดีไหนเอาเงินของตัวเองไปทำโครงการ ทำตัวเองเหมือนเป็นเจ้าของโครงการ กันๆไว้ เดี่ยวปลายๆบเอาไว้ไปบินกันดีกว่า ประมาณเดือนกันยายน ตุลาคม นี่ต้องคืนงบ ออกไปดูงานกันเครื่องบิน บินกัน นี่คือสิ่งที่เกิดขึ้นกับสังคม ส่วนเราก็รอดต่อไป นี่ก็เลือกตั้งรัฐมนตรีใหม่อีกแล้ว เดี่ยวเราก็รอดว่ารัฐมนตรีหน้าเป็นใคร แล้วเราก็ถามว่าเรื่องนี้จะเอาไปไหน อย่าให้เป็นพวกเราบ้างก็แล้วกัน คือถ้าเราคิดจะทำ ผมมองอย่างนี้ ประเทศไทยมันไม่มี โปรโตคอล แล้วสภาวิจัยจะได้ประโยชน์อย่างไร สถาบันการศึกษา จะได้ประโยชน์อย่างไร สำนักงานมาตรฐานที่ดูแลมาตรฐานแห่งชาติเค้าจะได้ประโยชน์จากมัน เพราะเราทำการรับรองจากต่างประเทศ เข้ามาทำการรับรอง (Certification) พร้อมกับของคนไทย มันเท่ากับการทำประชุม (Conference) แยกบ้านแยกเมืองมา จะเจรจา G to G เรื่องมาตรฐาน กลายเป็นเรื่องทักษะ (Skill) อย่างยกตัวอย่างตอนนี้ เป็นเพราะภูเก็ต มากันไม่รู้ที่ประธานาธิบดี อย่างเอเปคอย่างนี้มาเท่าไร เรื่องอย่างนี้มันต้องแสดง (Show off) ให้เขาเห็น และนี่คือ Thai agriculture standard ทำที่เดียวแหละ แล้วเราก็สร้างหน้าตาให้บ้านเมืองได้ เกษตรกรจะได้ยกระดับ (Upgrade) นี้เที่ยวไปไหน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่งมาดูงานขอที่ชาวบ้านวังซ้อกันหมด ผมพยักหน้า มีไม่กี่ฟาร์มหรือก รับแขกต่างประเทศ เขาขอมาที่ เราเราก็ดูตาราง ริเวอร์แคว รังสิตฟาร์ม ก็วิ่งวนอยู่แถวนี้ ไปขอเขากินเขาใช้ ซึ่งมันต้องมีโปรโตคอลของ รัฐ แล้วรัฐจะเอาอะไรเราให้ทุกอย่าง เราอยากจะทำบ้านเมืองมันมีเรื่องแบบนี้ เพราะเราจะได้มี เกษตรกร เราจะได้ใช้สอยเกษตรกรได้ เริ่มต้นผู้ว่าราชการจังหวัดทั่วประเทศ ซีอีโอ เข้ามาสอนก่อน เกษตรจังหวัดเข้ามาสอน เกษตรตำบล เกษตรอำเภอ ไล่ลงไปจนถึงเกษตรกร คือเราจะหล่อเยอะเยอะ ทั่วประเทศ มันต้องมีต้นแบบคมๆ คุณหล่อออกมาหน้าตามันจะเป็นยังไงหน้าๆ คุณลองนึกเอาแล้วกัน เคยเห็นพระดินที่เขาขายในกระจาดใหม่ คือคุณทำแบบลวกๆ มันออกมาผลลัพธ์ (Outcome) เยอะเลย ออกแก๊งค์ อย่างที่เขาบอก มาตรฐานต่างประเทศต้องนับก้าวเลยใช้ไหม จะออกไปทางไหน และถึง ไหนบ้าง อันนั้นมัน เจียคริสตอลเลยนะ แล้วคุณจะทำผลอย่างนี้ได้ยังไง มันต้องเอาเข้าหล่อ (Mold) อย่างนี้มาทำ ผมเห็นวันนี้ให้องค์กรไปอบรมอะไรกัน ทำงานวิจัยเกษตรอินทรีย์เจอใครบ้าง ยายกำธร อำนาจ หมายยอดกลาง คุณชนวน รัตนวราหะ มีชื่ออยู่ไม่กี่คน

วันอังคารที่ 25 มกราคม 2548 : คุณอโณทัย ฤทธิษจร เจ้าของร้านอโณทัย และไร่ ปลูกรัก

คำถาม : ช่วยเล่าให้ทราบก่อนครับว่า กว่าจะมาเป็นไร่ปลูกรัก มีความเป็นมาอย่างไร แล้วเห็นโอกาสทางธุรกิจในด้านสินค้าเกษตรอินทรีย์อย่างไร จึงเข้ามาทำธุรกิจด้านนี้

ตอบ : พี่ต้องเล่าตามหลักความจริงนะ เพราะว่า ถ้าตามหลักการตลาดแล้วสิ่งที่ทำนี้อาจจะไม่ตรง พี่เรียนหนังสือจบก็มาเรียนทำอาหาร จบก็กลับมาเมืองไทยมาทำธุรกิจที่บ้าน ชักพักนึงก็คิดว่าน่าจะมาทำธุรกิจร้านอาหาร เพราะว่าคนที่บ้านก็สนับสนุนให้ทำ เพราะชอบทำอาหารอยู่เป็นทุน ซึ่งในขณะเดียวกัน วัตถุประสงค์ในการทำอาหารนี้มันก็จะมาเชื่อมโยง กับพวกพี่ซผักจะเป็นส่วนมาก พี่ก็เลยคิดว่าเราต้องหา ซัพพลายเออร์ก็มาพบว่าผักที่มีขายทุกวันนี้เป็นผักที่มีสารเคมีสูงมาก และถ้าเราจะมา ทำขายให้ลูกค้ามันมีความปลอดภัยในการบริโภคต่ำ ตอนนั้นก็ไม่ได้คิดอะไรมาก ก็เลยคิดว่าจะหาที่ ซัก 2-3 ไร่ มาปลูกผักเอง เพื่อที่จะมาซัพพลายมาที่นี่ ก็เลยมีโปรเจกต์เราจะทำสวนผักขึ้นมา เพื่อซัพ พลายมาที่ร้าน เพราะว่าที่ร้านเป็นอาหารมังสวิรัต อาหารส่วนมากจะใช้ผักเป็นหลักอยู่แล้วเพราะไม่มี เนื้อสัตว์ใช้ใหม่คะ ก็มานั่งคุยกัน พอดีที่ครอบครัวพี่ จะมีที่ที่ซื้อไว้หลายที่ ดูที่เสร็จแล้วก็เลยตัดสินใจว่าถ้า จะทำก็ต้องเลือกที่มีน้ำพอแน่นอน และการที่เราดูว่าซัพพลายเออร์รายอื่น เค้าไม่มีผักที่ดีส่งเราเพราะ มันเป็นผักที่ใช้สารเคมีสูง ก็หมายถึงเราจะปลูกผักที่ไม่ใช้สารเคมี นั่นคือจุดประสงค์ในระดับแรก เมื่อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เป็นอย่างนั้นก็ต้องมาศึกษาว่ากฎระเบียบในการปลูกผักที่ไม่ใช้สารเคมีนั้นมีอะไรบ้าง ก็ไปปรึกษากับทางสำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แห่งประเทศไทย (มกท.) ซึ่งเค้าก็จะมีข้อมูลว่า ถ้าเกิดว่าเราจะปลูกผักที่เป็นอินทรีย์หรือว่าไม่ใช้สารเคมี มีขั้นตอนยังไงบ้างเพื่อให้ได้รับการรับรองด้วย เราก็คิดว่าถ้าเกิดทำแล้ว ต้องได้รับการรับรอง และผู้ที่ให้การรับรองจะต้องเป็นที่ยอมรับของทั่วโลกไม่อย่างนั้นมันก็เท่ากับทำแล้วสูญเปล่า เพราะว่าบ้านเมืองเราใช้คำพูดเป็นหลัก และบางที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่ามันดีจริง เพราะฉะนั้นเราก็ต้องอาศัยการรับรองเป็นหลัก ก็เลยมาเลือกที่ๆ โดนทิ้งร้างไว้ ประมาณสิบกว่าปีแล้ว เพราะว่าถ้าเกิดเป็นที่ที่เคยใช้สารเคมีปลูกนี่มันต้องใช้เวลาพักที่ 1-3 ปี ซึ่งเราไม่อยากจะเวลานานขนาดนั้นเพื่อให้มันเป็นผักอินทรีย์ พี่ก็เลยคุยกับที่บ้านว่า ถ้าอย่างนั้นเอาที่ที่มันทิ้งร้างไว้นานแล้วบังเอิญที่ตรงนั้นก็มีน้ำพร้อมด้วย ก็เลยเลือกที่ตรงนั้นซึ่งมันไม่ได้เป็นที่ 2-3 ไร่ อย่างที่คิดมันเป็นที่ 60 ไร่ เนื่องจากว่าที่บ้านทำธุรกิจก็เลย คิดทางด้านธุรกิจค่อนข้างจะดีกว่าถ้าไม่เคยทำธุรกิจมาก่อน อย่างเช่นก็จะมีการให้คำปรึกษาว่า ถ้าทำ 2-3 ไร่มันขยายไม่ได้ มีปัญหาอะไรก็อาจจะแก้ไขลำบาก เพราะว่ามันเป็นเรื่องระบบน้ำระบบการทำการเกษตรถ้าลงทุนไปแล้วต้องขยายแล้วขยายไม่ได้ก็ต้องหาที่ดินอื่นอีกก็ยิ่งลำบาก ก็ให้ใช้พื้นที่ใหญ่ไปเลยก็ตกลงกันตามนั้นก็เลยเริ่มทำสวนเกษตรอินทรีย์ขึ้นมา ก็คือ ทำไร่ปลูกผักขึ้นมามันก็เข้าระบบมาเรื่อยๆ และคะ ว่าทำเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการมาตรฐานจะต้อง ถึงแม้ที่พี่จะทิ้งมา 12 ปี พี่ก็ต้องใช้เวลา 1 ปี ในการปรับปรุงดิน ปีที่สองพี่ถึงจะได้รับการรับรองอย่างจริงจังมีประกาศนียบัตรประกาศรับรองให้ ซึ่งในตอนนี้อยู่ปลูกก็อยู่มาประมาณเกือบ 5 ปีและได้รับการรับรองมาเกือบ 4 ปีแล้ว ก็เป็นผักที่ได้รับการรับรองของ มกท. โดย IFOAM ซึ่งเป็นสถาบันที่มีชื่อเสียงระดับโลก ก็เลยให้ความมั่นใจกับลูกค้าได้พอสมควร แล้วก็ซัพพลายผักมาที่นี้ด้วยส่วนหนึ่งส่วนอื่นๆ ก็คือไปขายตามซูเปอร์มาเก็ต อันนี้เป็นจุดเริ่มต้นๆ มาคิดว่าจะมาซัพพลายที่ร้าน แต่ว่าพอที่มันเยอะมาก มันปลูกได้เยอะเราก็ต้องมาหาทางออก ก็เลยไปซัพพลายตามซูเปอร์มาเก็ตด้วย อันนี้ก็เลยเป็นต้นกำเนิดว่า การทำการตลาดของไร่ปลูกผักทำไมถึงเริ่มขายซูเปอร์มาเก็ต ก็เพราะว่าผักมันเยอะ

คำถาม : ตอนนั้นคือพี่รู้จักออแกนิกส์ มาก่อนไหมครับ

ตอบ : พี่รู้จักเพราะว่าพี่ทำอาหาร คือทำอาหาร เราจะรู้ว่าวัตถุดิบที่เป็นออแกนิกส์ มันดีที่สุดแต่เมืองไทยมันหาไม่ได้ ก็เลยคิดว่าทำเอง

คำถาม : แล้วพอพีเริ่มทำผัก และต้องเริ่มคิดถึงตลาดที่อยู่ในร้านรวมทั้งเป็นตลาดที่กว้างออกไป พีวางตำแหน่งสินค้ายังไง

ตอบ : ผักออแกนิกส์ สำหรับพี เป็นผักที่ดีที่สุดแล้ว ไม่ว่าจะมันจะสวยหรือไม่สวย แต่มันไม่ได้ทำให้คนที่บริโภคเข้าไปเน่มันอันตราย คือสิ่งที่คนจะทานเข้าไปถ้าแม้แต่ว่ามันจะไม่สวย แต่มันไม่มีสารพิษ กับสิ่งที่สวยแล้วมีสารพิษ เราต้องเลือกสิ่งที่ไม่สวยมากกว่า เพราะว่าการบริโภค มันหมายความว่าเราจะต้องได้รับสิ่งที่ทำให้ ถ้าบริโภคเข้าร่างกายนะ สิ่งที่ทำให้ร่างกายแข็งแรง ไม่ใช่เอาไปทำร้ายร่างกายไม่อย่างนั้นเราจะบริโภคทำไมใช่ไหมคะ เพราะฉะนั้น พีถือว่าผักหรือว่าสินค้าเกษตรอินทรีย์นั้น ดีกับผู้บริโภคทั้งทางด้านสุขภาพด้วย คือสุขภาพร่างกายนะ แล้วก็ดีต่อสิ่งแวดล้อมเพราะว่ามันไม่ได้ทำลายสิ่งแวดล้อมเลย คือหลักของเกษตรอินทรีย์ หนึ่งไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม คนฝรั่งหรือคนต่างชาติเค้าจะมองถึงเรื่องการทำลายสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก การที่คุณทำลายสิ่งแวดล้อม เขาถือว่ามันไม่ถูกต้องเพราะว่าคนเราอาศัยสิ่งแวดล้อมถึงมีชีวิตอยู่ได้ แต่ว่าบางที่เราไม่ได้คิด เพราะเรารู้สึกว่ามันใกล้เคียง จริงแล้วมันอยู่ใกล้ๆ ทุกอย่างก็คือสิ่งแวดล้อมหมด เพราะฉะนั้น เกษตรอินทรีย์ หลักของมัน ก็คือไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ไม่ทำลายชีวิตสัตว์ ถ้าไม่จำเป็น มาพูดถึงศัตรูพืชก็คงพูดไม่ได้ แต่ว่าอย่างน้อยก็ไม่ทำอันตราย โดยตั้งใจ และก็ดีต่อผู้บริโภคซึ่งไม่มีสารพิษที่เราเพิ่มเข้าไป ทีนี้โดยคอนเซ็ปแล้ว มันเป็นสินค้าที่ดีมาก เพราะฉะนั้น เราก็ต้องวางตำแหน่งสินค้าไว้ที่ระดับ เอ แนนอน เราจะวางสินค้าอยู่ระดับล่างไม่ได้ เพราะมันเป็นสินค้าที่ได้มายากมันไม่ได้ๆมาง่าย ๆ

คำถาม : การเลือกสถานที่วางสินค้า อย่างตอนนี้มีจำหน่ายที่ไหนบ้างครับ

ตอบ : เจมโพเรียม วิลล่าเกือบทุกสาขา แล้วก็ เดอะมอลล์ บางสาขา เฉพาะสาขาที่มีกำลังซื้อ แล้วก็ฟู้ดแลนด์ ก็ที่ไร้วางตำแหน่งสินค้าไว้ที่ระดับ เอ อยู่แล้ว เพราะฉะนั้นต้องเข้าห้างเกรดเอ เราจะไม่เข้าห้างเกรดที่ไม่ใช่เกรดเอ เราส่งสัปดาห์ละสามครั้ง สองวันหนึ่งครั้ง ลักษณะของการส่งจะมีทั้ง consign และขายขาด แล้วแต่ห้าง

คำถาม : ครั้งแรกเลยที่มองภาพตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทยเป็นยังไง

ตอบ : ก็มองว่ายังมีช่องทางทางการตลาดค่อนข้างสูง เพราะว่าสินค้าเกษตรอินทรีย์มีน้อย มากยังไม่ได้รับการแนะนำสู่ท้องตลาดเท่าไร

คำถาม : ในแนวความคิดพีคิดว่ามันมีปัญหาไหม ทำไมตลาดมันถึงไม่โต

ตอบ : มี มันเป็นปัญหาตามธรรมชาติ ทุกประเทศมีปัญหาหมดไม่ใช่ที่ประเทศเราประเทศเดียว เกษตรอินทรีย์เกิดขึ้นที่อังกฤษเป็นสิบปี และถึงจะได้รับการยอมรับ ตลาดมันค่อยๆโตไปคะ มันไม่ได้โตพรวดพราด มันไม่ได้เป็นสินค้าตามเทรนด์นะ มันเป็นเรื่องที่ถ้าผู้บริโภคจะเลือก ก็แสดงว่า

ผู้บริโภคมองได้ลึกลงไปว่ามันดีกับตัวเคายังไง และมันยังดีกับสิ่งแวดล้อมและกับสัตว์ด้วย ต้องเป็นผู้ที่มองสังคมไม่ได้มองแค่ตัวเอง

คำถาม : แล้วพีคิดว่าผู้บริโภคที่มีอยู่ในตลาดมองเกษตรอินทรีย์เป็นอะไร

ตอบ : ตอบยากเพราะเกิดความสับสนในผู้บริโภค ผักปลอดภัยจากสารพิษ ผักอินทรีย์ และ ผักเคมี ผู้บริโภคง เพราะผู้บริโภคมักจะคิดว่าผักอินทรีย์ กับผักปลอดภัยจากสารพิษ คือสิ่งเดียวกันแต่จริงๆแล้วไม่ใช่ ผักปลอดภัยจากสารพิษ คือผักเคมี ผักอินทรีย์ คือผักอินทรีย์ ปัญหาที่เล็งเห็นตอนนี้ เป็นเรื่องของความสับสนเป็นหลัก

คำถาม : ตลาดภายในประเทศเราอยู่ตรงจุดไหน เมื่อเปรียบเทียบกับตลาดในต่างประเทศ

ตอบ : อยู่จุดเริ่มต้นค่ะ

คำถาม : แล้วมันมีปัญหา และมีวิธีการยังไงบ้างที่จะไปถึงจุดของตลาดต่างประเทศ

ตอบ : ทุกประเทศมีปัญหาไม่เหมือนกัน ต้องยอมรับว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา ประเทศโลกที่สาม เพราะฉะนั้น การสนับสนุนของรัฐบาลมีต่ำมาก การสนับสนุนในต่างประเทศต่อเกษตรอินทรีย์มีสูงมาก เกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์จะได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลเป็นตัวเลข และ อาจจะเป็นเครื่องจักร อะไรต่างๆ ที่รัฐบาลเขาจะสนับสนุนให้คุณเพราะ เขารู้ว่าคุณทำในสิ่งที่ดีแต่ประเทศเราไม่มี ต่าหนีไม่ได้นะเพราะ ว่าเราเป็นประเทศเกษตรกรรม รัฐบาลอาจจะต้องมองภาคเกษตรโดยรวมมากกว่าที่จะมามองแค่เกษตรอินทรีย์ ทั้งทุกวันนี้ในประเทศเรามีผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ น้อยมาก ผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ส่วนมากผลิตเพื่อส่งออกเป็นหลัก เพราะฉะนั้นตลาดในประเทศเป็นตลาดที่ค่อนข้างเล็ก แต่จะให้นั่งหวังว่าจะได้รับการสนับสนุน จะได้เงินสนับสนุน หรือว่าจะได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล คนที่ทำทุกคนก็หวัง แต่จะได้หรือไม่ได้ก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง แต่ของเมืองนอกเป็นนโยบายที่ให้การสนับสนุนเกษตรอินทรีย์อย่างแท้จริง เพราะฉะนั้น ตลาดเขา ถึงแม้เค้าจะโตช้าแต่เขาโตอย่างมั่นคง และเมื่อโตแล้วโตเลย พีถึงบอกว่ามันไม่ได้เป็นเทรนด์ อย่างที่เราชอบเรียกกันใน การตลาดว่าเป็น เทรนด์ เรื่องนี้ไม่ได้เป็นเทรนด์ แต่เป็นวิถีชีวิต ถ้าคนรู้จักคิดถึงวิถีชีวิตโดยรวม และ เข้าใจว่ามันเป็นสิ่งที่สำคัญก็จะหันมาบริโภคสิ่งที่มันดีกับสังคม ไม่ใช่ดีกับแค่ตัวเอง ถ้ามีคนอย่างนั้น มากๆขึ้นมากๆขึ้น มันก็จะสร้างความมั่นคงในฐานะของผู้บริโภคมากขึ้น ถ้ามันเป็นอย่างนั้นมันจะไม่เหมือนเทรนด์ เทรนด์นี้มันขึ้นแล้วลง แต่เรื่องแบบนี้ถ้ามันขึ้นแล้วมันก็จะอยู่ตัว มันไม่น่าจะลง มันจะค่อยๆ ขึ้นและจะอยู่ตัวมากกว่า มันไม่เหมือนตลาดสุขภาพนะคะ กับตลาดสุขภาพไม่เหมือนกันเลยนะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สังเกตว่าสามสี่ปี ที่แล้วมันจะมีร้านเทือกนั้น ร้านขายของเพื่อสุขภาพเล็กๆเกิดขึ้นเยอะมากแล้วตายไป นั้นเป็นเทรนด์ เพราะว่าของเพื่อสุขภาพของเรา เราไม่สามารถจะกำหนดออกมาอย่างชัดเจนว่า อะไรคือ ของเพื่อสุขภาพมันเกิดความหลอกลวงกันในหมู่ผู้ผลิต และผู้บริโภคเยอะมาก อะไรที่ไม่ใช่ของจริง มันมา และมันไปทั้งนั้นคะ แต่เกษตรกรอินทรีย์ก็เหมือนกัน ถ้าคุณเป็นเกษตรกรอินทรีย์ที่แท้จริงคุณต้องได้รับการรับรองจากที่ที่ไว้ใจได้ หรือเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ เพราะว่าถ้าไม่อย่างนั้น มันจะเกิดการสับสนในหมู่ผู้บริโภค แล้วคราวนี้มันก็จะไปทั้งยวงเลย

คำถาม : การมีมาตรฐานในปริมาณมาก และหลากหลายเป็นการเพิ่มความสับสนไหม

ตอบ : พุดยาคคะ มันมีทั้งข้อดีและข้อไม่ดี อันนี้พุดยาค ถ้ากระทรวงทำดี ทำจริง แต่ถ้าทำไม่ดี ก็จุด ไม่มีใครพิสูจน์ได้ว่าดี หรือไม่ดีนะ เพียงแต่ว่าเราต้องทราบอย่างหนึ่งว่า เกษตรอินทรีย์เป็นสิ่งที่เขารู้จักกันทั่วโลก เป็นสิ่งที่เขายอมรับกันทั่วโลก ถ้ามาตรฐานของคุณไม่ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติ ก็แทบจะไม่มีประโยชน์ พี่เจอลูกค้าที่เป็นคนต่างชาติเยอะพูดทุกคนว่าเขาซื้อของเรา เพราะว่าเราได้รับการรับรองแบบนี้ Accredited โดย IFOAM เค้่าไว้ใจ IFOAM คือกลุ่มลูกค้าแบบนี้จะมีแต่กลุ่มลูกค้าที่สับสนจะมีเยอะกว่า เพราะเริ่มมีความสับสนมาตั้งแต่ผักปลอดสารพิษผักอนามัยพวกนี้คะ

คำถาม : อย่างปัญหาที่ตลาดเกษตรอินทรีย์ไม่โต พี่คิดว่าเป็นสาเหตุมาจากการศึกษา หรือว่าจากรัฐบาลอันไหนที่มีความสำคัญกว่ากัน

ตอบ : มันมาคู่กันสิ การให้ความรู้แก่ผู้บริโภค มันหนักแน่นก็เพราะว่า รัฐบาลหรือกระทรวงเป็นผู้ให้ เจ้าของบริษัทให้ความรู้เอง นี่มันคู่ไม่มีน้ำหนักเท่าณะ คุณจะลงโฆษณาเดือนหนึ่งหลายหมื่นบาท ในหนังสือวิทยาศาสตร์ หรืออะไรก็ตาม คุณก็ไม่สามารถสื่อให้ลูกค้าเชื่อได้ถูกไหม มันคือการโฆษณาอยู่ดี การโฆษณาก็คือการโฆษณา แต่การให้ความรู้แบบนี้นักวิชาการออกมาให้ กระทรวงออกมาให้มันเป็นเรื่องหนึ่ง เพราะว่าทุกวันนี้เรายังเชื่อ เรายังเชื่อในมาตรฐานของ ออย. อยู่ กระทรวงก็โปรโมท ออย. ก็โปรโมท ผักอนามัย คือคนในประเทศเราเกิน 80 เปอร์เซ็นต์ที่ยังเชื่ออยู่ เพียงแต่ว่าพี่คิดว่ากระทรวงไม่ได้หลอกลวงคุณ แต่คุณตีความผิด เพราะว่ากระทรวงก็บอกแล้วว่าผักปลอดสารพิษ ไม่ได้มาบอกว่าเป็นผักอินทรีย์เข้าใจผิดกันเองรีเปล่า มันสร้างความสับสนไปที่บอก

คำถาม : ในระดับของไร่ปลูกผัก ให้ผลผลิตประมาณเท่าไร

ตอบ : ถ้าจะถามว่าให้ผลผลิตประมาณเท่าไร ตอบไม่ได้เพราะว่า 60 ไร่มันเป็น Crop rotation เพราะฉะนั้น พี่ต้องตอบว่าผลผลิตที่ตัดแต่งแล้วของไร่ปลูกผัก สปีดาร์ ประมาณ 1 ตัน หรือ

1-1.5 ตัน เพราะฉะนั้น 1 เดือนนี้จะอยู่ที่ประมาณ 6 ตัน ถือว่าน้อยคะ ถ้าเป็นสินค้าการเกษตร และเรายังไม่ทำจำหน่ายต่างประเทศ

คำถาม : พี่คิดว่าในตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ หรือผลผลิตเกษตรอินทรีย์ที่ทำการผลิตภายในประเทศ สินค้าตัวไหนที่เป็นจุดแข็ง มีโอกาสในการแข่งขันมากที่สุด

ตอบ : ตอบยากเพราะว่าสินค้าเกษตร มีความแตกต่างกันเยอะมาก ส่วนที่เราทำกันอยู่ส่วนใหญ่มักจะเป็นข้าว ข้าวอินทรีย์ เพราะข้าวหอมมะลิมีจุดแข็ง คุณมีข้าวหอมมะลิในประเทศไทยเท่านั้น ที่มีคุณภาพที่ทั่วโลกยอมรับคุณทำข้าวหอมมะลิเกษตรอินทรีย์นี้ใครๆ ก็อยากได้ นอกนั้นก็จะเป็นสินค้าอย่างเช่น ข้าวโพดฝักอ่อน ข้าวโพดหวาน หน่อไม้ฝรั่ง พวกนี้ก็เป็นสินค้าที่เป็นที่ต้องการของตลาดโดยเฉพาะ ถ้าเป็นเกษตรอินทรีย์ ก็มีความต้องการอยู่แล้ว แต่ถ้าเป็นสินค้าประเภทผัก คือ สินค้าอย่างเช่น ข้าวโพด ข้าวโพดฝักอ่อน หรือว่าหน่อไม้ฝรั่ง พี่ถือว่าเป็นพืชไร่ นะ เพราะเขาปลูกว่าเขาปลูกกันที่เป็นไร่ เป็นแปลงใหญ่ไปเลย เขาเรียกว่าการปลูกแบบรวมชนิดกัน เพราะฉะนั้นในหนึ่งแปลงจะมีผักหลายชนิด และก็มีเทคนิคในการปลูกเพื่อไม่ให้มันเกิดการระบาดของโรคแมลง จะเรียกว่าเกษตรผสมผสานก็ไม่ใช่ว่าทีเดียว เพราะเกษตรผสมผสานมันผสมทั้งพืชไร่พืชสวนผักพวกนี้มัน คือ ผสมกันหมด ข้าว อันเป็นการใช้ผักหลายๆ ชนิดในหนึ่งแปลงมากกว่า เพื่อป้องกันการระบาดของโรค และแมลง คราวนี้ผักมันเป็นพืชที่ส่งออกได้ยากเพราะว่ามันอายุสั้น ทำงายอะไรต่างๆ เพราะฉะนั้นพี่เลยมองว่าต้องเป็นผักที่ค่อนข้างมีอายุยาว อย่างข้าวโพดมันไม่ได้ขำงายนะ แล้วก็การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว (Post harvest) ก็ง่ายกว่า อย่างข้าว เป็นต้น ทำเป็นฤดูกาลไปเลย

คำถาม : แล้วสินค้าในประเทศที่พี่คิดว่ามีโอกาสมากที่สุด ในตลาดเกษตรอินทรีย์คือสินค้าอะไร

ตอบ : อันนี้พี่ไม่ทราบจริงๆ เพราะว่าเราดูไม่ออก เพราะว่าผู้บริโภคส่วนมากจะไม่ว่าอะไรคือเกษตรอินทรีย์ แต่ถ้าถามว่าสินค้าเกษตรที่ผู้บริโภคซื้อมากที่สุดก็ต้องเป็นผัก เพราะทุกบ้านทานผัก ตลาดสด นี่เราขายผักกันทุกวันก็ขายได้ ผักที่ขายดี ท็อปเท็น คือ คะน้า ลองไปดูตลาดธรรมดานะ คะน้าพริก ขายได้ทุกวันนะ ส่วนการจัดหน้าร้านจะเป็นพนักงานของเราจัดเอง

คำถาม : การสนับสนุนจากภายนอกมีบ้างไหม

ตอบ : ไม่มีเลยคะ รัฐบาลสนับสนุนแต่นโยบาย แต่ว่าไม่มีการสนับสนุนในลักษณะของปัจจัยเป็นตัวเงิน หรือเครื่องจักร ไม่มีเลย สนับสนุนเป็นนโยบายคือพยายามให้เกษตรกรรู้จักเกษตรอินทรีย์ก็ยังไม่ได้ผลเท่าไร

คำถาม : ไร่ปลูกรักมีการลงโฆษณาที่ไนริเปลาครับ

ตอบ : ไม่มี มีแต่มีคนมาลงให้ฟรีๆ ล่าสุดนี้ก็มีกินวิ่งไป พี่เคยลงหนังสือ Health and Cuisine ก็ลงไปแล้ว ก็เยอะนะหลายเล่มที่ลงไร่ปลูกรักนะ

คำถาม : แล้วตอนนี้เองถือว่าประสบความสำเร็จไหมครับ

ตอบ : ประสบความสำเร็จในแง่ของการตลาดใหม่ ก็เรียกว่าเป็นที่น่าพอใจ แต่ยังไม่ประสบความสำเร็จในลักษณะของเป็นตัวเงิน ต้องคิดอย่างนี้ ต้องคิดว่าไร่ปลูกรัก การทำการเกษตรถ้าเปรียบเทียบกับการทำอุตสาหกรรมแล้ว ก็เหมือนกับสร้างโรงงานอยู่ แต่ถ้าเกิดเป็นอุตสาหกรรมการสร้างโรงงานแล้วค่อยๆเปิดแต่ละส่วนใช้ไปมันก็ต้องมีเงินที่ต้องลงทุนไปอีก คือเราทำไปก็ลงทุนเพิ่มไปในเรื่องของโครงสร้าง เพราะว่าโครงสร้างมันไม่เสร็จเรียบร้อยมันก็ยังมีการลงทุนเรื่องโครงสร้างอยู่ ทำให้เราก็มารู้ว่าต้องการโครงสร้างอะไรมากขึ้น สิ่งไหนที่จำเป็นมากขึ้นเราก็มียังลงทุนอยู่ เราก็เลยไม่ได้กำไร เกษตรกรรายย่อยที่ปลูกผักโดยที่ไม่ต้องมีโรงเรือน ไม่ต้องมี แพ็คเกจจิ้งเฮาส์ อะไรพวกนี้ ก็น่าจะได้อะไรต่อรอบการเก็บเกี่ยว (Crop) เป็นรอบไป

คำถาม : แล้วต้องใช้ระยะเวลาอีกกี่ปี กว่าจะอยู่ตัวหรือว่าได้กำไร

ตอบ : อีก 5 ปี การที่เราเริ่มทำมีประสบการณ์ทำมาเกือบ 5 ปี แล้วพี่คิดว่าอย่างน้อย 10 ปี จะอยู่ตัว เพราะว่า การตลาดยังไม่กระเตื้องขึ้น ผู้บริโภคยังไม่มีความรู้เรื่องเกษตรอินทรีย์เลย ก็คือในอีก 4-5 ปีตลาดจะสามารถขยายได้มากกว่านี้ เนื่องจากมีห้าง ที่ให้ความสนใจเรามากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งเค้ามาติดต่อเอง หลายห้าง เพียงแต่ห้างแต่ละห้างที่เข้ามาก็เพราะคิดว่ามันเป็น เทรนด์ พี่จะพยายามอธิบายให้ทุกๆห้างฟัง ว่ามันไม่ได้เป็นเทรนด์มันเป็นสิ่งที่จะต้องเป็น มันคืออนาคต ซึ่งต้องใช้ความอดทนพอสมควร ถ้าห้างไม่เข้าใจพี่ก็ไม่ลง เพราะลงแล้วมันก็ต้องออกมาอยู่ดี แล้วมันก็เสียเครดิตเปล่าๆ

คำถาม : ในผลผลิตที่ผลิตมีทั้งหมดกี่ชนิด

ตอบ : พี่ทำเป็นฤดูกาล ฤดูร้อน ฤดูฝน ฤดูหนาว มันจะมีผักที่ไม่เหมือนกันอยู่ ถ้าเอาทั้งปีผักก็จะประมาณ 40 รายการ แต่ถ้าจะเอาเป็นฤดูก็จะประมาณ ฤดูละ 20-30 รายการคะ

คำถาม : นอกจากการส่งขายตามห้างแล้วมีแผนในการขยายตลาดด้านอื่นเพิ่มไหมครับ

ตอบ : ร้านอาหาร ก็มีหลายที่ติดต่อมาคะ ซึ่งส่งไปด้วยราคาผักออแกนิกส์ ที่กำหนดราคาเองแน่นอนไม่ใช่ราคาตลาดแน่ๆ

คำถาม : ในส่วนของราคามีการเปรียบเทียบกับผักอแกนิกส์เจ้าอื่นไหม

ตอบ : เปรียบเทียบตั้งแต่ผักอนามัยมาจนถึงผักอแกนิกส์คะ คือราคาผักนั้นก็ไม่สามารถจะกระโดดออกไปไกลมากได้คะ มันถึงไม่ค่อยคุ้มทุนเท่าไร โดนคอนโทรลโดยตลาดเนื่องจากผู้บริโภคยังไม่เข้าใจ

คำถาม : ย้อนถามในส่วนของการผลิตที่มีการจัดระบบการคอนโทรลยังไง ตั้งแต่เรื่องของการคัดเมล็ด

ตอบ : ต้องมีแปลงทดลอง ลูกจ้างที่รับจ้างมาที่ทำในแผนกผลิต อยู่ที่ประมาณ 30-35 คน และแผนกแพ็คกิ่ง ประมาณ 30 คน และมีเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นคนที่ทำการสั่งงาน และมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในงานนั้นๆ ประมาณ 7 คน

คำถาม : แล้วคนที่เข้าไปทำต้องมีความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ไหมครับ

ตอบ : ไม่ เพราะมหาวิทยาลัยบ้านเราไม่สอนเรื่องเกษตรอินทรีย์ สอนเกษตรเคมีเป็นหลัก เพราะฉะนั้น เกษตรอินทรีย์จะเป็นเควิชาที่ตั้งขึ้นมาเพื่อรองรับคำว่า เกษตรพอเพียงเนื่องจากว่าในหลวงท่านดำรัสเอาไว้ คิดว่าเด็กที่จบออกมายังไม่มีความรู้พอเพราะว่า ยังไม่ได้ศึกษาเรื่องนี้อย่างถ่องแท้ เพราะฉะนั้น เด็กที่จบออกมา ก็ไม่ได้รับเฉพาะเด็กเกษตร ที่รับเด็กทุกคนที่อยากจะมาทำงานตรงนี้จริงๆ แล้วมาศึกษาว่าอะไรเป็นอะไรกันแน่ และพิสูจน์ว่ามันคือความเป็นไปได้ เพราะว่าคนที่ไม่เคยทำ จะไม่เชื่อว่าเกษตรอินทรีย์ทำได้ แม้แต่นักวิชาการระดับ ซี สูงๆ ก็ไม่เชื่อว่าเกษตรอินทรีย์ทำได้ หลายคนที่ไปคุยด้วยแล้วบอกว่าเกษตรอินทรีย์คือความฝันทำไม่ได้ แต่ไปปลูกผักทำได้นี้ก็ตกลงดี

คำถาม : เพิ่มแนวคิด ในทัศนะของอาจารย์ชนวน รัตนวราหะ ต่อการทำการรับรองมาตรฐาน

ตอบ : คือเราต้องแยกประเด็น ว่าที่อาจารย์ชนวนว่าการ Certify ไม่ได้หมายความว่าท่านไม่เชื่อในการ รับรอง แต่ท่านเชื่อในการเป็นสังคมของคนไทย ถ้าคุณยังขายในประเทศอยู่อาจารย์ก็ยังคงคิดว่าอาจจะไม่สำคัญท่านก็เลยบอกว่าไม่ต้องรับรองหรอก มีความรู้สึกว่าการรับรอง ที่ได้รับการยอมรับนี้ มันเสีย สตางค์ ฉะนั้นไม่ต้องไปรับรองมันเสียสตางค์ เพราะฉะนั้นเราตั้งใจทำก่อน ทำให้ได้ก่อน หรือว่ามีกรเรียกร้อมมาคุณค่อยไปขอ แต่ว่าถ้ามองในด้านการค้าแล้ว เพราะว่าอย่างพี่ พี่ก็ขายในประเทศ 100 เปอร์เซ็นต์ แต่ทุกครั้งที่ลูกค้าถามคุณต้องตอบให้ได้ ว่าคุณ รับรอง หรือคุณไม่รับรอง ทำไม่ถึงไม่รับรอง เพราะว่าลูกค้า ณ ปัจจุบันคนที่จะมาเป็นลูกค้าคุณ เขาต้องการความมั่นใจจากคุณมากเท่าที่จะมากได้ ถ้าคุณให้ความมั่นใจกับเค้าไม่ได้ เขาก็จะเปลี่ยนจากลูกค้าของคุณเป็นลูกค้าของคนอื่นไป

และถ้าเมื่อไหร่คุณพร้อมที่คุณจะส่งออก ถ้าคุณยังไม่ได้ขอการรับรอง คุณก็ต้องใช้เวลาอย่างน้อย 1-3 ปี ในการขอการรับรองนั้นอาจจะไม่ทันแล้ว คือพีทำธุรกิจ พีทำเรื่องการตลาด แต่อาจารย์ชวนท่านมองในภาคเกษตรกรรม ก็เลยมีความคิดในเรื่องของการรับรองคนละอย่าง แต่คุยกันบ่อย และก็เข้าใจว่าอาจารย์คิดแบบนี้ ก็เป็นลูกศิษย์อาจารย์เรียนคอร์สเล็กๆ มาจากอาจารย์อาจารย์เคยไปสอนพิเศษ ก็ไปเรียนกับอาจารย์ แล้วอาจารย์ก็มาที่ไร่บ่อยมาก เพราะว่าท่านต้องการจะรู้ว่า เราโกง เอ คุณโกงรีเปลา มาตั้งแต่ 6 โมงเช้าก็มีแอบมาดู เรายังไม่ไป แกก็ไปดูแล้วอย่างเงี เกร็ดคือแกอยากให้สิ่งนี้ เกิดขึ้นจริง แกไม่อยากให้เสียค่าใช้จ่ายโดยไม่จำเป็นสำหรับเกษตรกร เกษตรกรบ้านเรายากจนนะ มันต้องมองกันคนละมุม เพราะถ้ามองทางด้านเกษตรกรก็จริง ใครจะอยากมาเสียเงินเยอะเยอะ ถ้าเกิดมองทางด้านธุรกิจแล้ว โอกาสเป็นสิ่งที่เรียกว่าไว้ใจ ถ้าเข้าเงินไปมันก็ลำบากเหมือนกัน

คำถาม : ในความคิดพีคิดว่าเกษตรกรเองเป็นยังไงในปัจจุบัน แล้วก็คิดว่ามีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงมาเป็นเกษตรอินทรีย์

ตอบ : ยากมากๆ ยกเว้นคนที่เจอเรื่องราวๆมา เช่น ใช้สารเคมีเยอะเกินขนาดแล้วก็มีการเสียชีวิต หรือว่ามีภัยถึงสุขภาพร่างกายก็จะพยายามเปลี่ยน ไม่อย่างนั้นเปลี่ยนเขายาก

คำถาม : อนาคตของเกษตรอินทรีย์จะเป็นยังไงต่อไปครับ

ตอบ : เกษตรอินทรีย์ ส่วนใหญ่คนที่ทำถึงได้ส่งออกต่างประเทศเพราะว่าเป็นตลาดที่ตื่นตัวแล้ว และก็มีการเติบโตทุกปี แต่ตลาดอินทรีย์ในประเทศยังต้องค่อยๆทำกันต่อไป มันโตขึ้นทุกวันนะ คือ ต้องยอมรับว่าประเทศเราไม่มีกฎระเบียบในการผลิตเกษตรอินทรีย์ ในการขายเกษตรอินทรีย์ อย่างต่างประเทศ จะมีกฎระเบียบ ถ้าคุณเป็นเกษตรอินทรีย์คุณต้องได้รับการรับรองเท่านั้น ไม่อย่างนั้นคุณขายเป็นเกษตรอินทรีย์ไม่ได้ แต่บ้านเราใครๆบอกว่าเป็นเกษตรอินทรีย์ก็บอกได้ มันก็เป็นจุดอ่อนจุดหนึ่งเหมือนกัน ที่ทำให้เกิดความสับสนหรือว่าทำให้ เกษตรอินทรีย์มันเติบโตแบบไม่รู้จริง หรือลวง แล้วใครก็บอกว่าตัวเองเป็นเกษตรอินทรีย์ได้ เพราะว่าคุณไม่ต้องให้ใครมาตรวจสอบ ถูกไหมคะ ก็ง่ายขึ้นตั้งเยอะ พีถึงเชื่อว่าถ้าไร่ปลูกรักจะไร่ปลูกรักจะต้องได้รับการตรวจสอบเพราะไม่อย่างนั้นเราตอบไม่ได้เต็มปากเต็มคำนะ

คำถาม : เรื่องของวัตถุดิบที่ใช้ในร้าน เป็นอินทรีย์ทั้งหมดไหมครับ

ตอบ : ไม่หมด เพราะว่าไร่ปลูกรัก ปลูกได้ไม่ครบทุกอย่าง อย่างแครอทก็ปลูกไม่ได้ แล้วก็บางช่วงก็จะขาดพวกถั่วฝักยาวไป ถั่วลันเตาก็ปลูกไม่ได้ ถั่วงอกก็ปลูกไม่ได้ เห็ดก็ปลูกไม่ได้ พวกนี้เรายัง

ต้องซื้ออยู่ แต่ พวกผักใบก็จะเป็นผักที่ไร้เป็นส่วนมาก ผักสลัดเป็นผักที่ไร้หมด พยายามใช้ของที่ไร้ให้ มากเท่าที่จะมากได้ ดีกว่าไม่ทำเลย

คำถาม : อย่างร้านนี้ตอนแรกที่พี่ตั้งขึ้นพี่คิดคอนเซ็ป เป็นยังไง

ตอบ : มั่งสวิวัติ

คำถาม : แล้วอย่างแนวคิดในเรื่องของคู่แข่ง

ตอบ : มันมีคู่แข่งทางตรงกับคู่แข่งทางอ้อม คู่แข่งทางอ้อมก็คือผักอนามัย เพราะว่าพี่บอก แล้วว่ามันเกิดความสับสน ระหว่างผักอนามัยกับผักอินทรีย์ นึกว่าผักอนามัยเป็นผักอินทรีย์ ผักอินทรีย์ เป็นผักอนามัย ก็จะมีวุ่นกันไป ถ้าเค้ารู้เขาน่าจะเลือกซื้อผักอินทรีย์เพราะราคามันไม่ต่างกันมาก แต่ผัก อนามัยมันสวยกว่าเยอะ เพราะฉะนั้นมันก็มีความแตกต่างกันตรงนั้นละ ลูกค้าโดยตรงก็คือเกษตรกร อินทรีย์ด้วย ซึ่งเกษตรกรอินทรีย์ด้วยกันหาหน่อยมาก เพราะว่ามันต้องหา ผู้ให้การรับรองที่เดียวกันด้วย ถ้า ผู้ให้การรับรองคนละที่ อย่างเช่น ของรัฐบาลรับรอง กับของ มกท. รับรอง จริงๆแล้วมันก็ไม่ได้เป็นคู่แข่ง ทางการตลาดโดยตรง เพราะว่ามันรับรองคนละมาตรฐานกัน คู่แข่งโดยตรงของพี่ต้องเป็นผู้ที่รับการ รับรองจาก มกท. Accredited IFOAM เท่านั้น ซึ่งนะวันนี้ขอให้มี เพราะหายากมากคู่แข่งแบบนี้ น้อยมาก แทบไม่มีเลย คือจนไปปลูกรักกับอกว่าอยากจะได้คู่แข่งตรงๆ แบบนี้มากกว่าเพราะว่ามันยุติธรรมกว่า

คำถาม : ถ้าผมให้พี่ลองเปรียบเทียบ ระหว่างรังสิตฟาร์ม พี่เห็นว่าเค้ามีจุดอ่อน อะไรบ้าง

ตอบ : พี่ตอบไม่ได้ คุณปริญญา นี่เป็นเพื่อนกัน แต่ว่าคุณปริญญาที่ทำรังสิตฟาร์มก็ได้รับการรับรองจากกรมวิชาการเกษตร ซึ่งติดตรา Organic Thailand อย่างของไร่ปลูกรักเป็นมาตรฐาน Accredited โดย IFOAM เพราะฉะนั้น ถ้าออกไปต่างประเทศพี่บอกได้เค้าว่า มาตรฐานของ มกท. Accredited IFOAM ได้รับการยอมรับมากกว่าเยอะมาก พี่บอกได้แค่นี้ นอกนั้นพี่ไม่ทราบ พี่ก็ไม่ได้ไปลง ลึกที่คุณปริญญา จริงๆ เราถือว่าเป็นผู้ทำธุรกิจในลักษณะคล้ายคลึงกัน ก็ต้องให้เกียรติ ซึ่งกันและกัน

คำถาม : พี่คิดว่ายังมีส่วไหนที่จะต้องปรับปรุง

ตอบ : ทุกส่วนต้องได้รับการปรับปรุง เราไม่ใช่มีอาชีพ พี่งทำมาแค่ 5 ปี เพราะฉะนั้นต้อง ได้รับการปรับปรุงและมีการตรวจสอบ

คำถาม : มีแนวคิดว่าจะทำการส่งออกต่อไปไหมครับ

ตอบ : มีแนวคิด แต่ไม่ใช่ในอนาคตที่ใกล้ เพราะเราไม่ได้เป็นมืออาชีพอย่างที่พี่บอก คือเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทยยังไม่มีใครเป็นมืออาชีพ เพราะมันเป็นสิ่งที่ใหม่มาก ต้องศึกษาไปด้วยทำไปด้วย

คำถาม : ถ้าต่อไปงานวิจัยที่จะต้องเกิดขึ้นมา พี่แนะนำว่าน่าจะเป็นงานวิจัยในด้านไหนของเกษตรอินทรีย์

ตอบ : จริงๆ แล้วตอนนี้มีงานวิจัยนะ ที่เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ อย่างมหาวิทยาลัยมหิดลก็ทำมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ก็ทำ แต่ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องสารตกค้าง เพราะมันเป็นสิ่งที่มองเห็นและจับต้องได้วัดค่าได้ แต่ว่าถ้าเป็นงานวิจัยจริงๆแล้ว พี่เชื่อว่าเกษตรอินทรีย์เป็น เกษตรที่ทำให้สิ่งแวดล้อมดีขึ้น เช่น ดิน ถ้ามีการตรวจ แต่มันเป็นงานวิจัยระยะยาว ถ้ามีการสำรวจดินตั้งแต่วันแรกที่ทำ ผ่านไปทุกๆปี เชื่อว่าสิ่งที่คุณจะมองเห็นเลย คือดินดีขึ้น ถ้าคุณสามารถทำให้ดินดีขึ้นได้ พี่ว่าเป็นกำไรของแผ่นดิน เพราะทุกวันนี้การทำการเกษตรในปัจจุบันทำให้ดินเสื่อมสภาพลงจนกระทั่งเกษตรกรเปลี่ยนที่ทำ และผืนดินมันก็ไม่อุดมสมบูรณ์ อย่างที่เคย เป็นอันนี้เป็น การขาดทุนของแผ่นดิน แต่เกษตรอินทรีย์นี้ พี่ถือว่าคืนกำไรให้กับแผ่นดิน เพราะฉะนั้นคนทำเกษตรอินทรีย์ ภาคภูมิใจ ในสิ่งที่ตัวเองทำทั้งนั้นแหละ เพราะว่ามันได้เพิ่มประโยชน์ให้กับผืนแผ่นดินที่เราอยู่ด้วย แล้วมันก็ได้ทำให้สิ่งแวดล้อมดีขึ้นด้วย เราก็ไม่เบียดเบียนชีวิตสัตว์ ไม่เบียดเบียนชีวิตของเพื่อนมนุษย์ด้วย คือเป็นสิ่งที่น่าจะพอใจที่สุดแล้ว ถ้ามองในแง่ของรูปเงิน มันได้มายากได้มาช้าแล้วก็ได้มาน้อย มันก็เลยไม่มีใครทำเป็นธุรกิจนัก

คำถาม : ให้พี่ช่วยแนะนำในการทำวิจัยครั้งนี้ด้วยครับ

ตอบ : แล้วก็สิ่งที่น่าจะไปด้วย ก็คือเกษตรอินทรีย์มันแตกต่างยังไงกับเกษตรเคมีแล้วที่ทุกวันนี้มันอยู่ในตลาดของเรามีผักอะไรบ้าง หรือเกษตรอะไรบ้างอย่างข้าว ที่มันมาจากวิธีการผลิตอย่างไรบ้างเพราะว่ามันจะได้ไม่สร้างความสับสน ให้กับผู้ที่มาอ่านรายงาน พี่บอกได้เลยว่าที่เมื่อนอกเขาแบ่งการเกษตรออกเป็น 2 แบบ คือแบบการเกษตรเคมี (Conventional) กับแบบออร์แกนิกส์แบบ Conventional ก็คือการเกษตรแบบเคมี แบบออร์แกนิกส์ก็คือการเกษตรแบบอินทรีย์ เขาแบ่งเป็นสองแบบเท่านั้น เขาจะไม่มีเลยว่าเป็น กรีน หรือ ไฮจีนิค หรือว่าเป็นไฮโดรโปนิค ก็คือ Conventional ก็คือ เป็นเคมี คือ แบ่งกันอย่างชัดเจนผู้บริโภคทราบว่าจะอะไรคืออะไร ต้องมีตรารับรอง ในเมื่อของเราเป็นอย่างนี้เราก็ต้องต่อสู้กันเรื่องข้อมูลกันต่อไป และถ้างานวิจัยออกมาหลายๆชิ้น เป็นที่อ้างอิงได้ของ

ผู้บริโภคนี้อาจดีมาก เพราะว่างานวิจัยจำเป็นที่จะต้องอ้างอิงจากสถาบันเอกชน คือถ้าเราใช้งานวิจัยที่เป็นของรัฐบาลอย่างเดียวมันอาจจะมี Bias อาจมีอคติได้ หรืองานวิจัยของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือมีผลประโยชน์กับการเกษตรทั้งอินทรีย์ และเคมี ก็จะมี Bias เหมือนกัน ทั้งนี้ถ้าเป็นงานวิจัยจากนักวิชาการเอกชนถึงจะดี แต่ถ้าเกิดคุณจะทำรายงานเรื่อง ตลาดอินทรีย์ก็น่าจะเป็นประมาณนี้ แต่ว่าถ้าเกิดจะทำรายงานเรื่องเกษตรอินทรีย์ก็ต้องลงลึกในเรื่อง จีเอ็มโอ อะไรพวกนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้